

แนวทางการพัฒนา กฎ ระเบียบ รองรับอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์

Guidelines on the Development of Laws and Regulations
the Electronic Stamp Duty

แนวทางการพัฒนา กฎ ระเบียบ รองรับอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์

Guidelines on the Development of Laws and Regulations
the Electronic Stamp Duty

การค้นคว้าอิสระเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

นิติศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ปีการศึกษา 2556

©2557

ณภาพัช ไชยบุตตี

สงวนลิขสิทธิ์

ณภักษ์ ไชยบุคดี. ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, กันยายน 2557, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
กรุงเทพ.

แนวทางการพัฒนา กฎ ระเบียบ รองรับการแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ (67 หน้า)

อาจารย์ที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัมภารัฐ วิเศษสมิต

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากฎหมายไทย หน่วยงานที่มารองรับการเสียอากรโดยการ
ปิดแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ การใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 ที่เกี่ยวข้องกับการเสียอากรโดยการปิดแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ และวิเคราะห์
แนวทางในการพัฒนา กฎ ระเบียบ การเสียอากรโดยการปิดแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อนำแนว
ทางการเสียอากรโดยการปิดแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศสิงคโปร์และฮ่องกงมาพัฒนาวิธีการ
ปิดอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย และเพื่อให้ผู้ประกอบการในประเทศไทยสามารถปิด
อากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์บนเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ได้ ดังนั้น จึงควรออกประกาศภายใต้มาตรา
8 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 เรื่อง กฎ ระเบียบ การ
ชำระอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้วิธีการชำระอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์นั้นต้องมีความ
น่าเชื่อถือ (Trust) และระบบของสารสนเทศต้องมีความมั่นคงและปลอดภัย (Information Security)
ในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งทั้ง 2 ประเทศดังกล่าว มีกฎหมายรองรับโดยมุ่งเน้นเกี่ยวกับ
เรื่องการติดอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์อย่างเห็นได้ชัด และนำแนวทางของประเทศสิงคโปร์และ
ฮ่องกงมาพัฒนา กฎ ระเบียบ ของประเทศไทยให้มีความเท่าเทียมกับต่างประเทศเพื่อให้มีความเป็น
มาตรฐานและสอดคล้องกับหลักสากล

คำสำคัญ: อากรแสตมป์, อากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์, ตราประทับอิเล็กทรอนิกส์, ใบรับรองแสตมป์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
อนุมัติให้การค้นคว้าอิสระเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
นิติศาสตรมหาบัณฑิต

เรื่อง แนวทางการพัฒนา กฎ ระเบียบ รองรับอาคารแสดมปีอิเล็กทรอนิกส์

ผู้วิจัย ฌณาภักษ์ ไชยบุตรดี

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัมภาร์ชญ์ วิเศษสมิต)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(อาจารย์ชวลิต อรรถศาสตร์)

ผู้เชี่ยวชาญ

(อาจารย์สุรางคณา วายุภาพ)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิวพร หวังพิพัฒน์วงศ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

10 กันยายน 2557

Chaibuddee, N. LL.M., September 2014, Graduate School, Bangkok University.

Guidelines on the Development of Laws and Regulations Supporting the Electronic Stamp Duty (67 pp.)

Advisor: Asst.Prof.Ampharat Visessmit, Ph.D.

ABSTRACT

The objectives of the research were to study Thai Laws, organizations supporting on paying for duty by affixing electronic stamp; applying the Electronic Transaction Act B.E. 2544 (No.2), B.E. 2551 on paying for duty by affixing electronic stamp; and analyzing guidelines on the development of laws and regulations for paying for duty by affixing electronic stamp in order to bring such guidelines on paying for duty by affixing electronic stamp of Singapore and Hong Kong to develop the method of affixture of the electronic stamp duty of Thailand and to the make Certification Authority in Thailand can affixing electronic stamp duty on electronic document, Thailand should issue an announcement under Section 8 paragraph two of the Electronic Transaction Act B.E. 2544 regarding laws and rules of the payment of the electronic stamp duty to make the method of electronic stamp duty payment is Trust and Information security for electronic transaction and the said two countries have their laws supporting and focusing on affixture of electronic stamp duty explicitly and the guidelines of Singapore and Hong Kong should be brought to make a development of laws and rules of Thailand to be equivalent of laws and rules of Thailand to be equivalent to overseas' to be standardized and subject to the international standard.

Keywords: Stamp Duty, Electronic Stamp Duty, Electronic Seal, Stamp Certificate

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยได้ด้วยความกรุณาของบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายท่าน ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัมภารัชฎ์ วิเศษสมิต ที่กรุณาให้เกียรติรับเป็นที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ท่านอาจารย์ชวลิต อรรถศาสตร์ ที่กรุณาให้เกียรติรับเป็นที่ปรึกษาร่วม และท่านอาจารย์สุรางคณา วายุภาพ กรรมการสอบสารนิพนธ์ ซึ่งท่านทั้งสามได้สละเวลาอันมีค่ายิ่งให้ความช่วยเหลือทางข้อมูล โดยให้ความรู้ คำปรึกษา ข้อคิดเห็น คำชี้แนะและเสนอแนะในประเด็นสำคัญอื่นที่ผู้วิจัยยังบกพร่อง เพื่อเติมเต็มให้สารนิพนธ์ฉบับนี้มีเนื้อหาที่สมบูรณ์มากขึ้นและช่วยตรวจทาน และแก้ไขสารนิพนธ์ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ทั้งสองเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

กราบขอบพระคุณบุคคลในครอบครัว ได้แก่ บิดา มารดา พี่ชาย และผู้มีพระคุณของผู้วิจัยทุกท่านที่อบรมเลี้ยงดู สั่งสอน ส่งเสริม สนับสนุนให้มีทุนทรัพย์ ทุนทางสติปัญญาความคิดและให้โอกาสศึกษาต่อในระดับชั้นปริญญาโทนี้

ท้ายสุด ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ นักศึกษาปริญญาโทคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ และเพื่อนระดับชั้นปริญญาตรีมหาวิทยาลัยศรีปทุมทุกคน ที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจมาโดยตลอด

หากสารนิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่าหรือสามารถสร้างประโยชน์ได้อยู่บ้าง ผู้วิจัยขอมอบความดีเหล่านี้เพื่อบูชาตอบแทนพระคุณบิดามารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านของผู้วิจัย แต่หากมีความผิดพลาดบกพร่องประการใดผู้วิจัยขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

ณภาพัช ไชยบุคตี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 สมมติฐาน	2
1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
1.4 ขอบเขตของการศึกษา	4
1.5 วิธีการศึกษา	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 แนวคิดและวิวัฒนาการเกี่ยวกับกฎหมายการเสียอากรแสตมป์	
2.1 กฎหมายเกี่ยวกับอากรแสตมป์ตามประมวลกฎหมายรัชฎาการ	6
2.1.1 ประวัติและสภาพการจัดเก็บอากรแสตมป์ในประเทศไทย	6
2.1.2 ความสำคัญของรายได้อากรแสตมป์ในประเทศไทย	7
2.1.3 ตราสารที่ต้องติดอากรแสตมป์	7
2.1.4 ผู้มีหน้าที่เสียอากรแสตมป์	9
2.1.5 บัญชีอัตราอากรแสตมป์	10
2.1.6 วิธีการเสียอากรแสตมป์	23
2.1.7 การติดอากรแสตมป์ ตราสาร	25
2.1.8 ข้อเสียของการไม่ปิดแสตมป์บริบูรณ์	27
2.2 กฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์	
2.2.1 ความเป็นมาการจัดทำกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของไทย	28
2.2.2 หลักการและเหตุผลของกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์	31

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 2 (ต่อ) แนวคิดและวิวัฒนาการเกี่ยวกับกฎหมายการเสียอากรแสตมป์	
2.3 พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 และ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551	33
2.3.1 ความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์	33
2.3.2 หลักการพื้นฐานที่สำคัญของพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรม ทางอิเล็กทรอนิกส์	33
2.3.3 สาระสำคัญของพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ แนวคิดและวิวัฒนาการเกี่ยวกับกฎหมายการเสียอากรแสตมป์	36
2.4 ข้อกำหนดเกี่ยวกับอากรแสตมป์ในพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทาง อิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551	37
บทที่ 3 กฎหมายที่รองรับการชำระอากรแสตมป์โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ของต่างประเทศ	
กรณีศึกษาประเทศสิงคโปร์ และเขตปกครองพิเศษฮ่องกง	
3.1 กฎหมายที่รองรับอากรแสตมป์ของประเทศสิงคโปร์	41
3.1.1 ภาพรวมของพระราชบัญญัติอากรแสตมป์ ฉบับปรับปรุง ค.ศ. 1997 (Stamp Duties Act REVISED EDITION 1997)	41
3.1.2 วิธีการชำระอากรแสตมป์ของประเทศสิงคโปร์	44
3.1.3 หน่วยงานที่รองรับวิธีการปิดอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศ สิงคโปร์	45
3.1.4 วิธีการระบุตัวตนผู้ที่กระทำการชำระอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ของ ประเทศสิงคโปร์	45
3.1.5 วิธีการตรวจสอบใบรับรองการชำระอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ของ ประเทศสิงคโปร์ (Stamp Certificate)	46
3.2 กฎหมายที่รองรับอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ฮ่องกง (Stamp duty (Amendment) Ordinance 2003)	49
3.2.1 ภาพรวมของกฎหมายอากรแสตมป์ของฮ่องกง	49
3.2.2 วิธีการชำระอากรแสตมป์ของฮ่องกง	50

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 3 (ต่อ) กฎหมายที่รองรับการชำระอากรแสตมป์โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ของต่างประเทศ กรณีศึกษาประเทศสิงคโปร์ และเขตปกครองพิเศษฮ่องกง	
3.2.3 หน่วยงานที่รองรับวิธีการปิดอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ของฮ่องกง	52
3.2.4 วิธีการระบุตัวตนผู้กระทำการชำระอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ ของฮ่องกง	52
3.2.5 วิธีการตรวจสอบใบรับรองการชำระอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ ของฮ่องกง (Stamp Certificate)	53
บทที่ 4 แนวทางการพัฒนา กฎ ระเบียบ รองรับอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์	
4.1 ข้อแตกต่างของวิธีการชำระอากรแสตมป์ของประเทศสิงคโปร์ ฮ่องกง และประเทศไทย	55
4.2 ข้อแตกต่างของ กฎ ระเบียบ ที่รองรับอากรแสตมป์ของประเทศสิงคโปร์ ฮ่องกง และประเทศไทย	56
4.3 แนวทางที่เหมาะสมในการนำวิธีการและกฎหมายของประเทศสิงคโปร์และ ฮ่องกง มาพัฒนา กฎ ระเบียบ เพื่อรองรับอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ของ ประเทศไทย	59
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	
5.1 บทสรุปแนวทางการพัฒนา กฎ ระเบียบ รองรับอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์	61
5.2 ข้อเสนอแนะ	63
บรรณานุกรม	65
ประวัติผู้เขียน	67
เอกสารข้อตกลงว่าด้วยการอนุญาตให้ใช้สิทธิ์ในรายงานการค้นคว้าอิสระ	

สารบัญตาราง

ตารางที่ 2.1: บัญชีอัตราอาการแสดมปี

หน้า

10

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1: ภาพอาคารแสดมภ์	26
ภาพที่ 2.2: ภาพตราสาร	26

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 เป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์รองรับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ให้เทียบเท่ากับการทำธุรกรรมในรูปแบบปกติ โดยมีกฎหมายแม่แบบว่าด้วยการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ค.ศ. 1996 (UNCITRAL Model Law on Electronic Commerce 1996) และกฎหมายแม่แบบว่าด้วยลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ค.ศ. 2001 (UNCITRAL Model Law on Electronic Signature 2001) เป็นต้นแบบในการจัดทำพระราชบัญญัติ และต่อมาได้มีการแก้ไขโดยพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 เพื่อรองรับหลักการใหม่ในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น

เมื่อการทำธุรกรรมโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้มีการปรับปรุงและพัฒนาไปอย่างมาก จึงทำให้ในบางประเทศได้มีระบบการชำระอากรแสตมป์โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เกิดขึ้น เป็นการจัดเก็บภาษีจากการทำเอกสารกฎหมายเพราะอากรแสตมป์เป็นภาษีชนิดหนึ่งที่กฎหมายกำหนดหน้าที่เอาไว้ว่าต้องจ่ายให้รัฐ โดยมีอัตราการชำระแตกต่างกันไปตามประเภทของตราสารนั้น ประกอบกับในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยยังไม่เติบโตเท่าเทียมประเทศอื่น ๆ และในประเทศไทยยังไม่มีวิธีการเสียอากรโดยการปิดอากรแสตมป์โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ การเสียภาษีอากรเกี่ยวกับเอกสารทางกฎหมายปัจจุบันใช้วิธีการปิดอากรแสตมป์ลงบนกระดาษตามอัตราจำนวนแล้วจึงขีดฆ่าก็ถือว่าเอกสารนั้นได้มีการชำระอากรแล้ว และในกรณีที่ตัวเลขค่าอากรอาจสูงมาก เช่น สัญญาเช่าซื้อที่ดิน สัญญากู้ยืมเงิน สัญญาเช่าซื้อทรัพย์สิน สัญญาจ้างทำของ เราสามารถใช้วิธีไปชำระค่าอากรที่สำนักงานเขตหรืออำเภอ แล้วนำใบเสร็จรับเงินมาใช้เป็นหลักฐานว่าได้ชำระอากรแล้ว ในปัจจุบันประเทศต่าง ๆ เช่น สิงคโปร์ และเขตปกครองพิเศษฮ่องกง ได้มีวิธีการชำระอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ สามารถจ่ายค่าอากรแสตมป์ได้ทุกที่ทุกเวลา เป็นวิธีที่สะดวกในการชำระค่าอากรแสตมป์มีมาตรฐานและหน่วยงานที่รับรองการเสียอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์

นอกจากนี้ จากการศึกษาของ William DM Cannon (1996)¹ พบว่า ในบางประเทศรายได้อากรแสตมป์มีความสำคัญและสัดส่วนมาก เช่น ตามรายงานของ NSW Office of the State

¹ Cannon,W., **Fundamental Principles of Stamp Duty** [Online], 20 May 2014. Available from [www.journals.istanbul.edu.tr/iaufdi/article/viewFile/5000078073/5000072213+William+DM+Cannon,+%E2%80%9CFundamental+Principles+of+Stamp+Duty,%E2%80%9D+The+University+of+New+South+Wales+Law+Journal,+vol.+19:1+\(1996\)+p.1.&cd=3&hl=th&ct=clnk&gl=th](http://www.journals.istanbul.edu.tr/iaufdi/article/viewFile/5000078073/5000072213+William+DM+Cannon,+%E2%80%9CFundamental+Principles+of+Stamp+Duty,%E2%80%9D+The+University+of+New+South+Wales+Law+Journal,+vol.+19:1+(1996)+p.1.&cd=3&hl=th&ct=clnk&gl=th).

Revenue ปี 1994-1995 ปรากฏว่าจัดเก็บอากรได้ถึง 2,624 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 33.9 ของรายได้ที่หน่วยงานดังกล่าวจัดเก็บได้ทั้งหมด และคิดเป็นร้อยละ 43.1 ของรายได้ทั้งหมดที่ NSW State Revenue จัดเก็บในปีนั้น ส่วนในประเทศไทย ก็ได้มีการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 ถึงแม้จะมีบทบัญญัติมาตรา 8 วรรคสอง ที่บัญญัติว่า ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ต้องมีการปิดอากรแสตมป์ หากได้มีการชำระเงินแทนหรือดำเนินการอื่นใดด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่หน่วยงานของรัฐซึ่งเกี่ยวข้องประกาศกำหนด ให้ถือว่าหนังสือ หลักฐานเป็นหนังสือ หรือเอกสาร ซึ่งมีลักษณะเป็นตราสารนั้นได้มีการปิดอากรแสตมป์และขีดฆ่าตามกฎหมายนั้นแล้ว ในการนี้การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการของหน่วยงานของรัฐดังกล่าว คณะกรรมการจะกำหนดกรอบและแนวทางเพื่อเป็นมาตรฐานทั่วไปไว้ก็ได้² แต่ก็ยังมีปัญหาในเรื่องความน่าเชื่อถือของเอกสารทางอิเล็กทรอนิกส์เพราะยังขาดหน่วยงานกลางที่จะมารับรองลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ รวมถึงการทำธุรกรรมในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะปรับเปลี่ยนวิธีการในการติดต่อสื่อสารที่อาศัยการพัฒนาการเทคโนโลยีทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งมีความสะดวก รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ แต่เนื่องจากการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวมีความแตกต่างจากวิธีการทำธุรกรรมในเอกสารกระดาษซึ่งมีกฎหมายรองรับอยู่ในปัจจุบันเป็นอย่างมาก อันส่งผลให้ต้องมีการรองรับสถานะทางกฎหมายของข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ให้สอดคล้องกับการทำเป็นหนังสือ หรือหลักฐานเป็นหนังสือ การรับรองวิธีการส่งและรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ การใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนการรับฟังพยานหลักฐานที่เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเป็นการส่งเสริมการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ให้น่าเชื่อถือ และมีผลในทางกฎหมายเช่นเดียวกับการทำธุรกรรมโดยวิธีการทั่วไปที่เคยปฏิบัติอยู่เดิม ดังนั้น ควรกำหนดให้มีคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ทำหน้าที่วางนโยบายกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อส่งเสริมการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ติดตามดูแลการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งมีหน้าที่ในการส่งเสริมการพัฒนาการทางเทคโนโลยีเพื่อติดตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาศักยภาพตลอดเวลาให้มีมาตรฐานน่าเชื่อถือ ตลอดจนเสนอแนะแนวทางแก้ไข ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องอันจะเป็นการส่งเสริมการใช้ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ³

ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนา กฎ ระเบียบ รองรับอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งผู้วิจัยจะทำการศึกษากฎหมายไทยและหน่วยงานที่มารองรับในการเสียอากรแสตมป์โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งปัญหาและอุปสรรค

² มาตรา 8 วรรคสอง เพิ่มโดยพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551.

³ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551.

ของการใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 ในมาตรา 8 วรรคสอง ที่เกี่ยวข้องกับการเสียอากรโดยการปิดแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ และทำการวิเคราะห์กับกฎหมายของต่างประเทศ คือ ประเทศสิงคโปร์และฮ่องกง เพื่อให้ข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้ นำไปเป็นข้อเสนอแนะหรือแนวทางเพื่อให้ประเทศไทยได้นำไปใช้ในการปรับปรุง กฎ ระเบียบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความทันสมัยเท่าเทียมกับต่างประเทศและมีประสิทธิภาพในการบังคับใช้ กฎ ระเบียบต่อไปในอนาคต

1.2 สมมติฐาน

ในปัจจุบันการทำธุรกรรมต่างๆโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นส่วนหนึ่งของการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อระบบธุรกิจสมัยใหม่ ด้วยรูปแบบการชำระอากรแสตมป์ในปัจจุบันของประเทศไทย มีอยู่ด้วยกันเพียง 2 วิธี คือ 1) การเสียอากรโดยการปิดแสตมป์บนเอกสารที่กฎหมายบังคับให้เสียอากรแสตมป์แล้วขีดฆ่าเสียทำให้ไม่สามารถนำแสตมป์กลับมาใช้ได้อีก 2) โดยการขอเสียอากรเป็นตัวแทน เมื่อนำเงินไปชำระที่กรมสรรพากรก็จะออกใบเสร็จตามจำนวนราคาของอากรแสตมป์ ด้วยวิธีการเสียอากรแสตมป์ของประเทศไทยมีเพียงแค่ 2 วิธีดังกล่าว ซึ่งหากคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งอยู่นอกประเทศและมีวิธีการชำระค่าอากรแสตมป์โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์และได้ทำสัญญาผ่านทางเว็บไซต์ เช่น สัญญาเช่าซื้อที่ดิน สัญญากู้ยืมเงิน สัญญาเช่าซื้อทรัพย์สิน สัญญาจ้างทำของ แล้วส่งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ จะเสียอากรกันอย่างไร ซึ่งกฎหมายของประเทศไทยคือ พระราชบัญญัติว่าด้วยกฎหมายธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 มาตรา 8 วรรคสอง มีวิธีการรองรับการเสียอากรแสตมป์ที่ได้ชำระเงินโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ แต่ในประเทศไทยยังไม่มีวิธีการชำระค่าอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้น จึงสมควรมีการพิจารณาแนวทางในการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องที่จะหาวิธีการเพื่อการติดอากรอิเล็กทรอนิกส์และทำให้วิธีการนั้นมีความน่าเชื่อถือ

1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.3.1 เพื่อศึกษากฎหมายไทยและหน่วยงานที่มารองรับในการเสียอากรอากรโดยการปิดแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์

1.3.2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 ที่เกี่ยวข้องกับการเสียอากรโดยการปิดแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์

1.3.3 เพื่อนำแนวทางการเสียอากรโดยการปิดแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ของต่างประเทศมาพัฒนา กฎ ระเบียบของประเทศไทย

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตของการศึกษานี้ ผู้วิจัยจะศึกษาวิธีการเสียอากรของประเทศไทยและศึกษาแนวทางปฏิบัติของประเทศสิงคโปร์ที่เกี่ยวข้องกับการเสียอากรแสตมป์ตามพระราชบัญญัติอากรแสตมป์ ฉบับปรับปรุง ค.ศ. 1997 (Stamp Duties Act REVISED EDITION 1997) และพระราชกฤษฎีกาอากรแสตมป์ฉบับแก้ไข ค.ศ. 2003 (Stamp duty (Amendment) Ordinance 2003) ของฮ่องกง

หลังจากนั้น ผู้วิจัยจะนำข้อมูลดังกล่าว มาวิเคราะห์กับพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปสู่การปฏิบัติเกี่ยวกับการเสียอากรโดยการปิดแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ของต่างประเทศและนำมาเป็นแนวทางการพัฒนา กฎ ระเบียบ และวิธีการการปิดแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย

1.5 วิธีการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) กล่าวคือ จากหนังสือ บทความ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ รวมถึงข้อมูลที่ได้จากทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและเว็บไซต์ของหน่วยงานต่าง ๆ อันเกี่ยวกับวิธีการปิดแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ กฎหมายการเสียอากรแสตมป์ของประเทศไทย ประมวลกฎหมายรัชฎากร พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 และพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 ของประเทศไทย พระราชบัญญัติอากรแสตมป์ ฉบับปรับปรุง ค.ศ. 1997 ของประเทศสิงคโปร์ (Stamp Duties Act REVISED EDITION 1997) ของประเทศสิงคโปร์ และพระราชกฤษฎีกาอากรแสตมป์ ฉบับแก้ไข ค.ศ. 2003 (Stamp duty (Amendment) Ordinance 2003) ของฮ่องกง

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ผู้วิจัยและผู้สนใจทั่วไปได้ทราบถึงกฎหมายไทยที่รองรับการเสียอากรโดยการติดอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์

1.6.2 ผู้วิจัยและผู้สนใจทั่วไปได้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของการใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 ที่เกี่ยวข้องกับการเสียอากรโดยการปิดแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์

1.6.3 ผู้วิจัยและผู้สนใจทั่วไปได้ทราบถึงแนวทางการเสียอากรโดยการติดอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ของต่างประเทศเพื่อนำมาพัฒนา กฎ ระเบียบ ของประเทศไทย

1.6.4 หน่วยงานภาครัฐ สามารถนำข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนา กฎ ระเบียบ เพื่อรองรับอาคารแสดมปีอเล็กทรอนิกส์ให้มีประสิทธิภาพ และมีความเป็นสากล

บทที่ 2

แนวคิดและวิวัฒนาการเกี่ยวกับกฎหมายการเสียอากรแสตมป์

อากรแสตมป์เป็นภาษีอากรประเภทหนึ่งที่ใช้บริหารจัดการเก็บง่าย เสียค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการเก็บน้อย ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงนิยมจัดเก็บเพื่อหารายได้ให้แก่รัฐ การหารายได้ของรัฐโดยวิธีการพิมพ์อากรแสตมป์ขายนั้นมีมานานแล้วตั้งแต่เทคนิคการพิมพ์มีความก้าวหน้าถึงระดับหนึ่ง กล่าวกันว่า ประเทศฮอลันดา ปัจจุบันคือประเทศเนเธอร์แลนด์ จัดเก็บอากรแสตมป์เป็นประเทศแรก เมื่อ ค.ศ. 1624 โดยได้ความคิดมาจากผู้ชนะการประกวดความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีอากร¹ ต่อมาประเทศอังกฤษได้เลียนแบบและปรับปรุงให้การจัดเก็บมีประสิทธิภาพมากขึ้นใน ค.ศ. 1694 แล้วแพร่หลายไปทั่วโลก รวมทั้งในประเทศไทยด้วย อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการประหยัดค่าพิมพ์อากรแสตมป์ และป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษีอากร โดยเฉพาะการปลอมแปลงแสตมป์และการนำแสตมป์ที่ใช้แล้วกลับมาใช้อีก ดังนั้นแนวโน้มในระยะหลังจึงมักมีการบังคับให้เสียเงินแทนการปิดแสตมป์ในหลาย ๆ กรณี

2.1 กฎหมายเกี่ยวกับอากรแสตมป์ตามประมวลกฎหมายรัชฎากร

อากรแสตมป์ เป็นอากรที่เรียกเก็บตามประมวลรัชฎากร ประเภทหนึ่ง จัดเก็บจากการทำตราสารต่าง ๆ ตามลักษณะ ที่ได้กำหนดเอาไว้ในบัญชีอัตราอากรแสตมป์ ท้ายประมวลกฎหมายรัชฎากร ซึ่งความสำคัญของการเสียอากรแสตมป์นั้น มีความสำคัญเป็นอย่างมากในตราสารที่จะใช้อ้างเป็นพยานหลักฐานในทางคดี ซึ่งจะต้องมีการติดอากรแสตมป์ตามอัตราที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย ซึ่งเป็นไปตามประมวลรัชฎากร มาตรา 118 ที่ได้กำหนดเอาไว้ว่า “ตราสารใดไม่ปิดอากรแสตมป์ บริบูรณ์จะใช้ต้นฉบับ คู่ฉบับ คู่ฉีก หรือสำเนาตราสารนั้นเป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งไม่ได้ จนกว่าจะได้เสียอากรโดยปิดแสตมป์ครบจำนวน ตามอัตราในบัญชีท้ายหมวดนี้และขีดฆ่าแล้ว แต่ทั้งนี้ไม่เป็นการเสื่อมสิทธิที่จะเรียกเงินเพิ่มอากรตาม มาตรา 113 และมาตรา 114”

2.1.1 ประวัติและสภาพการจัดเก็บอากรแสตมป์ในประเทศไทย

การจัดเก็บอากรแสตมป์ในประเทศไทยมีขึ้นครั้งแรกตามพระราชบัญญัติอากรแสตมป์ พ.ศ. 2475 พระยาไชยยศสมบัติได้บรรยายเรื่องเกี่ยวกับอากรแสตมป์ในสมัยนั้นว่า ภาษีที่เก็บโดยอาศัยบัญชีพิกัตอัตรานั้นมี (1) อากรแสตมป์ (2) อากรค่าน้ำ อากรแสตมป์ได้เริ่มเก็บเมื่อเดือนเมษายน 2476 เป็นต้นไป ตราสารที่จะต้องเสียอากรนั้นได้ระบุไว้ในบัญชีต่อท้ายพระราชบัญญัติรวม 28 อย่าง อัตราการเก็บมีสองชนิด คือ ชนิดกำหนดตายตัว

¹ สุเมธ ศิริคุณโชติ, อากรแสตมป์, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542), 1.

เช่น เชื้อหรือใบรับเงินเป็นจำนวนตั้งแต่ 20 บาทขึ้นไป ต้องเสียอากรฉบับละ 5 สตางค์อย่างหนึ่งชนิด กำหนดตามจำนวนเงินในเอกสาร เช่น สัญญากู้ยืมเงินต้องเสียอากรคำนวณตามต้นเงินร้อยละ 10 สตางค์ อีกอย่างหนึ่ง การเก็บเงินนั้นผู้มีหน้าที่เสียอากรตามระบุในพระราชบัญญัติจะต้องปิดอากรแสตมป์ตามวิธีการอันกำหนดไว้ รายได้แผ่นดินจากอากรแสตมป์นี้รัฐบาลไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเก็บอะไรเลยนอกจากค่าดวงแสตมป์ ในปี 2476 อากรแสตมป์เก็บได้ 242,000 บาทเศษ ใน 2477 คงจะได้ราว 260,000 บาท²

ต่อมาเมื่อมีการตราประมวลรัษฎากรขึ้นใน พ.ศ. 2481 เพื่อรวบรวมกฎหมายภาษีอากรที่กระจัดกระจายมารวมไว้ในที่เดียวกัน ในการนี้ก็ได้มีการยกเลิกพระราชบัญญัติอากรแสตมป์ดังกล่าว พร้อมด้วยกฎหมายลำดับรองต่าง ๆ แล้วนำมาบัญญัติไว้เป็นหมวดหนึ่งในประมวลรัษฎากรด้วย ซึ่งภาษีอากรตามประมวลรัษฎากรทั้งหมดอยู่ในอำนาจหน้าที่และการควบคุมจัดเก็บของกรมสรรพากร สังกัดกระทรวงการคลัง (มาตรา 5)

2.1.2 ความสำคัญของรายได้อากรแสตมป์ในประเทศไทย

อากรแสตมป์ในอดีตเป็นภาษีอากรอย่างหนึ่งของไทยเพราะอำนาจรายได้ให้แก่รัฐบาลเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการบังคับให้ผู้ประกอบธุรกิจการค้าต้องปิดแสตมป์บนเอกสารใบรับ (ใบเสร็จรับเงินต่าง ๆ) นั้น เป็นแหล่งที่มาสำคัญของรายได้อากรแสตมป์ทีเดียว แต่ต่อมาหลัง พ.ศ. 2500 เพื่อให้เกิดความสะดวกต่อภาคธุรกิจและต่อการบริหารจัดการเก็บภาษีอากร รัฐบาลจึงได้มีการแก้ไขกฎหมายอากรแสตมป์ในเรื่องใบรับ โดยเพิ่มอัตราภาษีการค้าขึ้นแล้วยกเลิกการปิดแสตมป์ในใบรับ รายได้ของรัฐบาลในรูปของอากรแสตมป์จึงลดลงมากเพราะไปรวมอยู่เป็นรายได้ในรูปของภาษีการค้า ในระยะต่อมามีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายอากรแสตมป์ให้ใบรับบางประเภทต้องเสียอากรแสตมป์ด้วยจึงทำให้รายได้อากรแสตมป์เพิ่มขึ้นบ้าง อย่างไรก็ตาม อากรแสตมป์ในปัจจุบันทำรายได้ให้แก่รัฐบาลไทยไม่มากนัก เมื่อเทียบกับภาษีอากรประเภทอื่น จากสถิติการจัดเก็บอากรแสตมป์ ในหลายปีที่ผ่านมา รายได้อากรแสตมป์คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 1 ของภาษีอากรทุกประเภทที่รัฐบาลจัดเก็บเท่านั้นเอง

2.1.3 ตราสารที่ต้องติดอากรแสตมป์

ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 103 ให้คำนิยามคำว่า “ตราสาร” หมายความว่า “เอกสารที่ต้องเสียอากรตามหมวดนี้” คือ เสียอากรตามหมวดอากรแสตมป์และในมาตรา 104 กำหนดว่าตราสารที่ระบุในบัญชีท้ายหมวดนี้ต้องปิดแสตมป์ให้บริบูรณ์ตามอัตราที่กำหนดไว้มีดังนี้

² พระยา ไชยยศสมบัติ, วิทยาศาสตร์การคลังและกฎหมายการคลัง, (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2478), 101.

- 1) ตราสารเช่าที่ดิน โรงเรือน สิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นหรือแพ
- 2) ตราสารไปโอนหุ้น ใบหุ้นกู้ พันธบัตร และใบรับรองหนี้ ซึ่งบริษัท สมาคม คณะบุคคลหรือองค์การใด ๆ เป็นผู้ออก
- 3) ตราสารเช่าซื้อทรัพย์สิน
- 4) ตราสารจ้างทำของ
- 5) ตราสารกู้ยืมเงิน หรือการตกลงให้เบิกเงินเกินจากบัญชีธนาคาร
- 6) ตราสารกรมธรรม์ประกันภัย ประกอบด้วย (ก) กรมธรรม์ประกันภัย (ข) กรมธรรม์ประกันชีวิต (ค) กรมธรรม์ประกันภัยอื่น ๆ (ง) กรมธรรม์เงินปี (จ) กรมธรรม์ประกันภัยซึ่งผู้รับประกันภัยนำไปให้บุคคลอื่นประกันอีกต่อหนึ่ง (ฉ) บันทึกการต่ออายุกรมธรรม์ประกันภัยเดิม
- 7) ตราสารใบมอบอำนาจ คือ ใบตั้งตัวแทนซึ่งมิได้กระทำในรูปลักษณะตราสารสัญญาารวมทั้งใบตั้งอนุญาโตตุลาการ ประกอบด้วย (ก) มอบอำนาจให้บุคคลเดียวหรือหลายบุคคลกระทำการครั้งเดียว (ข) มอบอำนาจให้บุคคลคนเดียว หรือหลายคนร่วมกระทำการมากกว่าครั้งเดียว (ค) มอบอำนาจให้กระทำการมากกว่าครั้งเดียวโดยให้บุคคลหลายคนต่างคนต่างกระทำกิจการแยกกันได้
- 8) ตราสารใบมอบฉันทะสำหรับให้ลงมติในที่ประชุมของบริษัท ประกอบด้วย (ก) มอบฉันทะสำหรับการประชุมครั้งเดียว (ข) มอบฉันทะสำหรับการประชุมกว่าครั้งเดียว
- 9) ใน (1) ตราสารตัวแลกเงินหรือตราสารทำนองเดียวกับที่ใช้อย่างตัวแลกเงิน (2) ตราสารตัวสัญญาใช้เงินหรือตราสารทำนองเดียวกับที่ใช้อย่างตัวสัญญาใช้เงิน
- 10) ตราสารบิลออฟเลตติง
- 11) ใน (1) ตราสารใบหุ้นหรือใบหุ้นกู้ หรือใบรับรองหนี้ของบริษัท สมาคม คณะบุคคลหรือองค์การใด ๆ (2) ตราสารพันธบัตรใด ๆ ที่ขายในประเทศไทย
- 12) ตราสารเช็ค หรือหนังสือคำสั่งใด ๆ ซึ่งใช้แทนเช็ค
- 13) ตราสารใบรับฝากเงินประเภทประจำของธนาคารโดยมีดอกเบี้ย
- 14) ตราสารเลตเตอร์ออฟเครดิต
- 15) ตราสารเช็คสำหรับผู้เดินทาง
- 16) ตราสารใบรับของ ซึ่งออกให้เนื่องในกิจการรับขนส่งสินค้าโดยทางน้ำ ทางบก และทางอากาศ คือตราสาร ซึ่งลงลายมือชื่อพนักงานหรือนายสินค้าของยานพาหนะรับขนส่ง ซึ่งออกรับของดังระบุไว้ในใบรับนั้น เมื่อไม่ได้ออกบิลออฟเลตติง
- 17) ตราสารค้ำประกัน
- 18) ตราสารจำนำ
- 19) ตราสารใบรับของคลังสินค้า

20) ตราสารคำสั่งให้ส่งมอบของ คือ ตราสาร ซึ่งบุคคลผู้ปรากฏชื่อในตราสารนั้น หรือซึ่งบุคคลผู้นั้นตราชื่อไว้ หรือผู้ทรงมีสิทธิที่จะรับมอบสินค้าอันอยู่ในอุ้หรือเมืองท่า หรือคลังสินค้าซึ่งรับเก็บหรือรับฝาก โดยเรียกเก็บค่าเช่าหรือรับสินค้าอันอยู่ที่ท่าสินค้าโดยที่เจ้าของลงลายมือชื่อ หรือมีผู้อื่นลงลายมือชื่อแทนในเมื่อขายหรือโอนทรัพย์สินอันปรากฏในตราสารนั้น

21) ตราสารตัวแทน ประกอบด้วย (ก) มอบอำนาจเฉพาะการ (ข) มอบอำนาจทั่วไป

22) ตราสารคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ

23) ตราสารคู่ฉบับหรือคู่มือแห่งตราสาร คือ ตราสารซึ่งมีข้อความอย่างเดียวกันกับต้นฉบับหรือต้นสัญญา และผู้กระทำตราสารได้ลงลายมือชื่อไว้อย่างเดียวกับต้นฉบับ

24) ตราสารหนังสือบริคณห์สนธิของบริษัทจำกัดที่ส่งต่อนายทะเบียน

25) ข้อบังคับของบริษัทจำกัดที่ส่งต่อนายทะเบียน

26) ตราสารข้อบังคับใหม่หรือสำเนาหนังสือบริคณห์สนธิหรือข้อบังคับของบริษัทจำกัดซึ่งเปลี่ยนแปลงใหม่ที่ส่งต่อนายทะเบียน

27) ตราสารสัญญาห้างหุ้นส่วน ประกอบด้วย (ก) หนังสือสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วน (ข) หนังสือสัญญาที่แก้ไขสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วน

28) ตราสารใบรับ เฉพาะต่อบุคคลที่ระบุ คือ (ก) ใบรับรางวัลสลากกินแบ่งของรัฐบาล (ข) ใบรับสำหรับการโอนหรือก่อตั้งสิทธิใด ๆ เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ ในเมื่อนิติกรรมที่เป็นเหตุให้ออกใบรับนั้นมีการจดทะเบียนตามกฎหมาย (ค) ใบรับสำหรับการขาย ขายฝาก ให้เช่าซื้อ หรือโอนกรรมสิทธิ์ยานพาหนะ ทั้งนี้เฉพาะยานพาหนะซึ่งมีการจดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยยานพาหนะนั้น ๆ

2.1.4 ผู้มีหน้าที่เสียอากรแสตมป์

1) บุคคลตามที่ระบุไว้ในช่องที่ 3 ของบัญชีอัตราอากรแสตมป์ เช่น ผู้ให้เช่า ผู้โอน ผู้ให้กู้ ผู้รับประกันภัย เป็นต้น

2) ถ้าตราสารทำขึ้นนอกประเทศ ให้เป็นหน้าที่ของผู้ทรงตราสารคนแรกในประเทศเป็นผู้เสียอากรภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับตราสารนั้น ถ้าหากไม่ได้ปฏิบัติตามความข้างต้น ผู้ทรงคนใดคนหนึ่งต้องเสียอากรแล้วจึงยื่นตราสารเพื่อให้จ่ายเงิน รับรอง สลากหลัง โอนหรือถือเอาประโยชน์ได้

ผู้ทรงตราสารคนใด ได้ตราสารข้างต้นไว้ครอบครองก่อนพ้นกำหนด 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับตราสารนั้น จะเป็นผู้เสียอากรก็ได้โดยมีสิทธิไต่เบี่ยงจากผู้ทรงคนก่อน ๆ

3) ตัวเงินที่ยื่นให้ชำระเงิน มิได้ปิดแสตมป์บริบูรณ์ ผู้รับตัวจะเสียอากรและใช้สิทธิไต่เบี่ยงจากผู้มีหน้าที่เสียอากร หรือหักค่าอากรจากเงินที่จะชำระก็ได้

4) ผู้มีหน้าที่เสียอากร ตามที่ระบุไว้ในบัญชีอัตราอากรแสตมป์ อาจตกลงให้คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง เป็นผู้เสียอากรแทนตนก็ได้ เว้นแต่กรณีตามข้อ 2.

2.1.5 บัญชีอัตราอากรแสตมป์

ตารางที่ 2.1: บัญชีอัตราอากรแสตมป์

ลักษณะแห่งตราสาร	ค่าอากร แสตมป์	ผู้ที่ต้องขีดฆ่า แสตมป์	ผู้ที่ต้องเสีย อากร
<p>1. เช่าที่ดิน โรงเรือน สิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นหรือแพ ทุกจำนวนเงิน 1,000 บาท หรือเศษของเงิน 1,000 บาท แห่งค่าเช่าหรือเงินกินเปล่า หรือทั้งสอง อย่างรวมกันตลอดอายุการเช่า หมายเหตุ (1) ถ้าสัญญาเช่ามิได้กำหนดอายุการเช่าให้ ถือว่ามีกำหนด 3 ปี (2) ถ้าสัญญาเช่าฉบับใดครบกำหนดอายุ การเช่า หรือครบกำหนด 3 ปี ตาม (1) แล้วผู้เช่า ยังคงครอบทรัพย์สินอยู่และให้ผู้เช่ารู้ความนั้นแล้วไม่ หักทวง ทั้งนี้ได้ทำสัญญาใหม่ ให้ถือว่าสัญญา ยกเว้นไม่ต้องเสียอากร เช่าทรัพย์สินใช้ในการทำนา ไร่ สวน</p>	1 บาท	ผู้ให้เช่า	ผู้เช่า
<p>2. ใบโอนหุ้น ใบหุ้นกู้ พันธบัตรและใบรับรองหนี้ ซึ่ง บริษัท สมาคม คณะบุคคลหรือองค์การใด ๆ เป็นผู้ ออกคิดตามราคาหุ้นที่ชำระแล้วหรือตามราคาในตรา สารแล้วแต่อย่างใดจะมากกว่า ทุกจำนวนเงิน 1,000 บาท หรือเศษของ 1,000 บาท ยกเว้นไม่ต้องเสียอากร ก. โอนพันธบัตรของรัฐบาลไทย ข. โอนใบหุ้น ใบหุ้นกู้ และใบรับรองหนี้ซึ่ง สหกรณ์ หรือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตรเป็นผู้ออก</p>	1 บาท	ผู้โอน	ผู้รับโอน

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ): บัญชีอัตราอากรแสตมป์

ลักษณะแห่งตราสาร	ค่าอากร แสตมป์	ผู้ที่ต้องชิตฆ่า แสตมป์	ผู้ที่ต้องเสีย อากร
<p>3. เช่าซื้อทรัพย์สิน</p> <p>ทุกจำนวนเงิน 1,000 บาท หรือเศษของเงิน 1,000 บาท แห่งราคาทั้งหมด</p> <p>ยกเว้นไม่ต้องเสียอากร</p> <p>เช่าซื้อทรัพย์สินใช้ในการทำนา ไร่ สวน</p>	1 บาท	ผู้ให้เช่า	ผู้เช่า
<p>4. จ้างทำของ</p> <p>ทุกจำนวนเงิน 1,000 บาท หรือเศษของ 1,000 บาท แห่งสินจ้างที่กำหนดไว้</p> <p>หมายเหตุ</p> <p>(1) ถ้าในเวลากระทำสัญญาจ้างทำของไม่ทราบจำนวนสินจ้างว่าเป็นราคาใด ให้ประมาณจำนวนสินจ้างตามสมควรแล้วเสียอากรตามจำนวนสินจ้างที่ประมาณนั้น</p> <p>(2) ถ้ามีการรับเงินสินจ้างเป็นคราว ๆ และอากรที่เสียไว้เดิมยังไม่ครบ ให้เสียอากรเพิ่มเติมให้ครบตามจำนวนที่ต้องเสียทุกครั้งในทันทีที่มีการรับเงิน</p> <p>(3) เมื่อการรับจ้างทำของได้สิ้นสุดลงแล้ว และปรากฏว่าได้เสียอากรเกินไป ให้ขอคืนตามมาตรา 122 ได้</p> <p>ยกเว้นไม่ต้องเสียอากร</p> <p>สัญญาที่ทำขึ้นนอกประเทศไทยและการปฏิบัติตามข้อสัญญานั้นมิได้ทำในประเทศไทย</p>	1 บาท	ผู้รับจ้าง	ผู้รับจ้าง

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ): บัญชีอัตราอากรแสตมป์

ลักษณะแห่งตราสาร	ค่าอากร แสตมป์	ผู้ที่ต้องชิตฆ่า แสตมป์	ผู้ที่ต้องเสีย อากร
<p>5. กู้ยืมเงิน หรือการตกลงให้เบิกเงินเกินบัญชีจาก ธนาคาร ทุกจำนวนเงิน 2,000 บาท หรือเศษของเงิน 2,000 บาท แห่งยอดเงินที่กู้ยืมหรือตกลงให้เบิกเกิน บัญชี ค่าอากรตามลักษณะแห่งตราสารนี้ เมื่อ คำนวณแล้วถ้าเกิน 10,000 บาท ให้เสีย 10,000 บาท ยกเว้นไม่ต้องเสียอากร การกู้ยืมเงินซึ่งสมาชิกกู้ยืมจากสหกรณ์หรือ สหกรณ์กู้ยืมจากสหกรณ์ หรือจากธนาคารเพื่อ การเกษตรและสหกรณ์การเกษตร” (พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2529 ใช้บังคับ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2529 เป็นต้นไป)</p>	1 บาท	ผู้ให้กู้	ผู้กู้
<p>6. กรมธรรม์ประกันภัย (ก) กรมธรรม์ประกันวินาศภัย ทุก 250 บาท หรือเศษของ 250 บาท แห่ง เบี้ยประกันภัย (ข) กรมธรรม์ประกันชีวิต ทุก 2,000 บาท หรือเศษของ 2,000 บาท แห่งจำนวนเงินที่เอาประกันภัย (ประกาศคณะปฏิวัติ (ฉบับที่ 155) ใช้บังคับ 7 มิ.ย. 2515 เป็นต้นไป ข้อ 7 กำหนดให้ค่าอากรแสตมป์ สำหรับตราสารกรมธรรม์ประกันชีวิต ถ้ามีจำนวนสูง กว่า 20 บาท ให้ลดเหลือ 20 บาท)</p>	1 บาท	ผู้รับ ประกันภัย	ผู้รับ ประกันภัย

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ): บัญชีอัตราอากรแสตมป์

ลักษณะแห่งตราสาร	ค่าอากร แสตมป์	ผู้ที่ต้องชิตฆ่า แสตมป์	ผู้ที่ต้องเสีย อากร
(ค) กรรมธรรม์ประกันภัยอื่น ๆ ทุก 2,000 บาท หรือเศษของ 2,000 บาท แห่งจำนวนเงินที่เอาประกัน			
(ง) กรรมธรรม์เงินปี ทุก 2,000 บาท หรือเศษของ 2,000 บาท แห่งต้นทุนเงินปีนั้น หรือถ้าไม่ปรากฏต้นทุนให้คิดทุก 2,000 บาท หรือเศษของ 2,000 บาท แห่ง 33 1/3 เท่าของรายได้ประจำปี	1 บาท	ผู้รับ ประกันภัย	ผู้รับ ประกันภัย
(จ) กรรมธรรม์ประกันภัยซึ่งผู้รับประกันภัย นำไปให้ผู้อื่นประกันอีกต่อหนึ่ง			
(ฉ) บันทึกการต่ออายุกรรมธรรม์ประกันภัย เดิม ยกเว้นไม่ต้องเสียอากร	1 บาท	ผู้รับ ประกันภัย	ผู้รับ ประกันภัย
(ก) การประกันภัยสัตว์พาหนะซึ่งใช้ใน การเกษตรกรรม	1 บาท	ผู้รับ ประกันภัย	ผู้รับ ประกันภัย
(ข) บันทึกประกันภัยหรือกรรมธรรม์ ประกันภัยชั่วคราวซึ่งรับรองจะออกกรรมธรรม์ ประกันภัยตัวจริง แต่ถ้าผู้ทรงจะเรียกร้อยเอาสีทธิ อย่างอื่น นอกจากให้ส่งมอบกรรมธรรม์ประกันภัยตัว จริงแล้วต้องปิดแสตมป์เสียก่อน เช่นเดียวกับที่ จะต้องปิดสำหรับประกันภัยตัวจริง (พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2525 ใช้บังคับ 27 กุมภาพันธ์ 2525 เป็นต้นไป)	กึ่งอัตราซึ่ง เรียกเก็บ สำหรับ กรรมธรรม์เดิม	ผู้รับ ประกันภัย	ผู้รับ ประกันภัย

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ): บัญชีอัตราอากรแสตมป์

ลักษณะแห่งตราสาร	ค่าอากร แสตมป์	ผู้ที่ต้องชื้อ แสตมป์	ผู้ที่ต้องเสีย อากร
7. ใบมอบอำนาจ คือ ใบตั้งตัวแทนซึ่งมิได้กระทำใน รูปลักษณะตราสารสัญญา รวมทั้งใบตั้ง อนุญาตต่อตุลาการ			
(ก) มอบอำนาจให้บุคคลคนเดียวหรือหลาย คน การทำการครั้งเดียว	10 บาท	ผู้มอบอำนาจ	ผู้รับมอบ อำนาจ
(ข) มอบอำนาจให้บุคคลคนเดียวหรือหลาย คนร่วมกระทำการมากกว่าครั้งเดียว	10 บาท	ผู้มอบอำนาจ	ผู้รับมอบ อำนาจ
(ค) มอบอำนาจให้กระทำการมากกว่าครั้ง เดียว โดยให้บุคคลหลายคนต่างคนต่างกระทำ กิจการแยกกันได้ คิดตามรายตัวบุคคลที่รับมอบคน ละ			
หมายเหตุ	30 บาท	ผู้มอบอำนาจ	ผู้รับมอบ อำนาจ
ถ้าผู้มอบอำนาจมีหลายคน แต่มิได้เป็นผู้มี อำนาจร่วมกันแล้วมอบอำนาจในตราสารฉบับ เดียวกัน ต้องคิดตามรายตัวบุคคลผู้มอบคนหนึ่งเป็น เรื่องหนึ่งตามมาตรา 108			
ยกเว้นไม่ต้องเสียอากร			
(1) ใบแต่งตั้งนายและใบมอบอำนาจซึ่ง ทนายความให้แก่เสมียนของตนเพื่อเป็นตัวแทน ดำเนินคดีในศาล			
(2) ใบมอบอำนาจให้โอนหรือให้กระทำการ ใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินพาหนะตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์ พาหนะ			

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ): บัญชีอัตราอากรแสตมป์

ลักษณะแห่งตราสาร	ค่าอากร แสตมป์	ผู้ที่ต้องชิตฆ่า แสตมป์	ผู้ที่ต้องเสีย อากร
(3) ใบมอบอำนาจให้รับเงินหรือสิ่งของแทน (4) ใบมอบอำนาจซึ่งสหกรณ์เป็นผู้มอบและ ใบมอบอำนาจตั้งสหกรณ์เป็นตัวแทนจัดการให้ สหกรณ์ได้รับสิทธิในอสังหาริมทรัพย์			
8. ใบมอบฉันทะสำหรับให้ลงมติในที่ประชุมของ บริษัท (ก) มอบฉันทะสำหรับการประชุมครั้งเดียว (ข) มอบฉันทะสำหรับการประชุมกว่าครั้ง เดียว (พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2526 ใช้บังคับ 29 พฤศจิกายน 2526 เป็นต้นไป)	20 บาท 100 บาท	ผู้มอบฉันทะ ผู้มอบฉันทะ	ผู้มอบฉันทะ ผู้มอบฉันทะ
9. (1) ตัวแลกเงินหรือตราสารทำนอง เดียวกับที่ใช้อย่างตัวแลกเงิน ฉบับละ (2) ตัวสัญญาใช้เงินหรือตราสารทำนองเดียวกับ ที่ใช้อย่างตัวสัญญาใช้เงิน ฉบับละ ยกเว้นไม่ต้องเสียอากร ถ้าตัวออกเป็นสำหรับและฉบับแรกในสำรับนั้นปิด แสตมป์บริบูรณ์แล้ว ฉบับอื่น ๆ ไม่ต้องปิดอีก แต่ ต้องสลักหลังฉบับนั้น ๆ ไว้ว่า “ได้เสียอากรแล้ว” (พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2526 ใช้บังคับ 29 พฤศจิกายน 2526 เป็นต้นไป)	3 บาท 3 บาท	ผู้ส่งจ่าย ผู้ออกตัว	ผู้ส่งจ่าย ผู้ออกตัว

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ): บัญชีอัตราอากรแสตมป์

ลักษณะแห่งตราสาร	ค่าอากร แสตมป์	ผู้ที่ต้องขีดฆ่า แสตมป์	ผู้ที่ต้องเสีย อากร
10. บิลออฟเลติง หมายเหตุ ถ้าออกเป็นสำหรับให้ปิดแสตมป์ตามอัตราทุกฉบับ	2 บาท	ผู้กระทำ ตราสาร	ผู้กระทำ ตราสาร
11. (1) ใบหุ้น หรือใบหุ้นกู้ หรือใบรับรองหนี้ของ บริษัท สมาคม คณะบุคคล หรือองค์การใด ๆ (พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2526 ใช้บังคับ 29 พฤศจิกายน 2526 เป็นต้นไป) (2) พันธบัตรของรัฐบาลใด ๆ ที่ขายในประเทศไทย ทุกจำนวนเงิน 100 บาท หรือเศษของ 100 บาท ยกเว้นไม่ต้องเสียอากร ใบหุ้น ใบหุ้นกู้ หรือใบรับรองหนี้ของสหกรณ์			
12. เช็ค หรือหนังสือคำสั่งใด ๆ ซึ่งใช้แทนเช็ค ฉบับละ (พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2526 ใช้บังคับ 29 พฤศจิกายน 2526 เป็นต้นไป)	3 บาท	ผู้ส่งจ่าย	ผู้ส่งจ่าย
13. ใบรับฝากเงินประเภทประจำของธนาคารโดยมี ดอกเบี้ย (พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2526 ใช้บังคับ 29 พฤศจิกายน 2526 เป็นต้นไป)	5 บาท	ผู้รับฝาก	ผู้รับฝาก

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ): บัญชีอัตราอากรแสตมป์

ลักษณะแห่งตราสาร	ค่าอากร แสตมป์	ผู้ที่ต้องชื้อค่า แสตมป์	ผู้ที่ต้องเสีย อากร
14. เลตเตอร์ออฟเครดิต (ก) ออกในประเทศ - เงินต่ำกว่า 10,000 บาท - เงินตั้งแต่ 10,000 บาท ขึ้นไป (ข) ออกในต่างประเทศและให้ชำระเงินในประเทศ ไทย คราวละ หมายเหตุ ตราสารเลตเตอร์ออฟเครดิตที่ออกใน ประเทศไทย และให้ชำระเงินในต่างประเทศ ต้องทำ สำเนาเก็บไว้ในประเทศไทย ส่วนการเสียอากรให้ปิด แสตมป์บริบูรณ์เฉพาะในฉบับสำเนาดังกล่าวนั้น (พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2526 ใช้บังคับ 29 พฤศจิกายน 2526 เป็นต้นไป)	20 บาท 30 บาท 20 บาท	ผู้ออกตรา สาร ผู้ออกตรา สาร ผู้ทรงคนแรก ในประเทศไทย	ผู้ออกตรา สาร ผู้ออกตรา สาร ผู้ทรงคนแรก ในประเทศไทย
15. เช็คสำหรับผู้เดินทาง (ก) ออกในประเทศ ฉบับละ (ข) ออกในต่างประเทศ แต่ให้ชำระในประเทศไทย ฉบับละ (พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2526 ใช้บังคับ 29 พฤศจิกายน 2526 เป็นต้นไป)	3 บาท 3 บาท	ผู้ออกเช็ค ผู้ทรงคนแรก ในประเทศไทย	ผู้ออกเช็ค ผู้ทรงคนแรก ในประเทศไทย

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ): บัญชีอัตราอากรแสตมป์

ลักษณะแห่งตราสาร	ค่าอากร แสตมป์	ผู้ที่ต้องขีดฆ่า แสตมป์	ผู้ที่ต้องเสีย อากร
16. ใบรับของ ซึ่งออกให้เนื่องในกิจการรับขนส่งสินค้า โดยทางน้ำ ทางบก และทางอากาศ คือตราสารซึ่งลงลายมือชื่อพนักงานหรือนายสินค้าของยานพาหนะรับขนส่ง ซึ่งออกรับของดังระบุไว้ในใบรับนั้น เมื่อไม่ได้ออกบิลออฟแลติง ฉบับละ หมายเหตุ ถ้าออกเป็นสำรับให้ปิดแสตมป์ตามอัตราทุกฉบับ (พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 10) พ.ศ.2525 ใช้บังคับ 27 กุมภาพันธ์ 2525 เป็นต้นไป)	1 บาท	ผู้ออกใบรับ	ผู้ออกใบรับ
17. ค้ำประกัน (ก) สำหรับกรณีที่มีได้จำกัดจำนวนเงินไว้ (ข) สำหรับจำนวนเงินไม่เกิน 1,000 บาท (ค) สำหรับจำนวนเงินเกิน 1,000 บาท แต่ไม่เกิน 10,000 บาท (ง) สำหรับจำนวนเงินเกิน 10,000 บาทขึ้นไป ยกเว้นไม่ต้องเสียอากร (ก) ค้ำประกันนี้เนื่องแต่การที่รัฐบาลให้ราษฎรกู้ยืมหรือยืมเพื่อการบริโภคหรือการเกษตรกรรม (ข) ค้ำประกันนี้เนื่องแต่การที่สหกรณ์ให้สมาชิกกู้ยืมหรือยืม (พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2526 ใช้บังคับ 29 พฤศจิกายน 2526 เป็นต้นไป)	10 บาท 1 บาท 5 บาท 10 บาท	ผู้ค้ำประกัน ผู้ค้ำประกัน ผู้ค้ำประกัน ผู้ค้ำประกัน	ผู้ค้ำประกัน ผู้ค้ำประกัน ผู้ค้ำประกัน ผู้ค้ำประกัน

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ): บัญชีอัตราอากรแสตมป์

ลักษณะแห่งตราสาร	ค่าอากร แสตมป์	ผู้ที่ต้องชิตฆ่า แสตมป์	ผู้ที่ต้องเสีย อากร
18. จำนำ จำนวนหนี้ทุก 2,000 บาท หรือเศษของ 2,000 บาท ถ้าการจำนำมิได้จำกัดจำนวนหนี้ไว้ ยกเว้นไม่ต้องเสียอากร (ก) ตัวจำนำของโรงรับจำนำที่ได้รับอนุญาต ตามกฎหมาย (ข) จำนำอันเกี่ยวกับกู้ยืมซึ่งได้ปิดแสตมป์ บริบูรณ์แล้วตามข้อ 5	1 บาท 1 บาท	ผู้รับจำนำ ผู้รับจำนำ	ผู้รับจำนำ ผู้รับจำนำ
19. ใบรับของคลังสินค้า	1 บาท	นาย คลังสินค้า	นาย คลังสินค้า
20. คำสั่งให้ส่งมอบของ คือ ตราสารซึ่งบุคคลผู้ ปรากฏชื่อในตราสารนั้น หรือซึ่งบุคคลผู้นั้นตราชื่อไว้ หรือผู้ทรงสิทธิที่จะรับมอบสินค้าอันอยู่ในอยู่ หรือ เมืองท่า หรือคลังสินค้าซึ่งรับเก็บหรือรับฝากโดย เรียกเก็บค่าเช่าหรือรับสินค้าอันอยู่ที่ท่าสินค้าโดยที่ เจ้าของลงลายมือชื่อ หรือมีผู้อื่นลงลายมือชื่อแทนใน เมื่อขายหรือโอนทรัพย์สินอันปรากฏในตราสารนั้น (พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2525 ใช้บังคับ 27 กุมภาพันธ์ 2525 เป็นต้นไป)	1 บาท	ผู้ออกคำสั่ง	ผู้ออกคำสั่ง

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ): บัญชีอัตราอากรแสตมป์

ลักษณะแห่งตราสาร	ค่าอากร แสตมป์	ผู้ที่ต้องชิตฆ่า แสตมป์	ผู้ที่ต้องเสีย อากร
<p>21. ตัวแทน</p> <p>(ก) มอบอำนาจเฉพาะการ</p> <p>(ข) มอบอำนาจทั่วไป</p> <p>ยกเว้นไม่ต้องเสียอากร</p> <p>การตั้งตัวแทนในกรณีสหกรณ์เป็นตัวการ</p> <p>(พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2526 ใช้บังคับ 29 พฤศจิกายน 2526 เป็นต้นไป)</p>	<p>10 บาท</p> <p>30 บาท</p>	<p>ตัวการ</p> <p>ตัวการ</p>	<p>ตัวการ</p> <p>ตัวการ</p>
<p>22. ค่าซื้อขาดของอนุญาโตตุลาการ</p> <p>(ก) ในกรณีซึ่งพิพาทกันด้วยจำนวนเงินหรือ ราคาทุกจำนวนเงิน 1,000 บาท หรือเศษของ 1,000 บาท</p> <p>(ข) ในกรณีอื่นซึ่งไม่กล่าวถึงจำนวนเงินหรือ ราคา</p> <p>(พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2525 ใช้บังคับ 27 กุมภาพันธ์ 2525 เป็นต้นไป)</p>	<p>1 บาท</p> <p>10 บาท</p>	<p>อนุญาโต ตุลาการ</p> <p>อนุญาโต ตุลาการ</p>	<p>อนุญาโต ตุลาการ</p> <p>อนุญาโต ตุลาการ</p>
<p>23. คู่ฉบับหรือคู่ฉีกแห่งตราสาร</p> <p>คือ ตราสารซึ่งมีข้อความอย่างเดียวกันกับ ต้นฉบับ หรือต้นสัญญาและผู้กระทำตราสารได้ลง ลายมือชื่อไว้ อย่างเดียวกับต้นฉบับ</p> <p>(ก) ถ้าต้นฉบับเสียอากรไม่เกิน 5 บาท</p> <p>2525 เป็นต้นไป)</p>	<p>1 บาท</p>	<p>(1) ถ้าไม่มี บุคคลอีกฝ่าย หนึ่งเป็น คู่สัญญาคนที่</p>	

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ): บัญชีอัตราอากรแสตมป์

ลักษณะแห่งตราสาร	ค่าอากร แสตมป์	ผู้ที่ต้องขีดฆ่า แสตมป์	ผู้ที่ต้องเสีย อากร
(ข) ถ้าเกิน 5 บาท ยกเว้นไม่ต้องเสียอากร ถ้าฝ่ายที่ต้องเสียอากรเป็นสหกรณ์” (พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2526 ใช้บังคับ 29 พฤศจิกายน 2526 เป็นต้นไป)	5 บาท	เสียอากร สำหรับ ต้นฉบับเป็นผู้ เสีย (2) ถ้ามี บุคคลอีกฝ่าย หนึ่งเป็น คู่สัญญา บุคคลอีกฝ่าย หนึ่งนั้นต้อง เป็นผู้เสีย อากร	คนเดียวกับผู้ ขีดฆ่าต้นฉบับ
24. หนังสือบริคณห์สนธิของบริษัทจำกัดที่ส่งต่อนาย ทะเบียน	200 บาท	ผู้เริ่มก่อการ	ผู้เริ่มก่อการ
25. ข้อบังคับของบริษัทจำกัดที่ส่งต่อนายทะเบียน	200 บาท	กรรมการ	กรรมการ
26. ข้อบังคับใหม่หรือสำเนาหนังสือบริคณห์สนธิ หรือข้อบังคับของบริษัทจำกัดซึ่งเปลี่ยนแปลงใหม่ที่ ส่งต่อนายทะเบียน	50 บาท	กรรมการ	กรรมการ
27. หนังสือสัญญาห้างหุ้นส่วน (ก) หนังสือสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วน (ข) หนังสือสัญญาที่แก้ไขสัญญาจัดตั้งห้าง หุ้นส่วน (พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2526 ใช้บังคับ 29 พฤศจิกายน 2526 เป็นต้นไป)	100 บาท 50 บาท	ผู้เป็นหุ้นส่วน ผู้เป็นหุ้นส่วน	ผู้เป็นหุ้นส่วน ผู้เป็นหุ้นส่วน

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ): บัญชีอัตราอากรแสตมป์

ลักษณะแห่งตราสาร	ค่าอากร แสตมป์	ผู้ที่ต้องขีดฆ่า แสตมป์	ผู้ที่ต้องเสีย อากร
<p>28. ใบรับ เฉพาะตามที่ระบุต่อไปนี้</p> <p>(ก) ใบรับรางวัลสลากกินแบ่งของรัฐบาล</p> <p>(ข) ใบรับสำหรับการโอนหรือก่อตั้งสิทธิใด ๆ เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ ในเมื่อนิติกรรมที่เป็นเหตุให้ออกใบรับนั้นมีการจดทะเบียนตามกฎหมาย (ดูประกาศอธิบดี เกี่ยวกับอากรแสตมป์ (ฉบับที่ 21)) (ดูคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยภาษีอากรที่ 27/2537)</p> <p>(ค) ใบรับสำหรับการขาย ขายฝาก ให้เช่าซื้อ หรือโอนกรรมสิทธิ์ยานพาหนะ ทั้งนี้เฉพาะยานพาหนะซึ่งมีการจดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยยานพาหนะนั้น ๆ</p> <p>ถ้าใบรับตาม (ก) (ข) หรือ (ค) มีจำนวนเงินตั้งแต่ 200 บาท ขึ้นไปทุก 200 บาทหรือเศษของ 200 บาท (พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2525 ใช้บังคับ 27 กุมภาพันธ์ 2525 เป็นต้นไป</p> <p>ยกเว้นไม่ต้องเสียอากร</p> <p>ใบรับ สำหรับจำนวนเงินที่ผู้รับต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มหรือภาษีธุรกิจเฉพาะ (พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 30) พ.ศ. 2534 ใช้บังคับ 1 มกราคม 2535 เป็นต้นไป)</p>	1 บาท	ผู้ออกใบรับ	ผู้ออกใบรับ

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ): บัญชีอัตราอาการแสดมปี

ลักษณะแห่งตราสาร	ค่าอาการ แสดมปี	ผู้ที่ต้องชิตฆ่า แสดมปี	ผู้ที่ต้องเสีย อาการ
(ยกเลิกโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวล รัษฎากร (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2529 ใช้บังคับ 1 กุมภาพันธ์ 2529 เป็นต้นไป)			
(ยกเลิกโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวล รัษฎากร (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2529 ใช้บังคับ 1 กุมภาพันธ์ 2529 เป็นต้นไป)			

ที่มา: พระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากรพุทธศักราช 2481. (2557). สืบค้นจาก
<http://www.rd.go.th/publish/6162.0.html>.

2.1.6 วิธีการเสียอาการแสดมปี

การชำระอาการแสดมปีหรือที่เรียกว่า การปิดแสดมปีบริบูรณ์นั้น อาจทำได้ 3 วิธี คือ วิธีใช้
แสดมปีปิดทับ วิธีใช้แสดมปีคูณ และวิธีชำระเป็นตัวเงินแทน แสดมปีคูณไม่พบข้อมูลว่ามีอาการบังคับใช้
กันมาก่อน ในปัจจุบันวิธีชำระอาการแสดมปีจึงมีปฏิบัติ 2 วิธีเท่านั้น คือ ใช้แสดมปีปิดทับและชำระ
เป็นตัวเงิน

(1) การใช้แสดมปีปิดทับ

การใช้แสดมปีปิดทับต้องทำก่อนหรือขณะกระทำตราสารเป็นราคาแสดมปีไม่น้อยกว่าอาการที่
ต้องเสีย และชิตฆ่าแสดมปีนั้นให้ใช้ไม่ได้อีกต่อไป แสดมปีเหล่านี้ซื้อได้ที่กองคลังและสำนักงาน
สรรพากรภาคหรือพื้นที่ต่าง ๆ นอกจากนี้เอกชนอาจทำสัญญารับแสดมปีไปขายได้

การใช้แสดมปีปิดทับจำนวนมากในตราสาร โดยเฉพาะในตราสารใบรับก่อให้เกิดภาระแก่ผู้
เสียอาการแสดมปีเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ ยังเป็นช่องทางให้มีการปลอมแปลงแสดมปีหรือหลีกเลี่ยง
การเสียอาการแสดมปีได้ด้วย ดังนั้น จึงมีหลักทั่วไปถือว่าผู้เสียอาการแสดมปีอาจขอเสียอาการแสดมปี
เป็นตัวเงินแทนการใช้แสดมปีปิดทับได้ตามระเบียบที่ทางราชการกำหนด (มาตรา 116)

กฎหมายได้กำหนดให้ชำระเป็นตัวเงินต่อพนักงานเจ้าหน้าที่แทนการปิดแสดมปีโดยมีทาง
ปฏิบัติซึ่งควรทราบไว้พอสังเขปดังนี้³ คือ ในกรณีที่มีผู้ยื่นตราสารขอเสียอาการต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

³ ชุนสวัสดิโกษา และสนั่น เกตุทัต, คำอธิบายประมวลรัษฎากร, (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
2496), 417-418.

ตามมาตรา 113 กี่ดี หรือในกรณีที่มีการตรวจพบตราสารที่มีได้ปิดแสดมบปีบริบูรณ์ตามมาตรา 114 และพนักงานเจ้าหน้าที่ได้

ออกหมายเรียกให้ผู้มีหน้าที่เสียอากรนำเงินมาชำระก็ดี เมื่อผู้มีหน้าที่เสียอากรมาพบกับพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่จะดั่งด้วยแบบ อ.ส.6 ท่อน 2 ให้ผู้มีหน้าที่เสียอากรถือไปชำระเงินอากรและเงินเพิ่มอากรต่อเจ้าหน้าที่ผู้รับเงินตามที่ระบุไว้ในแบบ อ.ส.6 ท่อน 2 นั้น ส่วนแบบ อ.ส.6 ท่อน 1 พนักงานเจ้าหน้าที่จะเก็บรักษาไว้ เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้รับเงินได้รับเงินถูกต้องตามคำสั่งใบแบบ อ.ส.6 ท่อน 2 แล้ว จะได้ออกแบบ อ.ส.7 ใบเสร็จรับเงินอากรแสดมบปี ท่อน 2 และท่อน 3 ให้ผู้มีหน้าที่เสียอากร ส่วนแบบ อ.ส.7 ท่อน 1 เจ้าหน้าที่ผู้รับเงินจะเก็บรักษาไว้ ฝ่ายผู้มีหน้าที่เสียอากรจะดั่งนำแบบ อ.ส.7 ท่อน 2 และ 3 กลับมามอบให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งออกแบบ อ.ส.6 ท่อน 2 เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตรวจดูการรับเงินในแบบ อ.ส.7 ท่อน 2 และ 3 ถูกต้องแล้ว จะได้ออกแบบ อ.ส.5 ใบเสร็จแสดมบปีแสดงว่าเสียอากรแล้ว ปิดหลังตราสารซึ่งมีได้ปิดแสดมบปีบริบูรณ์นั้นแทนดวงแสดมบปีอากร เมื่อได้ปิดแบบ อ.ส.5 แทนดวงแสดมบปีอากรในตราสารดั่งกล่าวแล้ว ย่อมถือว่าตราสารนั้นเป็นตราสารที่ปิดแสดมบปีบริบูรณ์แล้ว (มาตรา117) และพนักงานเจ้าหน้าที่จะดั่งคืนตราสารนั้นให้ผู้มีหน้าที่เสียอากรไปพร้อมด้วยแบบ อ.ส.7 ท่อน 2 พนักงานเจ้าหน้าที่จะเป็นผู้รักษาไว้

(2) วิธีชำระเป็นตัวเงิน

บางกรณีมีการกำหนดให้ผู้เสียอากรแสดมบปีต้องเสียอากรแสดมบปีเป็นตัวเงินตามระเบียบที่กำหนดแต่เพียงวิธีเดียว ห้ามใช้วิธีการซื้อแสดมบปีปิดทับโดยเด็ดขาด กรณีเหล่านี้อธิบดีโดยอนุมัติรัฐมนตรี มีอำนาจประกาศกำหนดได้

การขอเสียอากรเป็นตัวเงิน ก็เพื่อความสะดวกในการเสียอากร ที่มีค่าอากรแสดมบปีเป็นจำนวนมาก ไม่สะดวกในการใช้ดวงแสดมบปีอากรปิดบนตราสารหรือในกรณีไม่สะดวกในการชำระค่าอากร โดยใช้แสดมบปีดุน การขอเสียอากรเป็นตัวเงิน ปฏิบัติดั่งนี้

การขอเสียเป็นตัวเงิน ใช้แบบ อ.ส. 4 (แบบขอและอนุมัติให้เสียอากรแสดมบปีเป็นตัวเงิน) ยื่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยแนบตราสารที่ขอเสียอากรไปด้วย ให้ยื่นต่อสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาสำหรับตราสารที่เป็น

(ก) ตัวแลกเงินหรือตราสารทำนองเดียวกันที่ใช้อย่างตัวแลกเงิน เฉพาะที่ธนาคารประกอบกิจการในราชอาณาจักรเป็นผู้ส่งจ่าย ตามลักษณะแห่งตราสาร 9(1) และใบรับฝากเงินประเภทประจำของธนาคารโดยมี ดอกเบี้ย ตามลักษณะแห่งตราสาร 13

(ข) เช็คที่ออกในราชอาณาจักร ตามลักษณะแห่งตราสาร 12

(ค) เช็คสำหรับผู้เดินทางที่ออกหรือจำหน่ายในราชอาณาจักรตามลักษณะแห่งตราสารข้อ 15

- ตราสารตามข้อ (ก) ให้ธนาคารผู้ส่งจ่ายหรือผู้รับฝาก แล้วแต่กรณีชำระอากรเป็นตัวเงิน แทนการปิดแสดมบปี

- ตราสารตามข้อ (ข) และ (ค) ให้ผู้ส่งจ่ายหรือผู้ทรงคนแรกชำระอากรเป็นตัวเงินแทนการปิดแสตมป์ โดยชำระไว้ต่อธนาคาร

- ตราสารตามข้อ (ค) ที่ธนาคารเป็นผู้ออกเป็นตัวเงินแทนการปิดแสตมป์

- ธนาคารผู้ชำระเงินหรือรับชำระเงินค่าอากร ที่มีสำนักงานตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร นำเงินค่าอากรที่มีหน้าที่ต้องชำระ หรือได้รับชำระไว้ไปยื่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ อากรแสตมป์ ณ สำนักงานสรรพากรอำเภอ โดยใช้แบบ อ.ส.4ก (แบบขอเสียอากรแสตมป์เป็นตัวเงินสำหรับตราสารเช็คหรือตัวแลกเงิน) พร้อมชำระเงิน ส่วนธนาคารที่มีสำนักงานตั้งอยู่ในท้องที่นอกเขตกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นชำระ ณ สำนักงานสรรพากรอำเภอ หรือกิ่งอำเภอท้องที่

(ง) ใบรับสำหรับการโอนหรือก่อตั้งสิทธิใด ๆ เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ในเมื่อนิติกรรมที่เป็นเหตุให้ออกใบรับนั้นมีการจดทะเบียนตามกฎหมาย ตามลักษณะแห่งตราสาร 28 (ข) ให้ชำระค่าอากรแสตมป์เป็นตัวเงิน ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม (กรมที่ดิน)

(จ) ใบรับเงินรางวัลสลากกินแบ่งรัฐบาล กำหนดให้ชำระอากรเป็นตัวเงินต่อสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล

2.1.7 การติดอากรแสตมป์ ตราสาร⁴

ในกรณีที่เป็นไปจ่ายเงินแล้ว และได้มีการออกเป็นใบรับ อากรนั้นจะติดที่ไหน เช่น สัญญาเช่า ผู้ทำใบสั่งจ้าง ข้อตกลง สัญญาจ้าง เราจะต้องปิดอากรแสตมป์ที่ต้นฉบับ 1 บาท ของทุกจำนวนเงิน 1,000 บาท และจะต้องปิดอากรแสตมป์ที่คู่ฉบับ 5 บาท และมีการนำอากรและตราสารมาใช้ และจะต้องมีใบสลักหลังตราสารต่าง ๆ ทุกคน ซึ่งสามารถแสดงได้เป็นแผนภาพต่อไปนี้

⁴ อนุชต์ จันทร์แจ่มแจ่ม, การจ้างทำของกับอากรแสตมป์ [Online], 16 กรกฎาคม 2557. แหล่งที่มา <http://office.nu.ac.th/psd/natamongj/%CD%D2%A1%C3%E1%CA%B5%C1%BB%EC1.htm>.

ภาพที่ 2.1: ภาพอากรแสตมป์

ที่มา: อากรแสตมป์. (2557). สืบค้นจาก http://www.bot.or.th/Thai/Banknotes/production_and_security/NPT_BankOfThailand/Pages/ProductsOfNPT.aspx.

ภาพที่ 2.2: ภาพใบสลักหลังตราสาร

เล่มที่ 2918 เลขที่ 07 02 45899

ใบสลักหลังตราสาร

อ.ส. 5 วันที่ ๒๓ เดือน ๕๔๙

เลขประจำตัวผู้เสียภาษี 303/04/๗๕3

ชื่อผู้เสียอากร นาย วัฒนคุณ วัฒนวิ

ที่อยู่ : เลขที่ 100/55 ซอย ๓๐๐

ถนน แขวง/ตำบล

เขต/อำเภอ จังหวัด

ได้เสียอากรแสตมป์เงินสำหรับตราสารตามบัญชีตราอากรแสตมป์ ชื่อ ๒๓

ลักษณะตราสาร ดังนี้ :

บาท	สต
ค่าอากรแสตมป์	5
เงินเพิ่ม	-
รวมเงิน	5

งานใบเสร็จเล่มที่/เลขที่ ๕/๐/๕๘ ลงวันที่ ๒๙ เดือน ๕๔๙

นาย วัฒนคุณ วัฒนวิ นาย วัฒนคุณ วัฒนวิ

ใบสลักหลังตราสารนี้จะสมบูรณ์เมื่อได้ออกเงินจำนวนเจ้าหน้าที่อากรแสตมป์ของหน่วยเก็บภาษีอากรได้ลงชื่อและออกใบเสร็จรับเงินเรียบร้อยแล้ว

ที่มา: ตราสาร. (2557). สืบค้นจาก <http://office.nu.ac.th/psd/natamongj/%CD%D2%A1%C3%E1%CA%B5%C1%BB%EC1.htm>.

โดยในการติดอากรแสตมป์บนตราสาร จะต้องมีการปฏิบัติตามมาตรา 104 ถึง มาตรา 112 โดยผู้ขาย ผู้ให้เช่าซื้อ ผู้รับเงิน หรือผู้รับชำระราคาต้องออกใบรับให้แก่ผู้ซื้อ ผู้เช่าซื้อ ผู้จ่ายเงินหรือผู้ชำระราคา ในทันทีที่ทุกคราวที่รับเงินหรือรับชำระราคาไม่ว่าจะมีการเรียกร้องให้ออกใบรับหรือไม่ก็ตาม

1) การรับเงินหรือรับชำระราคาจากการขายสินค้าหรือการให้บริการของผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มตามหมวด 4 และการรับเงินหรือรับชำระราคาจากการกระทำกิจการของผู้ประกอบกิจการที่จดทะเบียนภาษีธุรกิจเฉพาะที่ต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะตามหมวด 5 ซึ่งรวมเงินหรือราคาที่ได้รับชำระแต่ละครั้งเกินจำนวนเงินตามที่อธิบดีกำหนด แต่อธิบดีจะกำหนดเกินหนึ่งพันบาทไม่ได้

2) การรับเงินหรือรับชำระราคาในกรณีอื่นซึ่งรวมเงินหรือราคาที่ได้รับชำระแต่ละครั้งเกินจำนวนเงินตามที่อธิบดีกำหนด แต่อธิบดีจะกำหนดเกินหนึ่งหมื่นบาทไม่ได้

ถ้าการรับเงินหรือรับชำระราคาในกรณีเดียวกันมีจำนวนเกินกว่าที่อธิบดีกำหนด ตาม (1) หรือ (2) แต่มีเงื่อนไขให้รับเงินหรือรับชำระราคาในภายหลังเป็นหลายงวด ให้ออกใบรับทุกราวในทันทีที่รับเงินหรือรับชำระราคานั้น

ผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มซึ่งได้ออกใบกำกับภาษีที่มีข้อความแสดงว่าได้รับเงินหรือรับชำระราคาแล้ว จะถือเอาใบกำกับภาษีนั้นเป็นใบรับที่ต้องออกตามมาตรา 105 (1) และในการออกใบรับ ให้ผู้มีหน้าที่ออกใบรับตามมาตรา 105 (1) หรือผู้มีหน้าที่ออกใบรับตามมาตรา 105 (2) เฉพาะผู้ซึ่งกระทำเป็นปกติธุระ ทำต้นขั้วหรือสำเนาใบรับ และเก็บต้นขั้วหรือสำเนาใบรับดังกล่าวไว้เป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปีนับแต่วันที่ออกใบรับ รวมถึงต้องมีตัวเลขไทยหรืออารบิก และอักษรไทยให้ปรากฏข้อความต่อไปนี้ คือ (1) เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากรของผู้ออกใบรับ (2) ชื่อหรือยี่ห้อของผู้ออกใบรับ (3) เลขลำดับของเล่มและของใบรับ (4) วันเดือนปีที่ออกใบรับ (5) จำนวนเงินที่รับ (6) ชนิด ชื่อ จำนวนและราคาสินค้า ในกรณีการขายหรือให้เช่าซื้อสินค้า เฉพาะชนิดที่มีราคาตั้งแต่นั้นร้อยบาทขึ้นไป ประกอบกับในกรณีที่ผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มหรือผู้ประกอบการกิจการที่จดทะเบียนภาษีธุรกิจเฉพาะ รับเงินหรือรับชำระราคามีจำนวนครั้งหนึ่ง ๆ ไม่ถึงจำนวนที่อธิบดีกำหนดตามมาตรา 105 (1) ให้ผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือผู้ประกอบการกิจการที่จดทะเบียนภาษีธุรกิจเฉพาะ รวมเงินที่รับมาเฉพาะในกรณีดังกล่าวทุกครั้ง และเมื่อสิ้นวันหนึ่ง ๆ ได้จำนวนเท่าใด ให้ทำบันทึกจำนวนเงินนั้นรวมขึ้นเป็นวัน ๆ ตามแบบที่อธิบดีกำหนดและเก็บไว้เป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปีนับแต่วันทำบันทึก เป็นต้น

2.1.8 ข้อเสียของการไม่ปิดแสดมภ์บริบูรณ์

ตราสารใดไม่ปิดแสดมภ์บริบูรณ์ จะใช้ต้นฉบับ คู่ฉบับ คู่ฉีก หรือสำเนาดราสารนั้นเป็นพยานหลักฐาน ในคดีแพ่งไม่ได้ จนกว่าจะได้เสียอากรโดยปิดแสดมภ์ครบจำนวนอัตราในบัญชีท้ายหมวดอากรแสดมภ์ และขีดฆ่าแล้วแต่ทั้งนี้ไม่เป็นการเสื่อมสิทธิที่จะเรียกเงินเพิ่มอากร

นอกจากนั้นกฎหมายยังห้ามเจ้าพนักงานรัฐบาลลงนามรับรู้ ยอมให้ทำหรือบันทึกสิ่งใด ๆ ในตราสารดังกล่าวด้วย จนกว่าจะได้มีการเสียอากรให้ครบถ้วนเสียก่อน

2.2 กฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

2.2.1 ความเป็นมาการจัดทำกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของไทย

เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2541 คณะรัฐมนตรีจึงได้เห็นชอบต่อการจัดทำโครงการพัฒนากฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่เสนอโดยกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม และเห็นชอบให้คณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ (กทสช.) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางและประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่กำลังดำเนินการจัดทำกฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศ และกฎหมายฉบับอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการนี้ กทสช. จึงได้แต่งตั้งอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อยกร่างกฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information Technology Law (IT Law) ทั้ง 6 ฉบับ โดยมอบหมายให้ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (เนคเทค) ภายใต้สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) สังกัดกระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ในฐานะสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการไอทีแห่งชาติทำหน้าที่เป็นเลขานุการในการยกร่างกฎหมายไอทีทั้ง 6⁵ ฉบับ ดังนี้

- 1) ร่างกฎหมายว่าด้วยการแลกเปลี่ยนข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
- 2) ร่างกฎหมายว่าด้วยลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์

ปัจจุบันร่างกฎหมายทั้ง 2 ได้มีการตราเป็นพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544⁶ โดยนำกฎหมายแม่แบบว่าด้วยการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ค.ศ. 1996 (UNCITRAL Model Law Electronic Commerce 1996) และกฎหมายแม่แบบว่าด้วยลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ค.ศ. 2001 (Model Law Electronic Signatures 2001) มาเป็นต้นแบบในการยกร่างกฎหมายดังกล่าว โดยมีเจตนารมณ์เพื่อรับรองสถานะทางกฎหมายของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ให้เทียบเท่ากับการทำธุรกรรมโดยปกติ และเพื่อกำหนดให้มีคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ทำหน้าที่วางนโยบายกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อส่งเสริมการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อติดตามดูแลการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งมีหน้าที่ในการส่งเสริมการพัฒนาทางเทคโนโลยีเพื่อติดตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีตลอดจนเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้อง และเพื่อเป็นการส่งเสริมการใช้ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ ด้วยการมีกฎหมายรองรับในลักษณะที่เป็นเอกรูป และสอดคล้องกับมาตรฐานที่นานาประเทศยอมรับ

⁵ สราวุธ ปีติยศศักดิ์, *กฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศ*, (กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2555), 28.

⁶ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 118 ตอนที่ 112 ก หน้าที่ 42 วันที่ 4 ธันวาคม 2544.

(3) ร่างกฎหมายว่าด้วยการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

ปัจจุบันคือ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2551⁷ โดยมีเจตนารมณ์เพื่อควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากธุรกิจดังกล่าวเป็นธุรกิจที่ต้องใช้เทคโนโลยีทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มีความก้าวหน้า ซับซ้อน และหลากหลายมากขึ้น จึงเป็นธุรกิจที่มีมูลค่าโดยรวมทางเศรษฐกิจค่อนข้างสูงและมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเงินและการพาณิชย์ ความน่าเชื่อถือและยอมรับในระบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสาธารณชนได้

(4) ร่างกฎหมายอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์

ปัจจุบันคือพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550⁸ มีเจตนารมณ์เพื่อใช้เป็นกรอบแห่งกฎหมายในการกำหนดฐานความผิดและบทลงโทษในการเรียกร้องค่าเสียหายแก่ผู้กระทำความผิดเพื่อคุ้มครองสิทธิให้ประชาชนทั้งยังเป็นบทบัญญัติที่กำหนดเรื่องเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550⁹ โดยมีการกำหนดฐานความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์หลายประการ อาทิ การโพสต์หรือส่งต่อข้อมูลที่ไม่เหมาะสม¹⁰ เช่น รูปภาพลามกอนาจาร ข้อความอันเป็นเท็จที่ทำให้ผู้อื่นเสียหาย ข้อมูลเกี่ยวกับการก่อการร้าย ซึ่งต้องมีโทษจำคุก 5 ปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เป็นต้น

(5) ร่างกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

วัตถุประสงค์ของกฎหมายฉบับนี้ก็คือการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานในความเป็นส่วนตัวโดยมุ่งคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่อาจมีการละเมิดและนำไปใช้ในทางที่มีชอบโดยง่ายในการทำธุรกรรมออนไลน์ หรือการใช้อินเทอร์เน็ต ซึ่งกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้เห็นชอบให้สำนักงานข้อมูลข่าวสารของราชการ สำนักงานปลัดนายกรัฐมนตรี รวมร่างกฎหมายดังกล่าวกับร่างกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฉบับที่สำนักงานข้อมูลข่าวสารของราชการจัดทำขึ้น ปัจจุบันร่างกฎหมายดังกล่าวอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของสำนักงานข้อมูลข่าวสารของราชการ

⁷ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 125 ตอนที่ 99 ก หน้าที่ 1 วันที่ 16 กันยายน 2551.

⁸ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 124 ตอนที่ 27 ก หน้าที่ 4 วันที่ 18 มิถุนายน 2550.

⁹ สำนักกำกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, **คู่มือการปฏิบัติและแนวทางการป้องกันเพื่อหลีกเลี่ยงการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์**, (กรุงเทพฯ: เจนิโซส์, 2551), 11.

¹⁰ สำนักกำกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, **คู่มือแนวทางปฏิบัติสำหรับการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างเหมาะสม**, (กรุงเทพฯ: เจนิโซส์, 2552), 40-41.

(6) ร่างกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศ

ร่างกฎหมายดังกล่าวจัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางสารสนเทศ และให้ประชาชนเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานดังกล่าวได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน อันจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ตามเจตนารมณ์ มาตรา 78 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ประกอบกับภายหลังจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติแก้ไขบทบัญญัติให้สอดคล้องกับการโอนอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 โดยมาตรา 102 ได้กำหนดให้แก้ไขคำว่ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสิ่งแวดลอม ในพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ดังนั้นจึงได้มีการโอนภารกิจด้านกฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศจากกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสิ่งแวดลอมให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารพัฒนาต่อ ปัจจุบันประเทศไทยจึงมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ดังนี้

พระราชบัญญัติ ได้แก่

(1) พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544

(2) พระราชกฤษฎีกากำหนดประเภทธุรกรรมในทางแพ่งและพาณิชย์ที่ยกเว้นมิให้นำ

กฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้บังคับ พ.ศ. 2544

(3) พระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
ภาครัฐ พ.ศ. 2549

(4) พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550

(5) พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2551

กฎหมายลำดับรอง

(1) พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์
พ.ศ. 2551

(2) พระราชกฤษฎีกากำหนดวิธีการแบบปลอดภัยในการประกอบธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
พ.ศ. 2553

(3) (ร่าง) พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการออกใบรับรองเพื่อสนับสนุน
ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ...

(4) ประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข
ในการประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2552

(5) ประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง แนวทางการจัดทำนโยบาย (Certificate Policy) และแนวปฏิบัติ (Certificate Practice Statement) ของผู้ให้บริการออกใบรับรองอิเล็กทรอนิกส์ (Certification Authority) พ.ศ. 2552

(6) ประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดทำหรือแปลงเอกสารและข้อความให้อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2553

(7) ประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง แนวนโยบายและแนวปฏิบัติในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2553

(8) ประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง แนวนโยบายและแนวปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2553

(9) ประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักเกณฑ์การพิจารณาลงทะเบียนปรับทางปกครองสำหรับผู้ประกอบธุรกิจให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2554

(10) ประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การรับรองสิ่งพิมพ์ออก พ.ศ. 2555

(11) ประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หน่วยงานรับรองสิ่งพิมพ์ออก พ.ศ. 2555

2.2.2 หลักการและเหตุผลของกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ตราขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2544 โดยมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2545 ยึดหลักการตามกฎหมายแม่แบบของคณะกรรมการว่าด้วยกฎหมายการค้าระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติ กล่าวคือ กฎหมายแม่แบบว่าด้วยการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ค.ศ. 1996 (UNCITRAL Model Law on Electronic Commerce 1996) และกฎหมายว่าด้วยลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ค.ศ. 2001 (Model Law on Electronic Signature 2001) เนื่องจากต้องการกำจัดข้อขัดข้องหรืออุปสรรคทางกฎหมาย (Legal Obstacles) ให้กับการติดต่อสื่อสารในรูปแบบใหม่โดยใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์¹¹ พระราชบัญญัตินี้จึงมีเจตนารมณ์เพื่อรับรองสถานะทางกฎหมายของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้เทียบเท่ากับการทำหลักฐานเป็นหนังสือ และเพื่อรับรองวิธีการส่งและรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ การใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการรับฟังพยานหลักฐานที่เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมการทำธุรกรรมฯ ให้มีความน่าเชื่อถือ และมีผลในทางกฎหมายเช่นเดียวกับการทำธุรกรรมฯ ซึ่งเคยปฏิบัติอยู่เดิม นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้มีคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ทำหน้าที่วาง

¹¹ พันิช ฌ นคร, “พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544”, โคมพ์ศน์ 23, 1(ม.ค.-มิ.ย. 2545): 4.

นโยบายกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อส่งเสริมการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ติดตามดูแลการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์รวมทั้งหน้าที่ในการส่งเสริมการพัฒนาการทางเทคโนโลยี เพื่อติดตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาศักยภาพตลอดเวลาให้มีมาตรฐานน่าเชื่อถือ ตลอดจนเสนอแนะแนวทางที่แก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการส่งเสริมการใช้ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ จึงมีการตรากฎหมายดังกล่าวเพื่อรองรับในลักษณะที่เป็นเอกกรูป และสอดคล้องกับมาตรฐานที่นานาประเทศยอมรับ

อย่างไรก็ตาม ต่อมามีการแก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 โดยพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 ได้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 เนื่องจากขณะนั้นพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวยังไม่มีบทบัญญัติรองรับในเรื่องตราประทับอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถระบุถึงตัวผู้ทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งยังไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดให้สามารถนำเอกสารซึ่งเป็นสิ่งพิมพ์ออกของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มาใช้แทนต้นฉบับหรือให้เป็นพยานหลักฐานในศาลได้ และได้มีการเพิ่มกฎหมาย มาตรา 8 วรรคสอง ซึ่งเกี่ยวกับการรับรองการปิดอากรแสตมป์ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้ถือว่าหนังสือ หลักฐานเป็นหนังสือ หรือเอกสาร ซึ่งมีลักษณะเป็นตราสารนั้นได้มีการปิดอากรแสตมป์และขีดฆ่าตามกฎหมายนั้นแล้ว ซึ่งกฎหมาย มาตรา 8 วรรคสองที่บัญญัติเพิ่มขึ้นมานี้ก็เพื่อเป็นการรองรับกรณีการปิดอากรแสตมป์โดยใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งในประเทศไทยยังไม่มีวิธีการปิดอากรแสตมป์โดยวิธีการนี้ แต่ในหลาย ๆ ประเทศ เช่น ประเทศสิงคโปร์ ได้มีการติดอากรแสตมป์โดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์แล้วหรือที่เรียกวิธีการนี้ว่าการปิดอากรแสตมป์ออนไลน์ นอกจากนี้ ประเทศไทยได้มีการปรับปรุงโครงสร้างระบบราชการตามพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ซึ่งกำหนดให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการวางแผน ส่งเสริม พัฒนา และดำเนินกิจการเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ สังกัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารขึ้นทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์แทนศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ เพื่อเป็นการส่งเสริมความเชื่อมั่นในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และเสริมสร้างศักยภาพแข่งขันในเวทีการค้าระหว่างประเทศ

2.3 พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 และพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551

2.3.1 ความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์นับเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการติดต่อสื่อสารในปัจจุบัน โดยอาศัยพัฒนาการทางเทคโนโลยีซึ่งมีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ เนื่องจากรูปแบบใหม่ในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์จะมีความแตกต่างจากเดิมไปอย่างสิ้นเชิง ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสารกันบนเครือข่ายโดยใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (Internet) การแลกเปลี่ยนข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (EDI) ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) หรือวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ ล้วนแต่ทำอยู่ในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (Data Message) โดยไม่ได้ทำลงบนกระดาษเช่นเดิม

ดังนั้น เมื่อมีการนำวิธีการติดต่อสื่อสารดังกล่าวข้างต้นมาใช้จึงส่งผลให้ปัญหาในทางปฏิบัติ กล่าวคือ กฎหมายในปัจจุบันไม่รองรับการทำธุรกรรมผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ อาทิ ข้อกำหนดเกี่ยวกับการทำเป็นหนังสือ การมีหลักฐานเป็นหนังสือ การลงลายมือชื่อ การเก็บรักษาเอกสารต้นฉบับ และการนำสืบพยานหลักฐาน ผู้ร่างกฎหมายจึงต้องการกำจัดข้อขัดข้องหรืออุปสรรคทางกฎหมาย (Legal Obstacles)¹² ดังกล่าวให้กับการติดต่อสื่อสารในรูปแบบใหม่เพื่อการรับรองสถานะทางกฎหมายของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับการทำธุรกรรมด้วยวิธีปกติ กล่าวคือ รับรองการทำข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ให้เทียบเท่าหนังสือ หลักฐานเป็นหนังสือ รับรองวิธีการส่งและรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ การรับฟังพยานหลักฐาน การชั่งน้ำหนักที่เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ตราประทับอิเล็กทรอนิกส์ การนำเอกสารซึ่งเป็นสิ่งพิมพ์ออกของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มาใช้แทนต้นฉบับหรือให้เป็นพยานหลักฐานในศาล นอกจากนี้พระราชบัญญัติดังกล่าว ยังได้กำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีอำนาจในการเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อวางนโยบายการส่งเสริมและพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ แก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้อง รวมถึงติดตามดูแลการประกอบธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เสนอแนะให้คำปรึกษาต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อการตราพระราชกฤษฎีกา ออกระเบียบ ประกาศต่าง ๆ เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย

2.3.2 หลักการพื้นฐานที่สำคัญของพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

เนื่องจากพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ได้ยึดหลักการตามกฎหมายแม่แบบของคณะกรรมการว่าด้วยกฎหมายการค้าระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติ

¹² พินัย ญ นคร, โครงการอบรมสำหรับเจ้าหน้าที่กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เรื่อง กฎหมายแม่แบบของ UNCTRAL ว่าด้วยพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ค.ศ. 1996 และพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 (ม.ป.ท., ม.ป.พ., 2554), 8.

กล่าวคือ กฎหมายแม่แบบว่าด้วยการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ค.ศ. 1996 (UNCITRAL Model Law on Electronic Commerce 1996)

(1) หลักความเท่าเทียมในการทำหน้าที่ระหว่างวิธีการทางกระดาษกับวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (Functional Equivalent Approach)¹³

เนื่องจากกฎหมายแม่แบบว่าด้วยการพาณิชย์ทางอิเล็กทรอนิกส์ ค.ศ. 1996 ตั้งอยู่บนพื้นฐานของแนวทางที่ให้การยอมรับว่าการติดต่อหรือการทำการค้าโดยใช้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มีผลทางกฎหมายเสมอกับการติดต่อหรือทำการค้าโดยใช้เอกสารธรรมดา แนวทางดังกล่าวเรียกว่า Functional Equivalent Approach เนื่องจากกฎหมายของประเทศต่าง ๆ รวมถึงประเทศไทยได้วางหลักกฎหมายซึ่งมีข้อจำกัดหากจะใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น การทำเป็นหนังสือ (Writing) การมีหลักฐานเป็นหนังสือ (Evidence in Writing) การมีเอกสารต้นฉบับ (Original) ซึ่งข้อจำกัดดังกล่าวถือเป็นอุปสรรคทางกฎหมายหากจะใช้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์แทนเอกสารธรรมดาเพราะข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ไม่สามารถที่จะทำให้อยู่ในลักษณะที่อยู่ในสภาพการทำเป็นหนังสือ (Writing) การทำหลักฐานเป็นหนังสือ (Evidence in Writing) การมีเอกสารต้นฉบับ (Original) ได้ส่วนการลงลายมือชื่อ (Signature) นั้นปกติเราใช้วิธีการลงลายมือชื่อแบบธรรมดาโดยการเซ็นลงในเอกสารกระดาษกรณีหากทำด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์จึงไม่อาจทำได้โดยวิธีการดังกล่าว ดังนั้น จึงต้องมีการบัญญัติกฎหมายให้รับรองว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มีสถานะทางกฎหมายเช่นเดียวกับเอกสารธรรมดา ดังนั้นกฎหมายแม่แบบว่าด้วยการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ค.ศ. 1996 จึงได้กำหนดหลักการห้ามมิให้ปฏิเสธความมีผลผูกพันทางกฎหมายของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ไว้ใน Article 5¹⁴ ซึ่งมาตราดังกล่าวเป็นต้นแบบในการร่างกฎหมายพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 มาตรา 7 ซึ่งบัญญัติว่า ห้ามมิให้ปฏิเสธความมีผลผูกพันและการบังคับใช้ทางกฎหมายของข้อความใดเพียงเพราะเหตุที่ข้อความนั้นอยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

¹³ พินัย ณ นคร, “กฎหมายว่าด้วยพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์และลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์,” *บทบัญญัติ*, 56(มิ.ย. 2543): 4.

¹⁴ Article 5 UNCITRAL Model Law on Electronic Commerce 1996 Information shall not be denied legal effect validity or enforceability solely on the grounds that is it the form of a data message.

(2) หลักการความเป็นกลางทางเทคโนโลยี (Technology Neutrality)¹⁵

กฎหมายแม่แบบทั้งสองฉบับได้กำหนดหลักความเป็นกลางทางเทคโนโลยีไว้ คือ การติดต่อสื่อสารจะต้องไม่มีการเลือกปฏิบัติในเทคโนโลยีใดเทคโนโลยีหนึ่งโดยเฉพาะ นอกจากนี้กฎหมายที่จะร่างตามกฎหมายแม่แบบนี้ต้องเขียนโดยไม่อิงเทคโนโลยีใด ๆ ในปัจจุบันที่ต้องใช้ภาษาที่สามารถรองรับสิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นในอนาคตได้ และบรรยายถึงความประสงค์ที่จะทำรวมทั้งการกำหนดกลไกต่าง ๆ โดยไม่อิงวิธีการหรือเทคโนโลยีที่ใช้ในปัจจุบัน เช่น กฎหมายแม่แบบว่าด้วยลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ค.ศ. 2001 Article 6¹⁶ บัญญัติว่า กรณีที่กฎหมายกำหนดบุคคลใดต้องลงลายมือชื่อนั้นสามารถทำให้อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ได้ หากการใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์มีวิธีการที่น่าเชื่อถือ เหมาะกับวัตถุประสงค์ของการสร้างหรือส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมาตราดังกล่าวเป็นต้นแบบในการร่างกฎหมายพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 มาตรา 9 ซึ่งบัญญัติว่า ในกรณีที่บุคคลพึงลงลายมือชื่อในหนังสือ ให้ถือว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นมีการลงลายมือชื่อแล้ว ถ้า 1) ใช้วิธีการที่สามารถระบุตัวเจ้าของลายมือชื่อและสามารถแสดงได้ว่าเจ้าของลายมือชื่อรับรองข้อความในข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นว่าเป็นของตน และ 2) วิธีการดังกล่าวเป็นวิธีการที่เชื่อถือได้โดยเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการสร้างหรือส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์โยคำนึงถึงพฤติการณ์แวดล้อมหรือข้อตกลงของคู่กรณี จากมาตรา 9 (1) จะเห็นได้ว่ากฎหมายใช้คำว่าใช้วิธีการที่สามารถระบุตัวเจ้าของลายมือชื่อ โดยไม่ได้กำหนดให้ชัดเจนว่าต้องใช้วิธีใดในการระบุตัวเจ้าของลายมือชื่อ ดังนั้น ผู้ลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์จึงอาจใช้เทคโนโลยีใดมาช่วยในการระบุตัวเจ้าของลายมือชื่อก็ได้ เช่น เทคโนโลยีการเข้ารหัส เทคโนโลยีชีวภาพ การใช้รหัสผ่าน หรือการแปลงลายเซ็นธรรมดาให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล

(3) หลักเสรีภาพในการแสดงเจตนา (Party Autonomy) กฎหมายแม่แบบทั้งสองฉบับนี้เปิดช่องให้คู่สัญญาหรือคู่กรณีใด ๆ สามารถตกลงกันในรายละเอียดที่แตกต่างไปจากบทบัญญัติที่กฎหมายกำหนดได้ หากไม่กระทบกับหลักการสำคัญของกฎหมาย เช่น กฎหมายแม่แบบว่าด้วยการ

¹⁵ สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ, **กฎหมายธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์และลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1)**, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: พาณิชยพระนคร (2535), 2544), 146.

¹⁶ Article 6 (1) UNCITRAL Model Law on Electronic Signatures 2001 Where the law requires a signature of person, that requirement is met in relation to a data message if an electronic signature is used that is as reliable as was appropriate for the purpose which the data message was generated or communicated, in the light of all the circumstances, including any relevant agreement.

พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ค.ศ. 1996 Article 4¹⁷ มาตราดังกล่าวจึงเป็นต้นแบบในการร่างกฎหมาย พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544 มาตรา 5 ซึ่งบัญญัติว่า บทบัญญัติ มาตรา 13-24 และบทบัญญัติมาตรา 16-31 ตกลงกันเป็นอย่างอื่นก็ได้ กล่าวคือ บทบัญญัติที่คู่กรณี จะตกลงกันเป็นอย่างอื่นได้ตามมาตรา 5 นั้น ส่วนใหญ่จะเป็นการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการ ติดต่อสื่อสาร การรับ ส่ง ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ดังนั้น หากคู่สัญญาที่ทำธุรกรรมประสงค์ที่จะ ใช้วิธีการใหม่ ๆ หรือที่จะสามารถตกลงกันเองก็สามารถทำได้โดยกฎหมายดังกล่าวไม่ได้ปิดกั้น เสรีภาพของประชาชนที่จะใช้วิธีการที่สองฝ่ายจะนำมาใช้กัน

2.3.3 สาธารณคดีของพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

เนื่องจากกฎหมายธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์มีที่มาจากผู้ที่ต้องการกำจัดอุปสรรค หรือข้อขัดข้องทางกฎหมาย (Legal Obstacles) อันเกิดจากการติดต่อสื่อสารโดยใช้กระดาษเป็นหลัก (Paper-Based Means of Communication) กล่าวคือ ข้อกำหนดเกี่ยวกับการทำเป็นหนังสือ ข้อกำหนดเกี่ยวกับการมีหลักฐานเป็นหนังสือ ข้อกำหนดเกี่ยวกับลายมือชื่อ ข้อกำหนดเกี่ยวกับ เอกสารต้นฉบับ และข้อกำหนดเกี่ยวกับพยานหลักฐาน ตัวอย่างเช่น สัญญาเช่าซื้อตกเป็นโมฆะหาก ไม่ได้ทำเป็นหนังสือ สัญญาซื้อขายสังหาริมทรัพย์ตั้งแต่ 20,000 บาท ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลง ลายมือชื่อคู่กรณีฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบ และตัวอย่างที่เกิดขึ้นจริงตามคำพิพากษาฎีกาที่ 3046/ 2537 การ ซื้อขายข้าวหนึ่งทางโทรพิมพ์ ไม่สามารถฟ้องร้องบังคับคดีได้ เนื่องจากไม่ทำให้สัญญาดังกล่าวอยู่ใน สถานะที่มีหลักฐานเป็นหนังสือ จะเห็นได้ว่าข้อกำหนดต่าง ๆ ทางกฎหมายจะอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการ ทำด้วยวิธีทางกระดาษ จึงไม่สามารถปฏิบัติได้เมื่อใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

เพื่อแก้ปัญหาข้างต้น จึงได้มีการยกร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ... โดยมีกฎหมายแม่แบบว่าด้วยการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ค.ศ. 1996 (UNCITRAL Model Law on Electronic Commerce 1996) และกฎหมายแม่แบบว่าด้วยลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ค.ศ. 2001 (Model Law on Electronic Signature 2001) เป็นต้นแบบทำให้ปัจจุบันประเทศไทยมี พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ รวม 2 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรม ทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติม 1 ครั้ง โดยพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทาง อิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551

¹⁷ Article 4 (1) UNCITRAL Model Law on Electronic Commerce 1996 As between parties involved in generating sending receiving storing or otherwise processing data message and except as otherwise provided the provision of chapter III maybe varied agreement.

2.4 ข้อกฎหมายเกี่ยวกับอากรแสตมป์ในพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551

เนื่องจากมาตรา 8 วรรคสอง พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 แก้ไขโดยพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 ได้กำหนดให้กรณี ที่กฎหมายกำหนดให้ต้องมีการปิดอากรแสตมป์ หากได้มีการชำระเงินแทนหรือดำเนินการอื่นใดด้วย วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่หน่วยงานของรัฐซึ่งเกี่ยวข้องประกาศกำหนด ให้ ถือว่าหนังสือ หลักฐานเป็นหนังสือ หรือเอกสาร ซึ่งมีลักษณะเป็นตราสารนั้นได้มีการปิดอากรแสตมป์ และขีดฆ่าตามกฎหมายนั้นแล้ว ในการนี้ในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการของหน่วยงานของรัฐ ดังกล่าว คณะกรรมการจะกำหนดกรอบและแนวทางเพื่อเป็นมาตรฐานทั่วไปได้ด้วยก็ได้ จากมาตรา ดังกล่าว เป็นบทบัญญัติที่รองรับวิธีการปิดอากรแสตมป์ในตราสารที่ใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ แต่ ในประเทศไทยยังไม่มีวิธีการปฏิบัติในการปิดอากรแสตมป์โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์นี้ ปัญหาและ อุปสรรคที่สำคัญในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ประการหนึ่งก็คือ ปัญหาความมั่นคงและ ปลอดภัยของระบบสารสนเทศ (Information Security) และปัญหาในการระบุหรือพิสูจน์ตัวบุคคล (Identification and Authentication) ของผู้ทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

จากมาตรา 8 วรรคสอง ดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่กฎหมายให้การรับรองข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ของการชำระอากรแสตมป์โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ให้มีผลทางกฎหมายเช่นเดียวกับเอกสารใน รูปแบบกระดาษเพื่อให้สามารถนำมาเป็นหลักฐานในทางคดีได้ ในการนี้การเก็บรักษาข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์และการพิมพ์ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นให้ออกมาอยู่ในรูปแบบกระดาษเพื่อให้สามารถ นำมาเป็นหลักฐานในทางคดีได้ตาม มาตรา 118 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญากรรม ก็จึงต้องอาศัยบทบัญญัติ มาตรา 10 ของพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ในเรื่องของการเก็บ รักษาและนำเสนอข้อมูลให้เหมือนต้นฉบับ และมาตรา 10 วรรคสี่ ในเรื่องของสิ่งพิมพ์ออก

มาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ได้กำหนด หลักเกณฑ์ของการนำเสนอหรือการเก็บรักษาข้อความในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยให้มีผล เทียบเท่ากับเอกสารกระดาษที่เป็นต้นฉบับ กล่าวคือ ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้นำเสนอหรือเก็บ รักษาข้อความใดในสภาพที่เป็นมาแต่เดิมอย่าเอกสารต้นฉบับ ถ้าได้นำเสนอหรือเก็บรักษาในรูปข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ให้ถือว่าได้มีการนำเสนอหรือเก็บรักษาเป็นเอกสารต้นฉบับ ตามกฎหมายแล้ว

(1) ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ได้ใช้วิธีการที่เชื่อถือได้ในการรักษาความถูกต้องของข้อความตั้งแต่ การสร้างข้อความเสร็จสมบูรณ์ และ

(2) สามารถแสดงข้อความนั้นภายหลังได้

ความถูกต้องของข้อความตาม (1) ให้พิจารณาถึงความครบถ้วนและไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดของข้อความ เว้นแต่การรับรองหรือบันทึกเพิ่มเติม หรือการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ตามปกติในการติดต่อสื่อสาร การเก็บรักษา หรือการแสดงข้อความซึ่งไม่มีผลต่อความถูกต้องของข้อความนั้น

ในการวินิจฉัยความน่าเชื่อถือของวิธีการรักษาความถูกต้องของข้อความตาม (1) ให้พิจารณาถึงพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องทั้งปวง รวมทั้งวัตถุประสงค์ของการสร้างข้อความนั้น

ในกรณีที่มีการทำสิ่งพิมพ์ออกของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามวรรคหนึ่งสำหรับใช้อ้างอิงข้อความของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ หากสิ่งพิมพ์ออกนั้นมีข้อความถูกต้องครบถ้วนตรงกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และมีการรับรองสิ่งพิมพ์ออกโดยหน่วยงานที่มีอำนาจตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดแล้ว ให้ถือว่าสิ่งพิมพ์ออกดังกล่าวใช้แทนต้นฉบับได้

จากมาตราดังกล่าว ในกรณีที่ถูกกฎหมายกำหนดให้นำเสนอหรือเก็บรักษาข้อความใดในสภาพที่เป็นมาแต่เดิมอย่างเอกสารต้นฉบับ เช่น ใบกำกับภาษี ใบเสร็จรับเงิน หนังสือรับรองของนิติบุคคล การเก็บรักษาข้อความในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์โดยให้มีผลเทียบเท่าเอกสารกระดาษที่เป็นต้นฉบับ มีหลักเกณฑ์ 2 ประการ คือ 1) ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ได้ใช้วิธีการที่เชื่อถือได้ในการรักษาความถูกต้องของข้อความตั้งแต่การสร้างข้อความเสร็จสมบูรณ์ กล่าวคือ กฎหมายไม่ได้จำกัดเทคโนโลยีในการรักษาความถูกต้องของข้อความซึ่งเป็นไปตามหลักความเป็นกลางทางเทคโนโลยี (Technology Neutrality) 2) สามารถแสดงข้อความในนั้นภายหลังได้ กล่าวคือ ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นต้องสามารถแสดงข้อความในภายหลังได้

ในส่วนของวรรคสอง กฎหมายกำหนดให้การพิจารณาความถูกต้องของข้อความที่ได้สร้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้พิจารณาถึงความครบถ้วนและไม่มีการเปลี่ยนแปลงของข้อความ เว้นแต่การรับรองหรือบันทึกเพิ่มเติม หรือการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ตามปกติในการติดต่อสื่อสาร การเก็บรักษา หรือการแสดงข้อความซึ่งไม่มีผลต่อความถูกต้องของข้อความนั้น กล่าวคือ โดยปกติการติดต่อสื่อสารด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์มักมีการเพิ่มเติมข้อมูลในส่วนต้นหรือท้ายของแต่ละหน้าของเอกสาร เช่น หัวกระดาษ ท้ายกระดาษ ซึ่งมักเป็นรายละเอียดเกี่ยวกับเวลาที่มีการสร้าง ส่ง รับ ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดว่าไม่ให้มีผลต่อความถูกต้องของข้อความที่อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

อย่างไรก็ตาม ในการวินิจฉัยความน่าเชื่อถือของวิธีการรักษาความถูกต้องของข้อความตามที่น่าเสนอหรือเก็บรักษาข้อความในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ให้พิจารณาจากพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงวัตถุประสงค์ของการสร้างข้อความนั้น

มาตรา 10 วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 มีการเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 ซึ่งกำหนดว่าใน

กรณีที่มีการทำสิ่งพิมพ์ออกของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามวรรคหนึ่งสำหรับใช้อ้างอิงของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ หากสิ่งพิมพ์ออกนั้นมีข้อความถูกต้องครบถ้วนตรงกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และมีการรับรองสิ่งพิมพ์ออกโดยหน่วยงานที่มีอำนาจตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดแล้ว ให้ถือว่าสิ่งพิมพ์ออกดังกล่าวใช้แทนต้นฉบับได้ ทั้งนี้ การกำหนดหลักการดังกล่าวก็ให้สามารถนำเอกสารซึ่งเป็นสิ่งพิมพ์ออกของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มาใช้แทนต้นฉบับหรือให้เป็นพยานหลักฐานในศาลได้

หลักในการจัดทำและรับรองสิ่งพิมพ์ออกเพื่อให้ผลตามมาตรา 10 วรรคสี่ มีองค์ประกอบ 3 ข้อ ได้แก่ 1) เป็นเอกสารที่มีกฎหมายกำหนดให้นำเสนอหรือเก็บรักษาข้อความใดในสภาพที่เป็นมาแต่เดิมอย่างเอกสารต้นฉบับ¹⁸ เช่น หนังสือรับรองนิติบุคคล ใบเสร็จรับเงิน ใบกำกับภาษี บัตรประจำตัวประชาชน กรณีหากไม่มีกฎหมายกำหนดให้นำเสนอหรือเก็บรักษาข้อความใดในสภาพที่เป็นมาแต่เดิมอย่างเอกสารต้นฉบับก็ไม่จำเป็นต้องทำตามมาตรา 10 วรรคสี่ 2) สิ่งพิมพ์ออกนั้นมีความถูกต้องครบถ้วนตรงกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้สร้างและเก็บรักษาไว้ 3) มีการรับรองสิ่งพิมพ์ออกดังกล่าวโดยหน่วยงานที่มีอำนาจตามที่คณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ประกาศกำหนด ซึ่งเกี่ยวกับประเด็นในเรื่องการรับฟังสิ่งพิมพ์ออกเป็นต้นฉบับหรือเป็นพยานเอกสารได้หรือไม่ นั้น มีผู้เห็นว่าสิ่งพิมพ์ออก (Print Out) มีสถานะเป็นพยานเอกสารได้เนื่องจากสามารถสื่อให้ทราบได้ด้วยตัวเอง¹⁹

ปัจจุบันได้มีการบังคับใช้ประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การรับรองสิ่งพิมพ์ออก พ.ศ. 2555²⁰ ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการรับรองสิ่งพิมพ์ออกไว้ อาทิ ข้อ 3 “สิ่งพิมพ์ออก” หมายความว่า สิ่งพิมพ์ออกของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่มีการนำเสนอหรือการเก็บรักษาเอกสารต้นฉบับ “ระบบการพิมพ์ออก” หมายความว่า ระบบที่ใช้ในการนำเข้าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นต้นฉบับของสิ่งพิมพ์ออก และการจัดทำสิ่งพิมพ์ออกสำหรับใช้อ้างอิงข้อความของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ส่วนกระบวนการจัดทำสิ่งพิมพ์ออกที่ถือว่าได้ผ่านการรับรองของหน่วยงานรับรองสิ่งพิมพ์ออก ได้กำหนดไว้ในข้อ 4 กล่าวคือ

(1) เจ้าของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ควบคุมข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ หรือบุคคลภายใต้บังคับของเจ้าของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์หรือผู้ควบคุมข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นผู้จัดทำสิ่งพิมพ์ออกจากระบบการ

¹⁸ สำนักงานคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, **ความเป็นมาและสาระสำคัญของเรื่องสิ่งพิมพ์ออก** [Online], 19 กันยายน 2557. แหล่งที่มา <http://www.etcommission.go.th/faq-printout-161056.html>.

¹⁹ ไพจิตร สวัสดิสาร, **การใช้คอมพิวเตอร์ทางกฎหมายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์**, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์ 50, 2550), 324.

²⁰ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนที่พิเศษ 18 หน้า 9 วันที่ 18 มกราคม 2555.

พิมพ์ออกที่อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของเจ้าของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์หรือผู้ควบคุมข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

(2) หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจในการเก็บรักษาหรือควบคุมข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ของบุคคลอื่นหรือบุคคลภายใต้บังคับหน่วยงานของรัฐเป็นผู้จัดทำสิ่งพิมพ์ออกจากระบบการพิมพ์ออกที่อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐนั้น

(3) หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจตามกฎหมายในการกำกับหรือควบคุมดูแล หรือหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับหรือควบคุมดูแลของหน่วยงานรัฐเป็นผู้จัดทำสิ่งพิมพ์ออกจากระบบการพิมพ์ออกที่มีมาตรฐานเทียบเท่าหรือมีความเหมาะสมกว่าหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในประกาศนี้

นอกจากนั้น เพื่อให้ประเทศไทยมีหน่วยงานที่มีอำนาจในการรับรองสิ่งพิมพ์ออกของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ให้สามารถใช้อ้างอิงแทนข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และมีผลใช้แทนต้นฉบับได้ คณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์จึงได้มีการบังคับใช้ประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หน่วยงานรับรองสิ่งพิมพ์ออก พ.ศ. 2555²¹ โดยประกาศฉบับดังกล่าวกำหนดให้สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานรับรองสิ่งพิมพ์ออกทำหน้าที่ตรวจสอบและรับรองระบบการพิมพ์ออกของหน่วยงานต่าง ๆ ให้เป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำตามที่กฎหมายกำหนด

²¹ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนที่พิเศษ 18 ง หน้า 15 วันที่ 18 มกราคม 2555.

บทที่ 3

กฎหมายที่รองรับระบบการชำระอากรแสตมป์โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ของต่างประเทศ: กรณีศึกษาประเทศสิงคโปร์และเขตปกครองพิเศษฮ่องกง

การศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนา กฎ ระเบียบ รองรับอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ในครั้งนี้เป็นการศึกษากฎหมายอากรแสตมป์ของประเทศไทยและหน่วยงานที่รองรับในการเสียอากรแสตมป์โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งอยู่ในประมวลรัษฎากรและพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 และในบทที่ 3 นี้ผู้วิจัยได้มีการศึกษากฎหมายและวิธีการเสียอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศสิงคโปร์และฮ่องกงตามระบบกฎหมายของทั้ง 2 ประเทศ ดังนี้

3.1 กฎหมายที่รองรับอากรแสตมป์ของประเทศสิงคโปร์

พระราชบัญญัติอากรแสตมป์ ฉบับปรับปรุง ค.ศ. 1997 (Stamp Duties Act REVISED EDITION 1997) เป็นกฎหมายที่รับรองการเสียภาษีอากรแสตมป์ของประเทศสิงคโปร์ ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับการชำระอากรแสตมป์และอำนาจหน้าที่ของอธิบดีที่ต้องควบคุมดูแล ดำเนินการต่าง ๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอากรแสตมป์ในประเทศสิงคโปร์

3.1.1 ภาพรวมของพระราชบัญญัติอากรแสตมป์ ฉบับปรับปรุง ค.ศ. 1997 (Stamp Duties Act REVISED EDITION 1997)

พระราชบัญญัติอากรแสตมป์ ของประเทศสิงคโปร์ ได้มีการตราขึ้นเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2472 โดยแบ่งเนื้อหาของพระราชบัญญัติที่สำคัญทั้งหมด 10 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ส่วนเบื้องต้น เป็นส่วนของการให้คำนิยามต่าง ๆ เช่น “ขีดฆ่า” หมายถึง การทำสัญลักษณ์โดยใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใด ๆ ก็ตามที่ใช้ได้ภายใต้ข้อกำหนดของอธิบดีเพื่อแสดงถึงอัตราภาษีหรือโทษปรับตามความเป็นจริง หรืออุปกรณ์ที่ใช้ประทับรับรองสำเนาถูกต้องว่าได้ชำระภาษีอากรแสตมป์แล้ว¹ “แสตมป์บริบูรณ์” หมายถึง การทรงไว้ซึ่งตราสารที่ติดแนบ หรือประทับแนบไม่น้อยกว่าจำนวนที่ต้องเสียอากรแสตมป์และการประทับอากรแสตมป์ลงบนตราสารนั้นจะต้องติดอยู่

¹ STAMP DUTIES ACT REVISED EDITION 1997 “die” includes any plate, type, tool or implement whatever used under the direction of the Commissioner for expressing or denoting any duty, or rate of duty, or the fact that any duty or rate of duty or penalty has been paid, or that an instrument is duly stamped, or is not chargeable with any duty, or for denoting any fee, and also any part of any such plate, type, tool or implement.

ตามที่กฎหมายในขณะนี้มีผลใช้บังคับในประเทศสิงคโปร์² “แสตมป์ติดแน่น” หมายถึง อักษรแสตมป์ที่ติดแน่นอยู่บนตราสาร ระบุถึงวันที่ในการพิมพ์ซึ่งกระทำโดยเจ้าหน้าที่ หรือสิ่งพิมพ์นั้นกระทำโดยเจ้าหน้าที่โดยใช้เครื่องมือใด ๆ ที่แสดงถึงการชำระภาษีและวันที่ของการกระทำนั้น³

ส่วนที่ 2 ความรับผิดชอบในการชำระอักษรแสตมป์ เป็นส่วนที่มีรายละเอียดของระบบแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ ที่อยู่ในมาตรา 6B (1) ระบุให้อธิบดีจะต้องจัดตั้งและดำเนินการให้บริการความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ของระบบแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้ที่จะลงทะเบียนให้มีความสอดคล้องกับการประเมินราคาอักษรแสตมป์ การจ่ายค่าอักษรแสตมป์โดยการโอนเงินวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ การประทับตราสัญลักษณ์ที่แสดงถึงแสตมป์บริบูรณ์ตามจำนวนที่อนุมัติ และในการอนุมัติของอธิบดี อาจมีการแก้ไขได้โดยความเห็นชอบระหว่างอธิบดีและผู้ลงทะเบียน หรืออธิบดีแจ้งเตือนไปยังผู้ลงทะเบียนการชำระค่าอักษรแสตมป์ทางอิเล็กทรอนิกส์ได้⁴ ในการกำหนดราคาอักษรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ การโอนเงินภาษีอักษรแสตมป์ทางอิเล็กทรอนิกส์

ส่วนที่ 3 บทบัญญัติที่ใช้บังคับกับตราสารที่มีลักษณะเฉพาะ เป็นส่วนที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับการผ่อนผันมูลค่าอักษรแสตมป์ของนิติบุคคล

ส่วนที่ 4 ความรับผิดชอบในการเสียอากรในกรณีที่คู่สัญญาไม่ได้ตกลงกันในสัญญา ผู้ที่มีหน้าที่ต้องเสียค่าอักษรแสตมป์คือฝ่ายที่ร่างสัญญา⁵

² STAMP DUTIES ACT REVISED EDITION 1997 “duly stamped” as applied to an instrument, means that the instrument bears an adhesive or impressed stamp of not less than the proper amount and that such stamp has been affixed or used in accordance with the law for the time being in force in Singapore.

³ STAMP DUTIES ACT REVISED EDITION 1997 “impressed stamp” means either an adhesive stamp affixed by the proper officer over which an impression denoting the date of such impression has been made by the proper officer by means of a die, or an impression made by the proper officer by any mechanical means indicating the payment of duty and the date of such impression.

⁴ Article 6B. (1) STAMP DUTIES ACT REVISED EDITION 1997 The Commissioner may establish or operate a computer service known as the E-Stamping system that enables a registered person, in accordance with the arrangements made under this section (4) An approval may be amended at any time by agreement between the Commissioner and the registered person or by written notice given by the Commissioner to the registered person.

⁵ Article 34 STAMP DUTIES ACT REVISED EDITION 1997 In the absence of an agreement to the contrary, the expense of providing the proper stamp duty shall be borne (b) in the case of every other instrument, by the person drawing, making or executing the instrument.

ส่วนที่ 5 การพิจารณาคดีของศาลในเรื่องของอากรแสตมป์ กำหนดให้อธิบดีหรือคณะกรรมการมีหน้าที่จัดเก็บค่าอากรแสตมป์ตามคำสั่งของศาล อธิบดีมีอำนาจตามมาตรา 37 และ มาตรา 38 คือ ให้ความรู้แบบยื่นคำขอเสียอากร การจ่ายค่าธรรมเนียม อธิบดีมีหน้าที่รับรองข้อเท็จจริงทั้งหมดของตราสารที่เรียกเก็บค่าอากรแสตมป์หรือหลักฐานอื่นที่จำเป็นสำหรับการพิจารณาคดีของศาล หรือมีสิทธิที่จะปฏิเสธการยื่นคำขอเสียค่าอากรแสตมป์ อธิบดีอาจต้องใช้ใบรับรองมูลค่าของทรัพย์สินจากเจ้าหน้าที่ประเมินราคาในกรณีมีการโอนกรรมสิทธิ์หรือการโอนอสังหาริมทรัพย์ การขอใบรับรองจากหัวหน้าผู้ประเมินราคาต้องทำโดยตรงจากอธิบดี อธิบดีมีสิทธิที่จะเรียกเก็บเงินจากผู้ที่จะดำเนินคดีในชั้นศาล เมื่ออธิบดีเรียกเก็บค่าอากรแสตมป์ตามมาตรา 37 แล้วจะรับรองว่าได้ชำระอากรแสตมป์ครบถ้วนแล้วและจะต้องออกใบรับรองการพิจารณาของศาลแนบกับตราสารระบุว่าเก็บอากรครบถ้วนแล้ว

ส่วนที่ 6 เวลาในการชำระอากรแสตมป์ แบ่งออกเป็นตราสารที่ทำขึ้นในประเทศสิงคโปร์จะต้องชำระค่าอากรแสตมป์ภายใน 14 วัน และตราสารที่ทำขึ้นนอกประเทศสิงคโปร์จะต้องชำระค่าอากรแสตมป์ภายใน 30 วัน

ส่วนที่ 7 ในกรณีที่ตราสารไม่ได้ปิดแสตมป์บริบูรณ์จะใช้เป็นพยานหลักฐานในชั้นศาลไม่ได้

ส่วนที่ 8 การคืนเงินอากรที่ชำระเกินหรือกรณีที่ตราสารเป็นโมฆะ ในกรณีที่ได้ทำการชำระค่าภาษีอากรแสตมป์ไปแล้วแต่ตราสารนั้นเป็นโมฆะ จะต้องส่งคำขอสำหรับขอรับค่าอากรแสตมป์ที่ได้เสียไปภายใน 6 เดือนนับแต่วันที่ได้มีการประทับตราแสตมป์บริบูรณ์

ส่วนที่ 9 บทกำหนดโทษในกรณีหลีกเลี่ยงการชำระภาษี หากมีการปลอมใบรับรองอากรแสตมป์มีความผิดอาญา ระวางโทษปรับไม่เกิน 10,000 \$ หรือจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ⁶

ส่วนที่ 10 เบ็ดเตล็ด มีรายละเอียดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่รัฐในการลงทะเบียน หรือดูแลและตรวจสอบอากรแสตมป์โดยในการตรวจสอบนั้นเจ้าหน้าที่จะต้องได้รับอนุมัติจากอธิบดีเป็นลายลักษณ์อักษร⁷

⁶ Article 67 STAMP DUTIES ACT REVISED EDITION 1997 Any person who practises or is concerned in any fraudulent act, contrivance or device not specially provided for by law, with intent to defraud the Government of any duty, shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding \$10,000 or to imprisonment for a term not exceeding 3 years or to both.

⁷ Article 69 STAMP DUTIES ACT REVISED EDITION 1997 Every public officer having in his custody any register, book, record, paper, document or proceeding the inspection of which may tend to secure any duty, or to prove or lead to the discovery of any fraud or omission in relation

3.1.2 วิธีการชำระอากรแสตมป์ของประเทศสิงคโปร์

เวลาในการชำระค่าอากรแสตมป์จะต้องชำระภายใน 14 วันหลังจากวันที่ทำเอกสารในประเทศสิงคโปร์ และภายใน 30 วันหลังจากวันที่มีการเซ็นชื่อในเอกสารจากต่างประเทศ และสามารถจ่ายค่าอากรแสตมป์และประทับตราอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้ระบบ e-stamping หรือที่เรียกว่าเป็นระบบการชำระค่าอากรแสตมป์โดยทางอิเล็กทรอนิกส์หรือออนไลน์⁸

ในประเทศสิงคโปร์มีวิธีการเข้าสู่ระบบการชำระอากรแสตมป์ออนไลน์อยู่ 2 ระบบ คือ

1) ระบบที่มีการลงทะเบียนของผู้ใช้ และ 2) ระบบที่ยังไม่มีการลงทะเบียนของผู้ใช้

1) ระบบที่มีการลงทะเบียนของผู้ใช้ (User Manual for Registered Users)⁹ จะมีขั้นตอนคือเลือกคำสั่ง Registered User ระบบจะไปทำหน้าที่ให้ใส่ User และ Password จากนั้นการชำระเงินโดยระบบอิเล็กทรอนิกส์จะถูกหักออกผ่านธนาคาร GIRO ยกเว้นการชำระค่าอากรแสตมป์ของเอกสารดังต่อไปนี้จะต้องจ่ายกับกรมสรรพากร (IRAS) โดยตรง หรือจ่ายที่สำนักงานบริการ (Pay at Service Bureaus) หรือหากเป็นสำนักงานกฎหมายจะต้องจ่ายผ่านบัญชีของสำนักงาน

เอกสารเกี่ยวกับตลาดหลักทรัพย์

เอกสารเกี่ยวกับการโอนกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์

2) ระบบที่ยังไม่มีการลงทะเบียนของผู้ใช้ (User Manual for Non-Registered Users)¹⁰ จะมีขั้นตอนคือเลือกคำสั่ง Non-Registered User จากนั้นระบบจะให้ทำการยืนยันข้อมูลใน Registration Terms and Conditions โดยมีข้อความว่า By Agreeing to proceed, you will be approved as an applicant of the e-Stamping system in accordance with the Terms of Use เพื่อให้ผู้ใช้งานยอมรับข้อตกลงของทางระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ของเว็บไซต์ให้สอดคล้องกับเงื่อนไขการใช้งานของระบบ หากผู้ใช้งานต้องการใช้งานต่อก็กดยอมรับข้อตกลง (Agree) เพื่อยอมรับข้อตกลงนี้ การชำระเงินสำหรับผู้ที่ไม่ได้มีการลงทะเบียนนี้มีการชำระได้ 3 ช่องทาง คือ

to any duty, shall at all reasonable times permit any person authorised in writing by the Commissioner.

⁸ Inland Revenue Authority of Singapore, **When should I pay Stamp Duty?** [Online], 27 September 2014. Available from <http://www.iras.gov.sg/irashome/page04.aspx?id=1808>.

⁹ Inland Revenue Authority of Singapore, **E-Stamping User Manual Ver.0.1**, (Singapore: N.P., 2009), 3.

¹⁰ Ibid.

2.1) ชำระเงินผ่านระบบ eNETS หากมีบัญชีที่ธนาคาร DBS/ POSB UOB OCBC หรือ Citibank สามารถชำระค่าอากรแสตมป์ผ่านธนาคารทางอินเทอร์เน็ต ผ่านระบบ E-stamping และสามารถพิมพ์ใบรับรองแสตมป์ (Stamp Certificate) ได้ทันทีผ่านระบบ eNETS

2.2) ชำระเงินผ่านระบบ NETS หรือ Cashcard สามารถชำระเงินได้ที่ศูนย์บริการผู้เสียภาษีอากร (e-Terminals in the Taxpayer Service) และจะพิมพ์ใบรับรองแสตมป์ได้ทันทีเมื่อชำระเงินผ่านทาง NETS หรือ Cashcard

2.3) เช็คหรือแคชเชียร์ (Cheque or Cashier's Order) จะต้องพิมพ์ใบชำระเงินจากระบบ e-stamping แล้วจึงใส่หมายเลขอ้างอิงในใบชำระเงินแล้วส่งจ่าย Commissioner of Stamp Duties ใช้เวลา 5 วันสำหรับการตรวจสอบการชำระค่าอากรแสตมป์และใบรับรองตราประทับจะถูกส่งโดยทาง E-Mail และสามารถพิมพ์ใบรับรองได้ทันที

3.1.3 หน่วยงานที่รองรับวิธีการปิดอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศสิงคโปร์

กรมสรรพากรของประเทศสิงคโปร์ (Inland Revenue Authority of Singapore) หรือ (IRAS) เป็นผู้ดูแลในการรับชำระค่าภาษีอากร ประเมินราคาภาษี ตรวจสอบภาษี ประเมินมูลค่าอสังหาริมทรัพย์¹¹ รวมถึงเป็นผู้ดูแลและควบคุมระบบการชำระค่าภาษีเงินได้ ภาษีสินค้าและบริการ หักภาษี ณ ที่จ่าย และค่าอากรแสตมป์ผ่านทางเว็บไซต์ <http://www.iras.gov.sg> เมื่อชำระค่าอากรแสตมป์แล้ว ผู้ชำระสามารถพิมพ์ใบรับรองแสตมป์ (Stamp Certificate) ได้ทันทีที่มีการชำระเงินโดยระบบออนไลน์

3.1.4 วิธีการระบุตัวตนผู้ที่กระทำการชำระอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศสิงคโปร์

การชำระค่าอากรแสตมป์ผ่านทางเว็บไซต์ <http://www.iras.gov.sg> ที่สรรพากรของสิงคโปร์ (IRAS) เป็นผู้ดูแลระบบ ควบคุมวิธีการชำระค่าภาษีอากรที่ชำระโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์นั้น วิธีในการยืนยันตัวตนบุคคลผู้กระทำการชำระค่าอากรแสตมป์ทางออนไลน์คือ

ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Signature) เป็นการระบุตัวตนที่มีความเกี่ยวข้องกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น เป็นสิ่งที่สามารถยืนยันความสัมพันธ์ระหว่างตัวบุคคลกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ สร้างขึ้นด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงว่าบุคคลดังกล่าวยอมรับในข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ มีผลเหมือนกับลายมือชื่อแบบปกติที่สามารถยืนยันได้ว่าผู้ลงลายมือชื่อนั้นคือใคร ในปัจจุบันลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นเทคโนโลยีที่ดีที่สุดในการระบุตัวตน

¹¹ Inland Revenue Authority of Singapore, **Work @ IRAS** [Online], 27 September 2014. Available from <http://www.iras.gov.sg/irasHome/page.aspx?id=13688>.

ในเว็บไซต์ของกรมสรรพากรแห่งสิงคโปร์ (IRAS) ที่ให้บริการการชำระค่าอากรแสตมป์ออนไลน์นั้น การที่จะเข้าไปในระบบ e-stamping จะต้องมีการใส่หมายเลขผู้ใช้งาน (User ID) และรหัสผ่าน (Password) ซึ่งก็ถือว่าเป็นวิธีการระบุตัวตนวิธีหนึ่ง

3.1.5 วิธีการตรวจสอบใบรับรองการชำระอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศสิงคโปร์ (Stamp Certificate)

เมื่อผู้ใช้บริการได้ทำการชำระเงินค่าอากรแสตมป์แล้วผ่านทางอินเทอร์เน็ต หรือวิธีการอื่นผ่านเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ ผู้ที่ชำระค่าอากรแสตมป์จะได้รับใบรับรองตราประทับที่ออกโดยกรมสรรพากรของสิงคโปร์ (IRAS) และจะมีข้อมูลเกี่ยวกับการชำระค่าอากรแสตมป์อยู่บนเอกสารเพื่อความปลอดภัยและเพื่อให้เอกสารนั้นมีความน่าเชื่อถือ เช่น หมายเลขอ้างอิงเอกสารที่ออกโดยกรมสรรพากรของสิงคโปร์ (IRAS) คำอธิบายเอกสาร สถานที่ให้บริการ จำนวนเงินที่จ่ายค่าอากรแสตมป์ ชื่อของบุคคลที่ชำระค่าอากรแสตมป์ ถ้าเอกสารได้กระทำการโดยบุคคลที่สาม เช่น นายความหรือผู้ที่รับมอบอำนาจและได้ให้การรับรองตราประทับนั้นก็สามารถทำการตรวจสอบความถูกต้องของใบรับรองตราประทับอิเล็กทรอนิกส์โดยทางออนไลน์ได้

มาตรการรักษาความปลอดภัยของระบบใบรับรองอิเล็กทรอนิกส์ของสิงคโปร์¹²

ลายน้ำ (Optical Watermarking) เป็นระบบที่ป้องกันการทำสำเนาใบรับรองแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ (Stamp Certificate) โดยการใช้ความร้อนฝังรูปภาพลงไปในใบรับรองแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์

การพิมพ์ไมโคร (Micro Printing) เป็นรอยประทับที่มีขนาดเล็กมาก สร้างขึ้นในรูปของตัวอักษร (เช่น หมายเลขเอกสาร) ซึ่งตัวอักษรนี้จะมีขนาดเล็กมากไม่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจนด้วยตาเปล่า ข้อมูลนี้สร้างขึ้นเพื่อป้องกันการทำเอกสารซ้ำ

วิธีการ 2D Barcode เป็นการเข้ารหัสโครงสร้างพื้นฐานกุญแจสาธารณะ (Public Key Infrastructure) หรือ (PKI) เป็นเทคโนโลยีที่มีความปลอดภัยมีการเข้ารหัสเพื่อป้องกันไม่ให้มีแก้ไขเปลี่ยนแปลง สามารถเก็บรายละเอียดของผู้ที่เข้ามาชำระค่าอากรแสตมป์

ระบบ Public Key Infrastructure (PKI) คือ

กุญแจสาธารณะ (Public Key) คือ กุญแจที่ใช้ในการตรวจสอบลายมือชื่อดิจิทัล (Digital Signature) และสามารถนำกุญแจนี้ใช้ในการเข้ารหัสลับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อมิให้เข้าใจ

¹² CrimsonLogic Pte Ltd, **E-Stamping** [Online], 30 September 2014. Available from <http://www.crimsonlogic.com>.

ความหมายของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่มีการเข้ารหัสลับนั้นได้ เพื่อประโยชน์ในการรักษาความลับของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น¹³

วิธีการเข้ารหัสโดยใช้ Secure Socket Layer (SSL) คือ เป็นวิธีการเพื่อเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ยื่นคำขอชำระค่าอากรแสตมป์ เป็นระบบที่มีความปลอดภัยและมีการป้องกันผ่านหน่วยงานของรัฐในประเทศสิงคโปร์ มีการรักษาความปลอดภัยจากการใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Digital Signature) การรับ-ส่งข้อมูลผ่านทางอินเทอร์เน็ตเป็นไปตามมาตรฐานสากลในการรักษาความปลอดภัย คือ การเข้ารหัสระบบกุญแจสาธารณะ (Public Key) กุญแจส่วนตัว (Private Key)

เป็นโพรโตคอลจัดการความปลอดภัยในระบบอินเทอร์เน็ตที่ใช้ในการสื่อสารข้อมูลกันระหว่างไคลเอนต์กับเซิร์ฟเวอร์ ปกติแล้วข้อมูลที่ส่งไปหากันจะไม่มีมีการเข้ารหัสข้อมูลแต่อย่างใด ทำให้การดักจับข้อมูลเป็นไปได้โดยง่าย แต่ถ้าเป็นระบบที่ใช้ SSL ข้อมูลจากไคลเอนต์ที่จะส่งไปที่เซิร์ฟเวอร์จะถูกเข้ารหัสก่อนที่จะส่งไปที่เซิร์ฟเวอร์ ทำให้ข้อมูลที่รับส่งกันมีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น SSL การเข้ารหัสของ SSL มีได้ 2 แบบ คือ การเข้ารหัสแบบ 40 bits กับเข้ารหัสแบบ 128 bits หลักการทำงานของ SSL คือ จะมีการเข้ารหัสข้อมูลที่ทางไคลเอนต์โดยเว็บเบราว์เซอร์จะเป็นตัวเข้ารหัสให้ เว็บเบราว์เซอร์จะเอา Public key จากเซิร์ฟเวอร์มาเข้ารหัสกับ Master key ที่เบราว์เซอร์สร้างขึ้นมาจากนั้นก็ใช้คีย์พวกนี้เข้ารหัสข้อมูลที่ส่งไปที่เซิร์ฟเวอร์ ข้อมูลที่เข้ารหัสเรียบร้อยแล้วจะส่งไปที่เซิร์ฟเวอร์ ซึ่งเซิร์ฟเวอร์มีหน้าที่ในการถอดรหัสสลับกลับมาเป็นข้อมูลปกติ เช่น การจ่ายเงินผ่านบัตรเครดิต บัตร VISA และ Master Card ของทุกธนาคาร โดยผู้จ่ายเงินไม่ต้องมีการแจ้งขอใช้บริการกับธนาคารล่วงหน้า โดยที่ผู้ให้บริการจะมีวงจรถูกเชื่อมต่อกับธนาคารโดยตรง ก่อนที่ข้อมูลจะเข้าถึง Server ของธนาคารได้ก็ต้องผ่านระบบรักษาความปลอดภัยของธนาคาร ก่อนแล้วจึงมีการเข้ารหัสข้อมูลแบบ 40 bits โพรโตคอล SSL อนุญาตให้สามารถเลือกวิธีการในการเข้ารหัส วิธีสร้างไคเจสต์ และลายเซ็นดิจิทัลได้อย่างอิสระ

ไคเจสต์ (Digest) คือข้อความที่เกิดจากการเข้ารหัสข้อมูลด้วยฟังก์ชันแฮชเช่น MD5 หรือ SHA-1 ห่วงโซ่ Certificate (Certificate Chain) คือการเพิ่มข้อมูล Certificate ที่เกี่ยวเนื่องกันเมื่อใช้ในขั้นตอนแลกเปลี่ยนข้อมูล ซึ่งจะช่วยลดเวลาในการค้นหา Certificate จากผู้ให้บริการ Certificate Authority (CA) ที่เกี่ยวเนื่องกันมากกว่า 1 ชั้นไป

กระบวนการในการเริ่มต้นการสื่อสารผ่านชั้น SSL

ขั้นตอน 1 ประกาศชุดวิธีการเข้ารหัส ไคเจสต์ และลายเซ็นดิจิทัลที่สนับสนุนของทั้งไคลเอนต์และเซิร์ฟเวอร์ ไคลเอนต์และเซิร์ฟเวอร์ส่งข้อความเริ่มต้นการสื่อสาร (Hello Message) ซึ่ง

¹³ บมจ. กสท โทรคมนาคม, PKI (Public Key Infrastructure)? [Online], 11 ตุลาคม 2557. แหล่งที่มา <http://www.thaipki.com/pki.html>.

ประกอบไปด้วยเวอร์ชันของโพรโตคอลที่ใช้ วิธีการเข้ารหัสที่เว็บเซิร์ฟเวอร์และไคลเอ็นต์สนับสนุน หมายเลขระบุการสื่อสาร (Session Identifier) รวมถึงวิธีการบีบอัดข้อมูลในการสื่อสารที่สนับสนุน หมายเลขระบุการสื่อสารที่เกิดขึ้น ใช้สำหรับตรวจสอบการเชื่อมต่อระหว่างไคลเอ็นต์และเซิร์ฟเวอร์ ถ้ามีการเชื่อมต่อก่อนหน้านี้เกิดขึ้น แสดงว่าได้มีการตกลงวิธีการสื่อสารแล้ว สามารถเริ่มต้นส่งข้อมูล ได้ทันที เป็นการลดเวลาติดต่อสื่อสารลง

ขั้นตอน 2 การพิสูจน์ตัวตนของเซิร์ฟเวอร์ต่อไคลเอ็นต์ ถัดมาเว็บเซิร์ฟเวอร์ทำการส่ง Certificate หรือใบยืนยันความมีตัวตนของเซิร์ฟเวอร์ ไคลเอ็นต์จะทำการตรวจสอบ Certificate กับ ผู้ให้บริการ Certificate Authority ที่ได้ตั้งค่าไว้ เพื่อยืนยันความถูกต้องของ Certificate ของ เซิร์ฟเวอร์

ขั้นตอน 3 การพิสูจน์ตัวตนของไคลเอ็นต์ต่อเซิร์ฟเวอร์ ถ้าจำเป็น เซิร์ฟเวอร์สามารถร้องขอ Certificate จากไคลเอ็นต์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของ Client ด้วยก็ได้ ใช้ในกรณีที่มีการจำกัด การใช้งานเฉพาะไคลเอ็นต์ที่ต้องการเท่านั้น ซึ่ง SSL สนับสนุนการตรวจสอบได้จากทั้งเซิร์ฟเวอร์และ ไคลเอ็นต์ ขึ้นอยู่กับการเลือกใช้งานในขณะติดต่อสื่อสารที่เกิดขึ้นนั้น

ขั้นตอน 4 ไคลเอ็นต์และเซิร์ฟเวอร์ตกลงชุดวิธีการเข้ารหัส การสร้างคีย์ และการใช้ ลายเซ็นดิจิทัล ขั้นตอนการตรวจสอบ Certificate ที่เซิร์ฟเวอร์ร้องขอจากไคลเอ็นต์จะมีหรือไม่มีก็ได้ ขึ้นอยู่กับการตั้งค่าบนเซิร์ฟเวอร์ หลังจากขั้นตอนการตรวจสอบเสร็จสิ้น เซิร์ฟเวอร์และไคลเอ็นต์จะ ตกลงการใช้งานวิธีการเข้ารหัสระหว่างกันโดยใช้ค่าที่ได้จากการประกาศในขั้นตอนแรก วิธีการ แลกเปลี่ยนกุญแจในการเข้ารหัส (Key exchange method) คือการกำหนดกลไกการแลกเปลี่ยน กุญแจที่ใช้ในการเข้ารหัสระหว่างการสื่อสาร โดยทั้งไคลเอ็นต์และเซิร์ฟเวอร์จะใช้กุญแจนี้ในการ เข้ารหัสและถอดรหัสข้อมูล ใน SSL เวอร์ชัน 2.0 จะสนับสนุนวิธีการแลกเปลี่ยนกุญแจแบบ RSA ส่วน SSL เวอร์ชัน 3.0 ขึ้นไปจะสนับสนุนวิธีการอื่น ๆ เพิ่มเติมเช่นการใช้ RSA ร่วมกับการใช้ Certificate หรือ Diffie-Hellman เป็นต้น วิธีการเข้ารหัสในปัจจุบันแบ่งเป็นสองวิธีคือ การใช้กุญแจ เดียวกันในการเข้ารหัสและถอดรหัส อาจเรียกกุญแจนี้ว่า Session key หรือ Secret key ส่วนอีก วิธีการคือ การใช้กุญแจคนละตัวในการเข้ารหัสและถอดรหัส ประกอบไปด้วย กุญแจสาธารณะ และ กุญแจส่วนตัว ซึ่งเป็นคู่กันเสมอ เข้ารหัสด้วยกุญแจใด จะต้องถอดรหัสด้วยกุญแจที่คู่กันและตรงกัน ข้ามเท่านั้น มักใช้วิธีการเข้ารหัสด้วยกุญแจคนละตัวมาใช้ในการเข้ารหัส Session key และส่งไปให้ ฝั่งตรงข้ามก่อนการสื่อสารจะเกิดขึ้นรวมเรียกว่าวิธีการแลกเปลี่ยนกุญแจในการเข้ารหัส SSL ใช้ วิธีการเข้ารหัสด้วยกุญแจสมมาตร หรือกุญแจเดียวในการเข้ารหัสและถอดรหัส ตามที่กล่าวข้างต้น วิธีการเข้ารหัสคือ การเข้ารหัสด้วย DES และ 3DES (Data Encryption Standard), วิธีการเข้ารหัส ด้วย IDEA ส่วน RC2 และ RC4 เป็นวิธีการเข้ารหัสของ RSA รวมถึง วิธีการเข้ารหัสแบบ Fortezza สำหรับความยาวของการเข้ารหัสที่ใช้คือ 40 บิต, 96 บิต และ 128 บิต การสร้าง Message

Authentication Code (MAC) เพื่อใช้สำหรับการยืนยันความถูกต้องของข้อมูลระหว่างการสื่อสาร และป้องกันการปลอมข้อมูล ส่วนฟังก์ชันสร้างไคเจสต์ที่ SSL สนับสนุนและเลือกใช้ได้ในปัจจุบันคือ MD5 ขนาด 128 บิต และ SHA-1 (Secure Hash Algorithm) ขนาด 160 บิต ซึ่งจะได้วิธีการที่ทั้งสองฝ่ายสนับสนุนและเหมาะสมซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายก่อนการสื่อสารที่มีการเข้ารหัสจะเริ่มต้นขึ้นสรุป การรักษาความมั่นคงปลอดภัยของระบบคอมพิวเตอร์ หรือ ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์เป็นสิ่งที่ควรตระหนักเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบัน เพราะโลกในยุคปัจจุบันเป็นโลกแห่งข้อมูลข่าวสาร การเก็บรักษาข้อมูลให้ปลอดภัยจึงเป็นสิ่งสำคัญกับตัวบุคคลและองค์กร เพราะฉะนั้นการที่จะอนุญาตให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งสามารถเข้าถึงข้อมูลจึงเป็นสิ่งที่ควรระมัดระวัง เพราะข้อมูลบางอย่างของบุคคลและองค์กรมีความสำคัญและไม่สามารถเปิดเผยต่อบุคคลภายนอกได้ การพิสูจน์ตัวตนจึงมีความสำคัญเนื่องจากว่าการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะเข้าสู่ระบบได้ จะต้องได้รับการยอมรับว่าได้รับอนุญาตจริง การตรวจสอบหลักฐานจึงเป็นขั้นตอนแรกก่อนอนุญาตให้เข้าสู่ระบบ การยืนยันตัวตนยังมีความซับซ้อนมาก ¹⁴

3.2 กฎหมายที่รองรับอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ของฮ่องกง (Stamp duty (Amendment) Ordinance 2003)

พระราชกฤษฎีกาอากรแสตมป์ ฉบับแก้ไข ค.ศ. 2003 (Stamp duty (Amendment) Ordinance 2003) ของฮ่องกงได้ให้ทางเลือกใหม่ในการชำระอากรแสตมป์ โดยการออกไปรับรองการชำระอากรแสตมป์ (Stamp Certificate) เมื่อมีการชำระค่าอากรแสตมป์ตามที่กฎหมายได้มีการกำหนดไว้ แทนวิธีการเดิมที่ต้องนำตราสารหรือเอกสารต้นฉบับที่กฎหมายได้กำหนดให้มีการปิดอากรแสตมป์ ไปปิดแสตมป์ที่กรมสรรพากร (Inland Revenue Department) โดยที่กฎหมายได้กำหนดหน้าที่ในการชำระภาษีจากการทำธุรกรรมผ่านเอกสารที่ได้กำหนดไว้ ได้แก่

- 1) เอกสารเกี่ยวกับการโอนกรรมสิทธิ์ในการซื้อขายที่ดิน (Conveyance of Sale)
- 2) เอกสารเกี่ยวกับข้อตกลงในการซื้อขายที่อยู่อาศัย (Agreement for Sale Property)
- 3) เอกสารเกี่ยวกับให้เช่าอสังหาริมทรัพย์ (Lease of Immovable Property)
- 4) เอกสารเกี่ยวกับการโอนหุ้นในฮ่องกง (Transfer of Hong Kong Stock)

3.2.1 ภาพรวมของกฎหมายอากรแสตมป์ของฮ่องกง

พระราชกฤษฎีกาอากรแสตมป์ ฉบับแก้ไข 2003 (Stamp duty (Amendment) Ordinance 2003) ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2004 เป็นกฎหมายที่รับรองการเสียภาษี

¹⁴ ปวีศศดา พวงศรีลคร และจิราภรณ์ จาระภิชะ, ระบบรักษาความปลอดภัยแบบ Secure Socket Layer (SSL) [Online], 11 ตุลาคม 2557. แหล่งที่มา <http://www.vcharkarn.com/varticle/17797>.

อากรแสตมป์ของฮ่องกง มีรายละเอียดเกี่ยวกับการรับรองสถานะทางกฎหมายของอากรแสตมป์ที่ติดบนเอกสารกับตราประทับที่อยู่บนใบรับรองการชำระอากรแสตมป์ (Stamp Certificate) ภายใต้พระราชกฤษฎีกานี้ ซึ่งในมาตราที่ 18E เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการเก็บอากรแสตมป์ อาจใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ประทับตราบางอย่างในใบรับรอง ใบรับรองแสตมป์อาจจะออกในรูปแบบกระดาษหรือในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และจะเก็บข้อมูลของใบรับรองอากรแสตมป์เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 15 ปี เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา 2 ของคำนิยาม คำว่า “ตราประทับ” ของตราสารที่ได้รับการประทับ แสตมป์ หรือ ใบรับรองแสตมป์ ทางเลือกในการชำระค่าอากรแสตมป์ทางอิเล็กทรอนิกส์โดยการออกใบรับรองตราประทับนี้อยู่ภายใต้พระราชกฤษฎีกาอากรแสตมป์ ฉบับแก้ไข 2003

สามารถตรวจสอบการปลอมแปลงใบรับรองแสตมป์ (Stamp Certificate) ได้ที่เว็บไซต์ของรัฐบาลฮ่องกงที่เป็นผู้ดูแลหรือที่สำนักงานแสตมป์ (Stamp Office) และการปลอมแปลงใบรับรองแสตมป์เป็นความผิดอาญา¹⁵

3.2.2 วิธีการชำระอากรแสตมป์ของฮ่องกง¹⁶

1) วิธีการปิดอากรแสตมป์ทางอินเทอร์เน็ต ผู้ที่มีหน้าที่ปิดอากรแสตมป์สามารถทำการปิดอากรแสตมป์ผ่านทางอินเทอร์เน็ต ที่เว็บไซต์ www.esd.gov.hk ภายหลังจากชำระค่าอากรแสตมป์เสร็จแล้วก็สามารถพิมพ์ใบรับรองการปิดอากรแสตมป์ (Stamp Certificate) ได้ในวันถัดไป

2) การใช้ใบรับรองการปิดอากรแสตมป์ นอกจากการใช้ใบรับรองการปิดอากรแสตมป์ทางอินเทอร์เน็ตแล้ว ยังมีการปิดอากรแสตมป์ได้อีกวิธี คือ การปิดอากรแสตมป์ที่แผนกอากรแสตมป์ การปิดอากรแบบนี้ผู้มีหน้าที่ชำระอากรแสตมป์ต้องเดินทางไปที่แผนกอากรแสตมป์ของทางกรมสรรพากร โดยการยื่นแบบที่กรมสรรพากรได้กำหนดไว้และวิธีนี้ผู้ชำระอากรจะต้องมารับใบรับรองการปิดอากรแสตมป์ (Stamp Certificate) ภายใน 6 วันหลังจากทำการยื่นและชำระเงินค่าอากรเสร็จสมบูรณ์

3) การปิดอากรแสตมป์บนเอกสารหรือตราสารต้นฉบับ การปิดอากรลงบนตราสารต้นฉบับเป็นการปิดอากรแสตมป์แบบดั้งเดิมที่ผู้มีหน้าที่ชำระอากรทำการปิดอากรบนเอกสารที่ประสงค์จะปิดวิธีนี้ผู้มีหน้าที่ชำระอากรต้องกรอกแบบฟอร์มที่ทางกรมสรรพากรจัดไว้ และแจ้งความต้องการที่จะให้มีการปิดอากรแสตมป์ลงบนตราสาร ผู้ชำระภาษีอากรสามารถรับตราสารที่ได้ทำการปิดอากรแสตมป์แล้วนั้นภายใน 6 วัน หลังจากทำการยื่นและชำระเงินค่าอากรเสร็จสมบูรณ์

¹⁵ Stamp duty (Amendment) Ordinance 2003.

¹⁶ ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (National Electronic and Computer Technology Center), การจัดเก็บอากรแสตมป์ของเขตปกครองพิเศษฮ่องกง, (กรุงเทพฯ: ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, 2549) 3.

วิธีการปิดอากรแสตมป์ทางอินเทอร์เน็ตและการใช้ใบรับรองการปิดอากรแสตมป์นั้น เป็นการปิดอากรแบบใหม่ที่ทางกรมสรรพากรของฮ่องกงได้ใช้ใบรับรองการปิดอากรแสตมป์ (Stamp Certificate) แทนการปิดอากรแสตมป์ลงบนตราสาร ซึ่งผู้เสียภาษีอากรสามารถใช้ใบรับรองการปิดอากรแสตมป์ (Stamp Certificate) ที่ได้รับจากกรมสรรพากรเป็นหลักฐานว่าได้มีการชำระอากรแสตมป์ตามกฎหมายแล้ว ซึ่งการปิดอากรทางอินเทอร์เน็ตนั้น เป็นวิธีการที่สอดคล้องกับการทำธุรกรรมผ่านทางอินเทอร์เน็ตหรือทำเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ในปัจจุบัน

ในการชำระอากรอิเล็กทรอนิกส์ของฮ่องกงมีวิธี ดังนี้

1) การยืนยันตัวตนบุคคล ก่อนที่จะใช้บริการผู้ใช้บริการจะต้องมีการยืนยันตัวตน ซึ่งวิธีการที่ใช้ยืนยันตัวตนผู้ที่ทำธุรกรรมได้มี 3 วิธี คือ การใช้บัญชีอากรแสตมป์ (e-Stamp Account) เลขประจำตัวผู้เสียภาษีและรหัสผ่าน (Taxpayer Identification Number and password) ใบรับรองดิจิทัล (Digital Certificate)

2) การกรอกข้อมูลเกี่ยวกับธุรกรรมที่ต้องการชำระอากรแสตมป์ ในขั้นตอนนี้ผู้ใช้บริการต้องทำการกรอกรายละเอียดทั้งหมดที่เกี่ยวกับธุรกรรมที่ต้องการชำระอากรแสตมป์ เช่น ที่ตั้งของอาคาร ที่ทำการซื้อขาย อาคารนั้นเป็นที่อยู่อาศัยหรือไม่ เลขที่ตราสาร รวมไปถึงคู่กรณีฝ่ายใดบ้างจะเป็นผู้ร่วมชำระค่าอากรแสตมป์

3) การกรอกข้อมูลของผู้ขาย เป็นการกรอกรายละเอียดของผู้ขาย เช่น ผู้ขายเป็นผู้สร้างทรัพย์สินเองหรือไม่ หรือซื้อต่อมาจากอีกทอดหนึ่ง และผู้ขายนั้นอาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้

4) การกรอกข้อมูลของผู้ซื้อ จะต้องระบุว่าผู้ซื้อเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล

5) การกรอกข้อมูลของผู้ยืนยัน (Confirmor) ในกรณีที่จะเข้าใช้บริการการชำระค่าอากรแสตมป์ออนไลน์จะต้องทำการยืนยันข้อมูลที่กรอกไปทั้งหมด

6) การกรอกข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น กรณีมีการให้เช่าในทรัพย์สินที่มีการซื้อขายดังกล่าว ต้องมีการกรอกรายละเอียดเกี่ยวกับระยะเวลาการเช่าหรือจำนวนค่าเช่าของทรัพย์สินนั้นไว้ด้วย

7) รายละเอียดของผู้ยื่นแบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ ได้มีการกำหนดให้ต้องกรอกรายละเอียดของผู้ยื่นใบสมัคร เนื่องจากบางคู่กรณีมิได้ทำการยื่นแบบในการขอใช้บริการปิดอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ด้วยตนเองซึ่งอาจใช้ทนายความเป็นผู้ดำเนินการแทน

8) การยืนยันข้อมูลและชำระเงิน ในขั้นตอนสุดท้ายของการใช้บริการ ผู้ใช้บริการต้องทำการตรวจสอบข้อมูลที่ได้กรอกมาแล้วทั้งหมดซึ่งจะปรากฏบนหน้าจอ เมื่อมีการยืนยันข้อมูลแล้วก็จะป็นขั้นตอนการของการชำระเงิน ในการชำระค่าอากรแสตมป์แบบออนไลน์นั้นผู้ใช้บริการจะต้องมีบัญชี PPS (Privacy Policy Statement) เพื่อสำหรับจ่ายค่าภาษีอากรแสตมป์จากทางอินเทอร์เน็ตหรือจ่ายผ่านบัตรเอทีเอ็ม (ATM) จากนั้นทางกรมสรรพากรของฮ่องกงจะตอบหนังสือการแจ้งรับ (Acknowledgment) การชำระค่าอากรแสตมป์ดังกล่าวก็ถือว่าการชำระค่าอากรแสตมป์นั้นเสร็จ

สมบูรณ์แล้วและสามารถดาวน์โหลดใบรับรองการชำระอากรแสตมป์ฉบับนั้นได้ ใบรับรองนี้จะมีหมายเลขรับรองจำนวนแสตมป์ (Stamp Certificate Number) เพื่อสามารถนำไปตรวจสอบการชำระอากรแสตมป์

3.2.3 หน่วยงานที่รองรับวิธีการปิดอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ของฮ่องกง

ภายใต้ระบบการจัดเก็บอากรแสตมป์แบบใหม่ของฮ่องกงนั้น ผู้มีหน้าที่ต้องปิดอากรแสตมป์สามารถทำการปิดอากรแสตมป์ผ่านทางอินเทอร์เน็ตได้ตลอด 24 ชั่วโมง ผ่านทางเว็บไซต์ www.esd.gov.hk¹⁷ ซึ่งเป็นเว็บไซต์ของรัฐบาลฮ่องกงที่กรมสรรพากร (Inland Revenue Department) ของฮ่องกง เป็นผู้ดูแลในเรื่องการชำระค่าอากรแสตมป์เพื่อส่งเสริมการให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์แก่ประชาชน และสามารถดาวน์โหลดใบรับรองการปิดอากรแสตมป์ (Stamp Certificate) ได้ทันทีภายหลังจากชำระเงินแบบออนไลน์ หากไม่ประสงค์จะใช้บริการชำระเงินแบบออนไลน์ผู้ใช้บริการจะสามารถดาวน์โหลดใบรับรองการปิดอากรแสตมป์ (Stamp Certificate) ได้ในวันถัดไปเมื่อกรมสรรพากรได้รับชำระค่าอากรแล้ว

3.2.4 วิธีการระบุตัวตนผู้ที่กระทำการชำระอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ของเขตปกครองพิเศษฮ่องกง

ในการใช้บริการการปิดอากรแสตมป์ผ่านทางอินเทอร์เน็ตก็เช่นเดียวกับการให้บริการผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทั่วไป คือ ต้องมีการยืนยันตัวตนบุคคลก่อนการใช้งาน โดยผู้ใช้บริการสามารถยืนยันตัวตนบุคคลได้ 3 วิธี¹⁸

1) บัญชีอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Stamp Account) ใช้สำหรับผู้ใช้บริการที่เป็นนิติบุคคลประเภทบริษัท เช่น สำนักงานทนายความหรือบริษัทที่จัดการเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งบัญชีดังกล่าวมิใช่บัญชีเงินฝากจึงไม่มีการชำระเงินค่าภาษีอากรโดยหักบัญชี ภายหลังจากเปิดบัญชีผู้ให้บริการจะได้เลขที่บัญชีและรหัสผ่าน (Password) ซึ่งเอาไว้ใช้ในการยืนยันตัวตน

2) เลขประจำตัวผู้เสียภาษีและรหัสผ่าน (Taxpayer Identification Number and password) ทั้งนี้การขอรหัสผ่านสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การขอทางโทรศัพท์ การลงทะเบียนผ่านทางอินเทอร์เน็ต การกรอกแบบฟอร์มและส่งแบบฟอร์มกลับด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์โดยมีการระบุตัวตนบุคคลด้วยการกำหนดให้ใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Digital Signature)

¹⁷ ESD Service Limited (ESDSL), 10 October 2014. Available from http://www.esd.gov.hk/about_us/eng/who_we_are/default.asp.

¹⁸ Inland Revenue Department, **FAQ E-Stamping of Property Document** [Online], 10 October 2014. Available from http://www.ird.gov.hk/eng/faq/estamp_gen.htm.

3) การออกใบรับรองดิจิทัล (Digital Certificate) ซึ่งออกให้โดย Hongkong Post หรือ The Digi-Sign Certification Services Ltd. ให้แก่ผู้ใช้บริการ

3.2.5 วิธีการตรวจสอบใบรับรองการชำระอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ของเขตปกครองพิเศษฮ่องกง (Stamp Certificate)

ใบรับรองการชำระอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ (Stamp Certificate) หรือใบรับรองดิจิทัล (Digital Certificate) คือเอกสารอิเล็กทรอนิกส์รูปแบบหนึ่ง ทำหน้าที่คล้ายบัตรประจำตัวประชาชน คือยืนยันตัวตนของผู้ทำธุรกรรมออนไลน์ จึงทำให้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Digital Signature) มีสถานะทางกฎหมายเช่นเดียวกับลายเซ็นที่อยู่บนกระดาษทั่วไป

ในปี 2004 กรมสรรพากรของฮ่องกงได้มีการให้บริการเกี่ยวกับการพิมพ์ใบรับรองตราประทับอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์และรับรองเอกสารอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้มีสถานะทางกฎหมายเช่นเดียวกับอากรแสตมป์ที่ติดบนตราสารทั่วไป ซึ่งเรียกระบบนี้ว่า E-Stamping¹⁹ ในระบบการให้บริการนี้สามารถใช้งานได้ในฮ่องกง ผู้ใช้งานสามารถชำระเงินและได้รับรองตราประทับอิเล็กทรอนิกส์ผ่านทางอินเทอร์เน็ตและยังมีบริการการตรวจสอบความถูกต้องของใบรับรองตราประทับอิเล็กทรอนิกส์โดยไม่เสียค่าบริการ

เมื่อผู้ใช้บริการได้ทำการชำระเงินค่าอากรแสตมป์แล้วผ่านทางอินเทอร์เน็ต บัตรเครดิตหรือจ่ายผ่านบัตรเอทีเอ็ม (ATM) จะสามารถดาวน์โหลดใบรับรองอิเล็กทรอนิกส์ได้ทันทีหลังการชำระเงินเสร็จสิ้นแล้ว²⁰ และสามารถพิมพ์ใบรับรองตราประทับอิเล็กทรอนิกส์ได้ทันทีสามารถนำไปแนบกับเอกสารเพื่อนำไปเป็นหลักฐานว่าได้ชำระค่าอากรแสตมป์แล้ว

การตรวจสอบใบรับรองตราประทับอิเล็กทรอนิกส์ของฮ่องกงสามารถตรวจสอบได้จากบัญชีภาษีอิเล็กทรอนิกส์หรือตรวจสอบจากใบรับรองดิจิทัล (Digital Certificate) สำหรับผู้ใช้งานทั่วไป และตรวจสอบจากบัญชีแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์หรือตรวจสอบจากใบรับรองดิจิทัล (Digital Certificate) สำหรับกลุ่มผู้ใช้งานประเภทธุรกิจ ในใบรับรองตราประทับอิเล็กทรอนิกส์นี้จะมีหมายเลขอ้างอิงติดอยู่ที่บนตราสารเพื่อนำหมายเลขดังกล่าวไปตรวจสอบการชำระอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ว่าได้มีการชำระจริงหรือไม่ หมายเลขที่อ้างอิงนั้นจะไม่ซ้ำกับตราสารอื่น เอกสารที่มีตราประทับอิเล็กทรอนิกส์ที่ออกโดยกรมสรรพากรของฮ่องกงให้ถือว่าตราสารนั้นมีสถานะทาง

¹⁹ GovHK, **Stamping Property Document** [Online], 10 October 2014. Available from http://www.gov.hk/en/residents/taxes/etax/services/stamping_of_property_document.htm.

²⁰ Inland Revenue Department, **FAQ E-Stamping of Property Document** [Online], 10 October 2014. Available from http://www.ird.gov.hk/eng/faq/estamp_gen.htm.

กฎหมายเช่นเดียวกับตราประทับทั่วไป ในการตรวจสอบความถูกต้องของใบรับรองนั้นสามารถเข้าไปทำการตรวจสอบได้ที่เว็บไซต์ของรัฐบาลฮ่องกง (www.gov.hk/estamping)

วิธีการตรวจสอบความปลอดภัยของเอกสารแบบออนไลน์นี้จะต้องใช้บัญชีแอดมินิเอเลกทรอนิกส์ (E-Stamp Account) หรือเลขประจำตัวผู้เสียภาษี (Taxpayer Identification Number (TIN)) และรหัสผ่านภาษีอิเล็กทรอนิกส์ (eTAX Password) หรือใบรับรองดิจิทัลที่ออกโดย Hongkong Post หรือ Digi-Sign Certification Services Ltd. การตรวจสอบใบรับรองอิเล็กทรอนิกส์เป็นการตรวจสอบระบุตัวตนโดยทางออนไลน์ นอกจากนี้ใบรับรองดิจิทัลสามารถเข้ารหัสข้อมูลที่สำคัญในการทำธุรกรรมออนไลน์ที่ได้รับการยอมรับของรัฐบาลฮ่องกง สำหรับเอกชนที่ต้องการทำธุรกรรมและต้องการให้ลายเซ็นดิจิทัลมีผลตามกฎหมายจะต้องใช้วิธีการที่เหมาะสมและน่าเชื่อถือ สำหรับการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับทางภาครัฐที่ต้องการลายเซ็นดิจิทัลให้มีผลตามกฎหมายจะต้องมีใบรับรองดิจิทัล (Digital Certificate) ที่สนับสนุนลายมือชื่อดิจิทัล (Digital Signature)²¹

มาตรการรักษาความปลอดภัยของระบบใบรับรองอิเล็กทรอนิกส์²²

1) การเข้ารหัสลับ (Encryption)

มาตรการการทำงานของระบบและการรักษาความปลอดภัยของเว็บไซต์อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลฮ่องกง วิธีการในการรักษาความปลอดภัยการเข้ารหัสลับมี 2 วิธี คือวิธีการ end-to-end ที่เข้ารหัสโดยใช้ Secure Socket Layer (SSL) และระบบ Public Key Infrastructure (PKI) ซึ่งการเข้ารหัสลับทั้ง 2 วิธีการนี้เป็นวิธีการเดียวกับประเทศสิงคโปร์

2) การตรวจสอบ (Authentication)

โดยตรวจสอบจากใบรับรองดิจิทัล (Digital Certificate) และ บัญชีที่มีการลงทะเบียนไว้โดยระบุหมายเลขประจำตัวผู้เสียอากรและเลขบัญชีที่มีการชำระค่าภาษีอากรที่มีรหัสผ่านควบคุม

3) ความยืดหยุ่น (Resilience)

ใช้แยกกลุ่มของเซิร์ฟเวอร์ระดับกลางที่มีความพร้อมสูง เช่นการ์ดเครือข่ายคู่และ Mirrored Disks

4) ระบบการควบคุมการรักษาความปลอดภัย (System Security Control)

มีระบบที่รักษาความปลอดภัยจากแฮกเกอร์ (Hacker)

²¹ e-Authentication, **What is e-Authentication** [Online], 10 October 2014. Available from <http://www.e-authentication.gov.hk/en/home/index.htm>.

²² Ibid.

บทที่ 4

แนวทางการพัฒนา กฎ ระเบียบ รองรับการแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์

4.1 ข้อแตกต่างของวิธีการชำระอากรแสตมป์ของประเทศสิงคโปร์ ฮองกง และประเทศไทย

จากข้อมูลการชำระค่าอากรแสตมป์ในบทที่ 3 ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ฮองกงและประเทศไทยมีวิธีการชำระอากรแสตมป์ที่เหมือนและคล้ายกัน คือ ฮองกงจะมีวิธีการปิดอากรแสตมป์ลงบนตราสารต้นฉบับและวิธีการที่จะต้องไปชำระค่าอากรแสตมป์ที่กรมสรรพากรเพื่อให้ทางกรมสรรพากรออกใบเสร็จเช่นเดียวกับประเทศไทย ฮองกงมีวิธีการปิดอากรแสตมป์ทางอินเทอร์เน็ตและมีการออกใบรับรองการปิดอากรแสตมป์ (Stamp Certificate) ส่วนวิธีการชำระค่าอากรแสตมป์โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือทางออนไลน์นั้น ประเทศสิงคโปร์และฮองกงมีวิธีการที่เหมือนกัน คือ การให้ชำระผ่านอินเทอร์เน็ตทางเว็บไซต์ของรัฐบาลที่ทางกรมสรรพากรที่เป็นผู้ดูแลควบคุมการชำระภาษีประเมินราคาภาษี เมื่อผู้มีหน้าที่ทำการชำระค่าอากรแสตมป์แล้วก็สามารถดาวน์โหลดและพิมพ์ใบรับรองการปิดอากรแสตมป์ (Stamp Certificate) ได้ด้วยตนเองโดยที่ไม่ต้องเดินทางไปที่กรมสรรพากร ทางประเทศสิงคโปร์และฮองกงยังมีกฎหมายที่รองรับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์โดยการชำระค่าอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์อีกด้วย ซึ่งวิธีการชำระค่าอากรแสตมป์โดยทางอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวนี้ประเทศไทยยังไม่มีวิธีการปฏิบัติแบบประเทศสิงคโปร์และฮองกงแต่อย่างใดมีเพียงแต่กฎหมายที่รองรับอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ คือ มาตรา 8 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 ที่ได้มีการบัญญัติว่า ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ต้องมีการปิดอากรแสตมป์ หากได้มีการชำระเงินแทนหรือดำเนินการอื่นใดด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่หน่วยงานของรัฐซึ่งเกี่ยวข้องประกาศกำหนดให้ถือว่าหนังสือ หลักฐานเป็นหนังสือ หรือเอกสาร ซึ่งมีลักษณะเป็นตราสารนั้นได้มีการปิดอากรแสตมป์และขีดฆ่าตามกฎหมายนั้นแล้ว ในการนี้การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการของหน่วยงานของรัฐดังกล่าว คณะกรรมการจะกำหนดกรอบและแนวทางเพื่อเป็นมาตรฐานทั่วไปไว้ด้วยก็ได้¹

ดังนั้น เพื่อให้ประเทศไทยมีวิธีการติดอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ เหมือนในประเทศสิงคโปร์และฮองกง ประเทศไทยควรนำวิธีการติดอากรอิเล็กทรอนิกส์เข้ามาใช้ในประเทศไทยเพื่อความเป็นสากลและมีวิธีปฏิบัติที่สอดคล้องกับกฎหมายของประเทศไทยที่มีอยู่แล้ว คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 โดยที่ให้ทางกรมสรรพากรของประเทศไทยเป็นผู้จัดตั้ง ควบคุมและดูแลเว็บไซต์ที่จะให้บริการการชำระอากรแสตมป์โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ และเพื่อให้สอดคล้องกับ มาตรา 8 วรรคสอง ที่ได้เปิดช่องให้หน่วยงานของรัฐกำหนด

¹ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551.

หลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อเป็นมาตรฐาน หากประเทศไทยมีการพัฒนาวิธีการชำระค่าอากรแสตมป์เพิ่มขึ้นอีกทางหนึ่ง คือ การชำระอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ จะมีข้อดีดังนี้

- สามารถใช้บริการได้ตลอดเวลาจากทุกสถานที่ทางอินเทอร์เน็ตแม้ไม่ใช่เวลาราชการ
- ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย
- มีวิธีการชำระเงินที่เหมาะสม
- สามารถชำระค่าอากรแสตมป์ได้ในกรณีเร่งด่วนฉุกเฉินซึ่งไม่สามารถไปชำระที่

กรมสรรพากรได้

- สามารถชำระค่าอากรแสตมป์โดยยังไม่จำเป็นต้องยื่นเอกสารต้นฉบับเพื่อหลีกเลี่ยงการชำระเบี้ยปรับหรือโทษอื่นใดในกรณีล่าช้า
- ลดความเสี่ยงจากการที่เอกสารต้นฉบับจะสูญหายหรือเสียหายในขั้นตอนของการจัดส่ง
- วิธีการใช้ สืบค้นและบันทึกแบบฟอร์มสะดวกและง่ายต่อการใช้งานหรือส่งทาง

อิเล็กทรอนิกส์

4.2 ข้อแตกต่างของกฎหมาย กฎ ระเบียบ ที่รองรับอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศ สิงคโปร์ ฮองกง และประเทศไทย

ในประเทศสิงคโปร์มีกฎหมายที่รองรับวิธีการติดอากรแสตมป์ทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศ สิงคโปร์ คือ พระราชบัญญัติอากรแสตมป์ ฉบับปรับปรุง ค.ศ. 1997 (Stamp Duties Act REVISED EDITION 1997) ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของอธิบดีที่ควบคุมดูแลและดำเนินการในด้านที่เกี่ยวกับอากรแสตมป์และสามารถตัดสินใจในการที่จะอนุมัติหรือปฏิเสธการชำระค่าอากรแสตมป์ของผู้ที่มาใช้บริการได้ รวมทั้งยังมีหน้าที่ให้ความรู้ด้านคอมพิวเตอร์และระบบการเสียค่าอากรแสตมป์ผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์อีกด้วย

ในฮ่องกงมีกฎหมายที่รองรับวิธีการติดอากรแสตมป์ทางอิเล็กทรอนิกส์ คือ พระราชกฤษฎีกาอากรแสตมป์ ฉบับแก้ไข 2003 (Stamp duty (Amendment) Ordinance 2003 และมีประกาศของกรมสรรพากรที่ออกมาในเรื่องใบรับรองแสตมป์ คือ E-Stamping Circular No.1/ 2011 Stamp Certificate ซึ่งเป็นประกาศที่อยู่ภายใต้พระราชกฤษฎีกาอากรแสตมป์ ฉบับแก้ไข 2003 (Stamp duty (Amendment) Ordinance 2003 ในเรื่องของใบรับรองแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ให้แสตมป์มีสถานะทางกฎหมายเท่าเทียมกับตราประทับทางอิเล็กทรอนิกส์

และในประเทศไทยมีกฎหมายที่รองรับวิธีการติดอากรแสตมป์ทางอิเล็กทรอนิกส์ คือ มาตรา 8 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 ซึ่งบัญญัติว่า ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ต้องมีการติดอากรแสตมป์ หากได้มีการชำระเงินแทนหรือดำเนินการอื่นใดด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่หน่วยงานของรัฐซึ่ง

เกี่ยวข้องประกาศกำหนด ให้ถือว่าหนังสือ หลักฐานเป็นหนังสือ หรือเอกสาร ซึ่งมีลักษณะเป็นตราสารนั้นได้มีการปิดอากรแสตมป์และขีดฆ่าตามกฎหมายนั้นแล้ว ในการนี้ในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการของหน่วยงานของรัฐดังกล่าว คณะกรรมการจะกำหนดกรอบและแนวทางเพื่อเป็นมาตรฐานทั่วไปด้วยก็ได้ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่รองรับวิธีการติดอากรแสตมป์ทางอิเล็กทรอนิกส์จากต่างประเทศที่มีการติดอากรแสตมป์โดยวิธีนี้ เพื่อให้เอกสารหรือตราสารนั้นมีผลทางกฎหมายสามารถใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีได้ ตามประมวลกฎหมายรัษฎากรมาตรา 118 ที่บัญญัติว่า ตราสารใดไม่ปิดแสตมป์บริบูรณ์ จะใช้ต้นฉบับคู่ฉบับ คูฉีกหรือสำเนาตราสารนั้นเป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งไม่ได้ จนกว่าจะได้เสียอากรโดยปิดแสตมป์ครบจำนวนตามอัตราในบัญชีท้ายหมวดนี้ และขีดฆ่าแล้ว² เมื่อมีบทบัญญัติที่รองรับวิธีการติดอากรแสตมป์ดังกล่าวแล้ว ในการที่จะพิมพ์ข้อมูลของการชำระค่าอากรแสตมป์ที่อยู่ในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นออกมาในรูปแบบกระดาษเพื่อที่ให้นำมาเป็นพยานหลักฐานในทางคดีได้ ก็ได้มีบทบัญญัติมาตรา 10 วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ 2) ที่มารับรองในเรื่องสิ่งพิมพ์ออกนี้ ซึ่งกำหนดว่าในกรณีที่มีการทำสิ่งพิมพ์ออกของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามวรรคหนึ่งสำหรับใช้อ้างอิงข้อความของข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ หากสิ่งพิมพ์ออกนั้นมีความถูกต้องครบถ้วนตรงกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และมีการรับรองสิ่งพิมพ์ออกโดยหน่วยงานที่มีอำนาจตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดแล้ว ให้ถือว่าสิ่งพิมพ์ออกดังกล่าวใช้แทนต้นฉบับได้ ทั้งนี้การกำหนดหลักการดังกล่าวก็ให้นำมาเอกสารซึ่งเป็นสิ่งพิมพ์ออกของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มาใช้แทนต้นฉบับหรือให้เป็นพยานหลักฐานในศาลได้³

จะเห็นได้ว่ากฎหมาย กฎ ระเบียบที่รับรองอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ของทั้ง 3 ประเทศมีความแตกต่างกันไป ในพระราชบัญญัติอากรแสตมป์ของประเทศสิงคโปร์ ซึ่งเป็นกฎหมายหลักมีรายละเอียดเกี่ยวกับการชำระอากรแสตมป์ทางอิเล็กทรอนิกส์ ฉบับปรับปรุง ค.ศ. 1997 (Stamp Duties Act REVISED EDITION 1997) ในฮ่องกงก็จะมีพระราชกฤษฎีกาอากรแสตมป์ Stamp Duty Ordinance ที่หลักเป็นกฎหมายรับรองอากรแสตมป์และพระราชกฤษฎีกาอากรแสตมป์ ฉบับแก้ไข 2003 (Stamp duty (Amendment) Ordinance 2003) ได้มีการเพิ่มเติมในส่วนของอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์เข้ามา และยังมีประกาศเพิ่มเติมในเรื่องของใบรับรองแสตมป์ (E-Stamping Circular No.1/2011 Stamp Certificate) เข้ามาอีกด้วย ส่วนกฎหมายไทยจะมีกฎหมาย 2 ฉบับที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับอากรแสตมป์ กฎหมายหลักก็คือประมวลรัษฎากรและมีกฎหมายพิเศษที่มารองรับอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551

² มาตรา 118 ประมวลกฎหมายรัษฎากร.

³ มาตรา 10 พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551.

การพิมพ์ใบรับรองแสดมภ์ (Stamp Certificate) ของประเทศสิงคโปร์นั้น ผู้ใช้งานสามารถพิมพ์ใบรับรองออกมาได้ด้วยตนเองทันทีหลังได้มีการชำระเงินค่าอากรแสดมภ์แล้ว Infocomm Development Authority of Singapore (IDA) ซึ่งเป็นผู้กำกับดูแลการให้บริการออกใบรับรองอิเล็กทรอนิกส์ และ Netrust ซึ่งให้บริการออกใบรับรองอิเล็กทรอนิกส์ (Certification Authority หรือ CA) รายเดียวของสิงคโปร์ และมีความเชี่ยวชาญด้านการวิจัยและพัฒนาด้านเทคโนโลยี PKI ทั้งนี้ สิงคโปร์ถือได้ว่าเป็นประเทศแรกในทวีปเอเชียที่มีการจัดตั้งระบบ CA

ส่วนการพิมพ์ใบรับรองแสดมภ์ของทั้งสองงก จะมีหน่วยงานที่ได้รับการรับรองจาก Hongkong Post และ Digi-Sign Certification Services Limited ซึ่งเป็นผู้ให้บริการออกใบรับรองอิเล็กทรอนิกส์ (CA) มีอำนาจในการตรวจสอบและรับรองข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของรัฐบาลฮ่องกง และทางฮ่องกงยังมีประกาศเพิ่มเติมในเรื่องของใบรับรองแสดมภ์ (Stamp Certificate) อีกด้วย

ในประเทศไทยมีหน่วยงานที่รับรองสิ่งพิมพ์ออก คือ คณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์และ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) หรือ สพทอ. ซึ่งเป็นไปตามประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หน่วยงานรับรองสิ่งพิมพ์ออก พ.ศ. 2555 หรือ เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจสอบระบบการพิมพ์ออกของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ขอให้รับรองระบบการพิมพ์ออกของระบบหนังสือรับรองนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งปัจจุบันทำให้ประชาชนสามารถใช้บริการขอหนังสือรับรองนิติบุคคลผ่านสาขาของธนาคารใกล้บ้านได้ โดยหนังสือรับรองนิติบุคคลซึ่งพิมพ์ออกจากระบบการพิมพ์ออกระหว่างกรมพัฒนาธุรกิจการค้าและธนาคารสามารถใช้แทนต้นฉบับได้ จึงทั้งสะดวกและประหยัดเวลา แทนการไปขอที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้าที่ต้องเสียเวลาเดินทาง นอกจากนี้สิ่งพิมพ์ออกดังกล่าวยังมีผลทางกฎหมายอีกด้วย⁴ ถ้าหากจะนำแนวทางการพิมพ์ออกของใบรับรองนิติบุคคลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้ามาพัฒนาสิ่งพิมพ์ออกของใบรับรองแสดมภ์อิเล็กทรอนิกส์โดยให้ทางสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) หรือ สพทอ. เป็นผู้รับรองระบบการพิมพ์ออกให้แก่ทางกรมสรรพากร โดยที่ให้ผู้ที่ได้ทำการชำระอากรแสดมภ์อิเล็กทรอนิกส์แล้วสามารถทำการพิมพ์ใบรับรองอากรแสดมภ์ (Stamp Certificate) ได้ด้วยตนเองเช่นเดียวกับประเทศสิงคโปร์และฮ่องกง และให้ผู้ให้บริการออกใบรับรองอิเล็กทรอนิกส์ (Certification Authority หรือ CA) ทำหน้าที่ตรวจสอบเอกสารหลักฐานในใบรับรองอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ใช้บริการ เพื่อตรวจสอบและรับรองข้อมูลนั้นให้เกิดความน่าเชื่อถือ ซึ่งหน้าที่หลัก

⁴ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน), การรับรองสิ่งพิมพ์ออกและหน่วยงานรับรองสิ่งพิมพ์ออก [Online], 24 กันยายน 2557. แหล่งที่มา http://www.eta.or.th/eta_website/main/display/584.

ของผู้ให้บริการออกใบรับรองอิเล็กทรอนิกส์ (Certification Authority หรือ CA) คือ ตรวจสอบและรับรองความมีตัวตนของนิติบุคคล หรือรับรองเครื่องให้บริการหรือเซิร์ฟเวอร์ (Server) เอนทิตี (Entity) อื่นใดก็ตาม ด้วยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีโครงสร้างพื้นฐานกุญแจสาธารณะ (Public Key Infrastructure หรือ PKI) ซึ่งปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญประการหนึ่งในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ก็คือปัญหาความมั่นคงและความปลอดภัยของระบบสารสนเทศ (Information Security) และปัญหาในการระบุหรือพิสูจน์ตัวตนบุคคล (Identification and Authentication) ของผู้ทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งส่งผลต่อความน่าเชื่อถือ (Trust)

4.3 แนวทางที่เหมาะสมในการนำวิธีการและกฎหมายของประเทศสิงคโปร์และฮ่องกง มาพัฒนา กฎ ระเบียบ เพื่อรองรับการแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย

ในปัจจุบันประเทศสิงคโปร์และฮ่องกงได้มีการพัฒนาวิธีการชำระอากรแสตมป์หรือติดอากรอิเล็กทรอนิกส์ที่มีวิธีการที่ทันสมัยกว่าประเทศไทย และเพื่อให้ประเทศไทยเกิดความทันสมัยเท่าเทียมกับต่างประเทศนั้น การที่จะนำแนวทางการชำระอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ รวมถึง กฎ ระเบียบ ของประเทศสิงคโปร์และฮ่องกงมาพัฒนา กฎ ระเบียบ ของประเทศไทยเพื่อรองรับการแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์นั้น วิธีการชำระอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์นั้นจะต้องมีความน่าเชื่อถือ (Trust) โดยการระบุและการยืนยันตัวตนบุคคล (Identification and Authentication) และระบบของสารสนเทศจะต้องมีความมั่นคงและปลอดภัย (Information Security) การควบคุมความปลอดภัยของระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ ในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ตามระบบควบคุมความปลอดภัยของระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ มีกฎหมายรองรับโดยมุ่งเน้นเกี่ยวกับเรื่องการติดอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์อย่างเห็นได้ชัด คือ พระราชบัญญัติอากรแสตมป์ ฉบับปรับปรุง ค.ศ. 1997 (Stamp Duties Act REVISED EDITION 1997) ของประเทศสิงคโปร์ พระราชกฤษฎีกาอากรแสตมป์ ฉบับแก้ไข 2003 (Stamp duty (Amendment) Ordinance 2003 ของฮ่องกงและมีประกาศของกรมสรรพากรที่ออกมาในเรื่องใบรับรองแสตมป์ คือ E-Stamping Circular No.1/ 2011 Stamp Certificate ซึ่งเป็นประกาศที่อยู่ภายใต้พระราชกฤษฎีกาอากรแสตมป์ ฉบับแก้ไข 2003 (Stamp duty (Amendment) Ordinance 2003 ในเรื่องของใบรับรองแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ และได้มีวิธีการชำระอากรแสตมป์โดยทางอิเล็กทรอนิกส์หรืออากรแสตมป์ออนไลน์

เมื่อประเทศไทยมีกฎหมายที่รองรับการแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์อยู่แล้วใน มาตรา 8 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 แต่ยังไม่มีการปฏิบัติใช้กันในประเทศไทย หากจะมีการพัฒนาอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ให้ทัดเทียมกับต่างประเทศและเพื่อให้มีความเป็นสากลมากขึ้น นอกจากจะพัฒนาวิธีการชำระอากรแสตมป์โดยทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างประเทศสิงคโปร์และฮ่องกง คือ ทางกรมสรรพากรควรเพิ่มวิธีการชำระอากร

แสตมป์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อเป็นทางเลือกให้ผู้ที่ต้องเสียค่าอากรแสตมป์โดยไม่ต้องเดินทางไปชำระเงินที่กรมสรรพากรหรือซื้ออากรแสตมป์มาปิดบนเอกสาร และการพัฒนาอีกอย่างที่ควรจะต้องมีการเพิ่มเติมขึ้นมา ก็คือ ทางประเทศไทยควรจะต้องมี กฎ ระเบียบ เพิ่มเติมขึ้นมาในเรื่องของอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ควรจะออกประกาศภายใต้มาตรา 8 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรม พ.ศ. 2544 เรื่อง กฎ ระเบียบ การชำระอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ โดยภายในประกาศควรมีรายละเอียดเกี่ยวกับ การระบุและการยืนยันตัวตนบุคคล การควบคุมความปลอดภัยของระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ การกำหนดรูปแบบตราประทับอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์และอากรแสตมป์ที่ได้รับการเพิกถอน

การระบุและการยืนยันตัวตนบุคคล (Identification and Authentication) ควรมีข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนในการยืนยันตัวตนก่อนที่จะมีการออกใบรับรองอากรแสตมป์ (Stamp Certificate) รวมถึงกำหนดขั้นตอนในการยืนยันหรือพิสูจน์บุคคลของผู้ใช้บริการติดอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ ควรกำหนดวิธีการระบุตัวตนบุคคล (Identification) และยืนยันตัวตนบุคคล (Authentication) ตั้งแต่ครั้งแรกที่ผู้ใช้บริการทำการเข้าระบบเพื่อทำการชำระอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น การระบุ E-mail การกรอกรหัสผ่าน (Password) การยืนยันรหัสผ่าน การกรอกเลขที่บัตรประจำตัวประชาชน หรือการยืนยันเงื่อนไขสำหรับการตรวจสอบข้อมูลของบุคคลซึ่งกระทำในนามขององค์กรหรือหน่วยงาน เช่น การตรวจสอบจากหนังสือมอบอำนาจ

การควบคุมความปลอดภัยของระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับกรมสรรพากร ควรมีการกำหนดวิธีการในการรักษาความปลอดภัยของบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการใช้งานระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ และจะต้องป้องกันมิให้มีการเข้าถึงระบบหรือล่วงรู้ข้อมูลในระบบของอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น การควบคุมกระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินงาน (Procedural Controls) ของระบบการให้บริการอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ ควรจัดให้หน้าที่ให้แก่บุคลากรในองค์กรอย่างเหมาะสม และกำหนดนโยบายในการทำงานของบุคลากร โดยแบ่งแยกหน้าที่อย่างชัดเจนและบุคลากรหนึ่งคนไม่ควรรับเกินหนึ่งหน้าที่เพื่อความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูล

การกำหนดรูปแบบตราประทับอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ ทางกรมสรรพากรจะต้องกำหนดรูปแบบของตราประทับอิเล็กทรอนิกส์เป็นตราสัญลักษณ์ที่แสดงถึงแสตมป์บริบูรณ์ตามจำนวนที่ชำระอากรแสตมป์ครบแล้ว โดยที่ตราประทับนั้นจะต้องไม่สามารถปลอมแปลงหรือคัดลอกได้ โดยอาจจะใช้วิธีการลงลายน้ำ (Optical Watermarking) ลงบนตราประทับอิเล็กทรอนิกส์เพื่อป้องกันการปลอมแปลงอย่างประเทศสิงคโปร์ ส่วนอากรแสตมป์ที่ได้รับการเพิกถอนจะต้องได้รับการอนุมัติจากอธิบดีกรมสรรพากรและมีตราประทับอิเล็กทรอนิกส์ที่แสดงถึงการเพิกถอนอากรแสตมป์ และจะต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับบทลงโทษในกรณีปลอมแปลงตราประทับอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์หรือการปลอมแปลงใบรับรองแสตมป์ (Stamp Certificate)

บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุปแนวทางการพัฒนา กฎ ระเบียบ รองรับการแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์

การศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนา กฎ ระเบียบ รองรับการแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ ในครั้งนี้ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) ที่มุ่งศึกษาถึง กฎหมาย กฎ ระเบียบของประเทศไทยและหน่วยงานที่มารองรับในการเสียอากรแสตมป์โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์และศึกษากฎหมาย กฎ ระเบียบ วิธีการติดอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ของ ประเทศสิงคโปร์และฮ่องกง เพื่อนำแนวทาง ระเบียบ วิธีการของทั้ง 2 ประเทศที่เกี่ยวข้องกับการติดอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์มาพัฒนา กฎ ระเบียบ วิธีการของประเทศไทย และมีการกำหนดขอบข่าย ของการศึกษาวิจัย คือ การศึกษาตามพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติอากรแสตมป์ ฉบับปรับปรุง ค.ศ. 1997 Stamp Duties Act REVISED EDITION 1997) และพระราชกฤษฎีกาอากรแสตมป์ ฉบับแก้ไข ค.ศ. 2003 (Stamp duty (Amendment) Ordinance 2003)

ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษากฎหมายไทยและหน่วยงานที่มารองรับการติดอากรแสตมป์ อิเล็กทรอนิกส์ และเพื่อศึกษาวิธีการ กฎหมาย กฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวกับเรื่องอากรแสตมป์ อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศสิงคโปร์และฮ่องกง เพื่อที่จะนำวิธีการของต่างประเทศที่ศึกษา คือ ประเทศสิงคโปร์และฮ่องกง มาพัฒนาวิธีการ กฎ และระเบียบของประเทศไทย ผู้วิจัยพบว่าปัจจุบัน กฎหมายไทยที่กำหนดให้ต้องมีการติดอากรแสตมป์ คือ มาตรา 118 แห่งประมวลรัษฎากร ที่ได้ กำหนดว่า ตราสารใดไม่ปิดอากรแสตมป์บริบูรณ์จะใช้ต้นฉบับ คู่ฉบับ คู่ฉีก หรือสำเนาตราสารนั้นเป็น พยานหลักฐานในคดีแพ่งไม่ได้จนกว่าจะได้เสียอากรโดยปิดแสตมป์ครบจำนวน ซึ่งเมื่อยุคสมัย เปลี่ยนแปลงไประบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารได้มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปเป็น อย่างมาก มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เข้ามาใช้ ทำให้การติดต่อสื่อสารกันในปัจจุบันมีความ สะดวกรวดเร็ว มีประสิทธิภาพอีกทั้งยังสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายได้อีกด้วย จากนั้นก็ได้มีการพัฒนา กฎหมายของประเทศไทยขึ้นมาใหม่เพื่อให้เกิดความทันสมัยและสามารถรองรับวิธีการทาง อิเล็กทรอนิกส์ที่มีการพัฒนาขึ้นมาให้เท่าเทียมกับวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ประเทศไทยจึงได้ออก กฎหมายขึ้นมาใหม่ คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 และได้มีการ ปรับแก้ไข 1 ครั้ง ในปี พ.ศ. 2551 และได้มีการเพิ่มเติมกฎหมายในมาตรา 8 วรรคสอง ในเรื่องการ รับรองการชำระอากรแสตมป์ทางอิเล็กทรอนิกส์โดยไม่จำเป็นต้องติดอากรแสตมป์ลงในตราสารแล้ว ชิดฆ่า แต่เป็นการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์แทนก็ถือได้ว่าหลักฐานนั้นได้มีการปิดอากรแสตมป์ บริบูรณ์แล้ว

ดังนั้น จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในวิธีการชำระอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์รวมถึงแนวทางของกฎหมายของประเทศสิงคโปร์และฮ่องกงเพื่อนำมาพัฒนา กฎ ระเบียบ เพื่อรองรับอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย ในเรื่องแนวทางการพัฒนาวิธีการชำระและวิธีการปฏิบัติของการติดอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยต้องมีความน่าเชื่อถือ (Trust) ควรจะเพิ่มวิธีการให้ชำระผ่านอินเทอร์เน็ตทางเว็บไซต์ของรัฐบาลที่ทางกรมสรรพากรเป็นผู้ดูแลควบคุมการชำระภาษี ประเมินราคาภาษี มีระบบการคำนวณราคาอากรแสตมป์ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เข้ามาใช้ในประเทศไทย เพื่อความเป็นสากลและมีวิธีปฏิบัติที่สอดคล้องกับกฎหมายของประเทศไทยที่มีอยู่แล้ว คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 โดยที่ให้ทางกรมสรรพากรของประเทศไทยเป็นผู้จัดตั้ง ควบคุมและดูแลเว็บไซต์ที่จะให้บริการการชำระอากรแสตมป์โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

แนวทางการพัฒนา กฎ ระเบียบ เพื่อรองรับอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ และเพื่อให้สอดคล้องกับ มาตรา 8 วรรคสอง ที่ได้เปิดช่องให้หน่วยงานของรัฐกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อเป็นมาตรฐาน ผู้วิจัยมีความเห็นว่ากรมสรรพากรควรเป็นหน่วยงานผู้ดูแล จัดตั้ง ควบคุม การออกกฎเกณฑ์การใช้งานของระบบ และดูแลเว็บไซต์ที่ให้บริการการชำระอากรแสตมป์โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งตามมาตรา 8 วรรคสอง บัญญัติเพิ่มขึ้นเพื่อเป็นการรองรับการปิดอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ และควรออกประกาศภายใต้มาตรา 8 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 เรื่อง กฎ ระเบียบ การชำระอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ โดยภายในประกาศควรมีรายละเอียดเกี่ยวกับ การระบุและการยืนยันตัวบุคคล การควบคุมความปลอดภัยของระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ การกำหนดรูปแบบตราประทับอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ อย่างกฎหมายของสิงคโปร์ มาตรา 6B (1) ของพระราชบัญญัติอากรแสตมป์ ฉบับปรับปรุง ค.ศ. 1997 (Stamp Duties Act REVISED EDITION 1997) ที่ได้ระบุว่าให้อธิบดีจะต้องจัดตั้งและดำเนินการให้บริการความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ของระบบแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้ที่จะลงทะเบียน ให้มีความสอดคล้องกับการประเมินราคาอากรแสตมป์ การจ่ายค่าอากรแสตมป์โดยการโอนเงินวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ การประทับตราสัญลักษณ์ที่แสดงถึงแสตมป์บริบูรณ์ตามจำนวนที่อนุมัติ และในการอนุมัติของอธิบดีอาจมีการแก้ไขได้โดยความเห็นชอบระหว่างอธิบดีและผู้ลงทะเบียน หรืออธิบดีแจ้งเตือนไปยังผู้ลงทะเบียนการชำระค่าอากรแสตมป์ทางอิเล็กทรอนิกส์ได้¹ และอย่างกฎหมายของ

¹ Article 6B (1) STAMP DUTIES ACT REVISED EDITION 1997 The Commissioner may establish or operate a computer service known as the E-Stamping system that enables a registered person, in accordance with the arrangements made under this section (4) An approval may be amended at any time by agreement between the Commissioner and the registered person or by written notice given by the Commissioner to the registered person.

ช่องกงในมาตราที่ 18E ของพระราชกฤษฎีกาการอากรแสตมป์ ฉบับแก้ไข 2003 (Stamp duty (Amendment) Ordinance 2003) ที่ระบุว่า เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการเก็บอากรแสตมป์ อาจใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ประทับตราบางอย่างในใบรับรองแสตมป์อาจจะออกในรูปแบบกระดาษหรือในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์²

ส่วนหน่วยงานที่รองรับการเสียอากรแสตมป์โดยการปิดแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์หรือออนไลน์ มีหน่วยงานที่รับรองสิ่งพิมพ์ออก คือ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือ สພธ. เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจสอบระบบการพิมพ์ออกให้แก่ทางกรมสรรพากร ตามประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่องหน่วยงานรับรองสิ่งพิมพ์ออก พ.ศ. 2555 เมื่อมีบทบัญญัติรับรองอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ การจะนำอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีข้อมูลในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ออกมาเพื่อนำมาเป็นหลักฐานในคดีแพ่ง ตามประมวลกฎหมายรัชฎากร มาตรา 118 ก็ต้องอาศัยการพิมพ์ออกของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 บัญญัติให้มีการทำสิ่งพิมพ์ออกของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามมาตรา 10 วรรคสี่

5.2 ข้อเสนอแนะ

- 1) กรมสรรพากรควรออกประกาศภายใต้มาตรา 8 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรม พ.ศ. 2544 เรื่อง กฎ ระเบียบ การชำระอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์
- 2) กรมสรรพากรของประเทศไทย ควรเพิ่มวิธีการชำระอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ผ่านทางอินเทอร์เน็ต โดยทางกรมสรรพากรเป็นผู้ดูแลระบบ ออกกฎเกณฑ์การใช้งานของระบบ รวมทั้งจะต้องมีตัวอย่างของวิธีการเข้าใช้งาน เพื่อให้ผู้ใช้ที่เข้าไปใช้บริการสามารถเข้าไปในระบบและใช้งานอย่างถูกต้องและไม่เกิดความผิดพลาดในการชำระอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ และจะต้องมีระบบการคำนวณค่าอากรแสตมป์ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อลดปัญหาความผิดพลาดในการชำระอากรแสตมป์
- 3) ทางกรมสรรพากรควรมีการกำหนดตราประทับอิเล็กทรอนิกส์เพื่อสื่อถึงว่าชำระอากรแสตมป์เรียบร้อยแล้วโดยที่ตราประทับนั้นจะต้องมีการใช้วิธีการลงลายน้ำ (Optical Watermarking) เพื่อป้องกันการคัดลอกหรือปลอมแปลง

² Article 18 E. Stamp duty (Amendment) Ordinance 2003 For the purpose of stamping certain instruments, issue stamp certificates in respect of them. A stamp certificate may be issued in paper form or in the form of an electronic record.

4) ทางกรมสรรพากรจะต้องจัดสร้างระบบการรับชำระอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์และ
เครือข่ายที่ปลอดภัยและมีเสถียรภาพสูงเพื่อรองรับระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์

5) ตั้งแต่ครั้งแรกที่ผู้ใช้บริการทำการเข้าระบบเพื่อทำการชำระอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์
ทางกรมสรรพากรจะต้องให้มีการระบุและยืนยันตัวตนบุคคล (Identification and Authentication)
โดยการระบุ E-mail การใส่รหัสผ่าน (Password) การยืนยันรหัสผ่าน และการกรอกเลขที่บัตร
ประจำตัวประชาชน เพื่อใช้สำหรับการตรวจสอบข้อมูลของบุคคลในการทำธุรกรรมโดยวิธีการทาง
อิเล็กทรอนิกส์

บรรณานุกรม

- ขุนสวัสดิโกษา และสนั่น เกตุทัต. (2496). *คำอธิบายประมวลรัษฎากร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- คณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2557). *ความเป็นมาและสาระสำคัญของสิ่งพิมพ์ออก*. สืบค้นจาก http://etcommission.go.th?option=com_content&view=article=212%3A2012-05-03-09-12-23&catid=156%3A2012-02-23-02-36-31&Itemid=190&lang=en.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2557). *อากรแสตมป์*. สืบค้นจาก http://www.bot.or.th/Thai/Banknotes/production_and_security/NPT_BankOfThailand/Pages/ProductsOfNPT.aspx.
- ประดิษฐ์ ประเสริฐยิ่ง. (2502). *อากรแสตมป์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประมวลรัษฎากรอิเล็กทรอนิกส์. (2557). *พระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร พุทธศักราช 2481*. สืบค้นจาก <http://www.rd.go.th/publish/6162.0.html>.
- ไพจิตร สวัสดิสาร. (2550). *การใช้คอมพิวเตอร์ทางกฎหมายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์ 50.
- พินัย ฌ นคร. (2543). *กฎหมายว่าด้วยพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์และลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์*, *บทบัญญัติ*, 56(2), 4.
- พินัย ฌ นคร. (2545). *พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544*. *โดมทัศน์*, 23(1), 4.
- พินัย ฌ นคร. (2554). *กฎหมายแม่แบบของ UNCTRAL ว่าด้วยพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ค.ศ. 1996 และพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544*. กรุงเทพฯ: กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.
- พระยาไชยยศสมบัติ. (2478). *วิทยาศาสตร์การคลังและกฎหมายการคลัง*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ. (2549). *การจัดเก็บอากรแสตมป์ของเขตปกครองพิเศษฮ่องกง*. กรุงเทพฯ: ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ.
- สรารัฐ ปิตยาศักดิ์. (2555). *กฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศ*. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- สุเมธ ศิริคุณโชติ. (2542). *อากรแสตมป์* (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักกำกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2551).

คู่มือการปฏิบัติและแนวทางการป้องกันเพื่อหลีกเลี่ยงการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์.

กรุงเทพฯ: เจนิโซส์.

สำนักกำกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2552).

คู่มือแนวทางปฏิบัติสำหรับการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างเหมาะสม. กรุงเทพฯ: เจนิโซส์.

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ. (2544). *กฎหมายธุรกรรมทาง*

อิเล็กทรอนิกส์และลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์. กรุงเทพฯ: พาณิชพระนคร (2535).

อนงค์ จันทน์แจ่มแจ่ม. (2557). *การจ้างทำของกับอากรแสตมป์*. สืบค้นจาก

<http://office.nu.ac.thpsd/natarnongj/%CD%D2%A1%C3%E1%CA%B5%C1%BB%EC1.htm>.

Inland Revenue Authority of Singapore. (2014). *User Manual for Registered Users*

Registration How to login e-Stamping. Singapore: Inland Revenue Authority of Singapore.

Inland Revenue Authority of Singapore. (2014). *User Manual for Non-Registered Users*

Registration How to login e-Stamping. Singapore: Inland Revenue Authority of Singapore.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ นามสกุล	นางสาว ณาภัช ไชยบุตดี
อีเมล	napaphat.npp@hotmail.com
ประวัติการศึกษา	นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ประสบการณ์การทำงาน	ผู้ช่วยกรรมการ บริษัท บิวตี้ คอสเมติกส์ จำกัด

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ข้อตกลงว่าด้วยการอนุญาตให้ใช้สิทธิในวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

วันที่ 6 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว) ณภาพัช ไชยบุตรดี อยู่บ้านเลขที่ 19 หมู่ 3

ซอย - ถนน - ตำบล/แขวง เนินนวม

อำเภอ/เขต เมือง จังหวัด ปทุมธานี รหัสไปรษณีย์ 25230

เป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ รหัสประจำตัว 7550400258

ระดับปริญญา ตรี โท เอก

หลักสูตร นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา - คณะ นิติศาสตร์

ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิ” ฝ่ายหนึ่ง และ

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ตั้งอยู่เลขที่ 119 ถนนพระราม 4 แขวงพระโขนง เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร 10110 ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ” อีกฝ่ายหนึ่ง

ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิ และ ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ ตกลงทำสัญญากันโดยมีข้อความดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิขอรับรองว่าเป็นผู้สร้างสรรค์และเป็นผู้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในงานสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์หัวข้อ แนวทางการพัฒนา กฎ ระเบียบ รองรับอาคารแลตทิจ อิเล็กทรอนิกส์

ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร นิติศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ (ต่อไปนี้เรียกว่า “สารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์”)

ข้อ 2. ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิตกลงยินยอมให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิโดยปราศจากค่าตอบแทนและไม่มีกำหนดระยะเวลาในการนำสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ ซึ่งรวมถึงแต่ไม่จำกัดเพียงการทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ ต่อสาธารณชน ให้เข้าต้นฉบับหรือสำเนาอื่น ให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น อนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิโดยจะกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดด้วยหรือไม่ก็ได้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน หรือการกระทำอื่นใดในลักษณะทำนองเดียวกัน

ข้อ 3. หากกรณีมีข้อขัดแย้งในปัญหาสิทธิในสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ระหว่างผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิกับบุคคลภายนอกก็ดี หรือระหว่างผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิกับบุคคลภายนอกก็ดี หรือมีเหตุขัดข้องอื่นๆ เกี่ยวกับลิขสิทธิ์ อันเป็นเหตุให้ผู้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิไม่สามารถนำงานนั้นออกทำซ้ำ เผยแพร่ หรือโฆษณาได้ ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิยินยอมรับผิดชอบและชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิในความเสียหายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแก่ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิทั้งสิ้น

สัญญาฉบับนี้ทำขึ้นสองฉบับ มีข้อความเป็นอย่างเดียวกัน คู่สัญญาได้อ่านและเข้าใจข้อความในสัญญาโดยละเอียดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อให้ไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน และเก็บรักษาไว้ฝ่ายละฉบับ

ลงชื่อ.....ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิ
(อนุภักษ์ ไชยบุญรอดดี)

ลงชื่อ.....ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ
(ดร.ชนันนา รอดสุทธิ)
ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดและศูนย์การเรียนรู้

ลงชื่อ.....พยาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิวพร หวังพัฒน์วงศ์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ลงชื่อ.....พยาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรยา สิงห์สงบ)
ผู้อำนวยการหลักสูตร/ ผู้รับผิดชอบหลักสูตร